

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREK-
EN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KU-
RULAN**

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203,
2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979,
3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493,
3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921,
3922, 3923, 3924)**

TUTANAK DERGİSİ

**12'nci Toplantı
16 Haziran 2021 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve RTÜK Başkanı ile haber ajansı temsilcilerine, hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve televizyona, radyo, dizi senarist ile yayıncı birlikleri temsilcilerine hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin'in, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

2.- Anadolu Ajansı (AA) Genel Müdür Yardımcısı Yusuf Özhan'ın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

3.- Demirören Haber Ajansı Genel Müdürü Celal Korkut'un, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

4.- İhlas Haber Ajansı Ankara Haber Müdürü Bayazıt Cebeci'nin, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

5.-ANKA Haber Ajansı Haber Editörü Sinan Tartanoğlu'nun, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

6.- Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanı Timur Savcı ve Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Genel Sekreteri Burhan Gün'ün, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

7.- SENARİSTBİR Başkanı Ayhan Sonyürek, SENARİSTBİR Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Üyesi Duygu Nişancı ve SENARİSTBİR Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Üyesi Çağrı Kaya'nın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

8.- Anadolu Yayıncıları Derneği Başkanı Sinan Burhan'ın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

9.- Radyo ve Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Başkanı Aydın Şerbetçioğlu'nun, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin, AA Genel Müdür Yardımcısı Yusuf Özhan, Demirören Haber Ajansı Genel Müdürü Celal Korkut, İhlas Haber Ajansı Ankara Haber Müdürü Bayazıt Cebeci ve ANKA Haber Ajansı Haber Editörü Sinan Tartanoğlu'nun yaptıkları sunumlara ilişkin görüşmeler

2.- Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanı Timur Savcı ve Burhan Gün, SENARİSTBİR Başkanı Ayhan Sonyürek ile diğer temsilciler Duygun Nişancı ve Çağrı Kaya, Anadolu Yayıncıları Derneği Başkanı Sinan Burhan, Radyo ve Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Başkanı Aydın Şerbetçioğlu'nun yaptıkları sunumlara ilişkin görüşmeler

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675,
2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505,
3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)**

12'nci Toplantı

16 Haziran 2021 Çarşamba

TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 11.42'de açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Öznur Çalık,

Komisyonun bugünkü gündemine ve RTÜK Başkanı ile haber ajansı temsilcilerine, hoş geldiniz dediğine,

Komisyonun bugünkü gündemine ve televizyon, radyo, dizi senarist ile yayıncı birlikleri temsilcilerine hoş geldiniz dediğine,

İlişkin açıklama yaptı.

RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri,

Anadolu Ajansı (AA) Genel Müdür Yardımcısı Yusuf Özhan tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri,

Demirören Haber Ajansı Genel Müdürü Celal Korkut tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri,

İhlas Haber Ajansı Ankara Haber Müdürü Bayazıt Cebeci tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri,

ANKA Haber Ajansı Haber Editörü Sinan Tartanoğlu tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri,

Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanı Timur Savcı ve Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Genel Sekreteri Burhan Gün tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri,

SENARİSTBİR Başkanı Ayhan Sonyürek, SENARİSTBİR Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Üyesi Duygu Nişancı ve SENARİSTBİR Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Üyesi Çağrı Kaya tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri,

Anadolu Yayıncıları Derneği Başkanı Sinan Burhan tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri,

Radyo ve Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Başkanı Aydın Şerbetçioğlu tarafından, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri,

Hakkında sunum yapıldı.

RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin, AA Genel Müdür Yardımcısı Yusuf Özhan, Demirören Haber Ajansı Genel Müdürü Celal Korkut, İhlas Haber Ajansı Ankara Haber Müdürü Bayazıt Cebeci ve ANKA Haber Ajansı Haber Editörü Sinan Tartanoğlu'nun yaptıkları sunumlara ilişkin,

Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanı Timur Savcı ve Burhan Gün, SENARİSTBİR Başkanı Ayhan Sonyürek, diğer temsilciler Duygun Nişancı ve Çağrı Kaya, Anadolu Yayıncıları Derneği Başkanı Sinan Burhan, Radyo ve Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Başkanı Aydın Şerbetçioğlu'nun yaptıkları sunumlara ilişkin,

Görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından saat 18.14'te toplantıya son verildi.

16 Haziran 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.42

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok kıymetli Komisyon üyelerimiz, Değerli RTÜK Başkanımız, çok kıymetli haber ajanslarımızın değerli temsilcileri, kıymetli katılımcılar, basınımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 12’nci toplantısını açıyorum.*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık’ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve RTÜK Başkanı ile haber ajansı temsilcilerine, hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bugünkü toplantımızı iki oturum hâlinde gerçekleştireceğiz. Birinci Oturumda RTÜK Başkanımız ve haber ajansı temsilcilerini, İkinci Oturumda ise televizyon, radyo, dizi senaristi, yayıncı birlikleri temsilcilerimizi dinleyeceğiz. Birinci Oturumda, Komisyon çalışmalarımıza destek vermek üzere, çok yoğun mesailerine rağmen -Türkiye’de olup- katılan bütün ajans yöneticilerimize ben çok teşekkür ediyorum.

Kıymetli RTÜK Başkanım Ebubekir Şahin’e ve değerli yöneticilerine, ekibine hoş geldiniz diyorum.

Anadolu Ajansı Genel Müdür Yardımcımız Sayın Yusuf Özhan’a hoş geldiniz diyorum. Genel Müdürümüz yurt dışı ziyareti dolayısıyla Türkiye’de olamadığı için katılamadı ve “Ne zaman, başka hangi gün dersiniz memnuniyetle gelirim.” dedi ama Komisyonumuzun yoğunluğu dolayısıyla şu anda zor görünüyor.

Demirören Haber Ajansı Genel Müdürümüz Sayın Celal Korkut’a çok teşekkür ediyorum.

İhlas Haber Ajansı Genel Müdürümüz Hamit Arvas Bey’in selamları hepimizde, o da pandemi koşulları nedeniyle gelemedi ve Ankara Haber Müdürümüz Sayın Bayazıt Cebeci bugün bizimle birlikte.

ANKA Haber Ajansı Haber Editörümüz Sayın Sinan Tartanoğlu bugün dinleyeceğimiz temsilcilerimiz.

Bu vesileyle bir kez daha hepsine hoş geldiniz diyorum.

Çok kıymetli milletvekillerim, değerli katılımcılar; Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Araştırma Komisyonumuzun çalışmalarına devam ediyoruz. Günümüzde, uluslararası ve ulusal düzeyde alınan tüm önlemlere rağmen şiddet, özellikle kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet, ekonomik gelişmişlik düzeyi, kültür, coğrafi alan, dinî farklılıklar gösteren tüm toplumlarda yaygın olarak görülmeye devam

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

eden bir insan hakları sorunu olarak karşımıza çıkıyor. Çok boyutlu bir sorun olan kadına yönelik şiddet yalnızca kadınların değil, tüm toplumu olumsuz olarak etkilemekte. Ülkemiz özellikle son on dokuz yıl içerisinde Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde özellikle 2006 yılında yayımlanmış olduğumuz Başbakanlık Genelgesi dâhil olmak üzere Anayasa'mız, temel kanunlarımız, reform niteliğindeki yasal düzenlemelerimiz, kadına yönelik şiddetle mücadele ve kadının güçlenmesine yönelik kararlı ve istikrarlı politikalarımız şiddetle mücadelede metinsel olarak çok ciddi ilerlemelere vesile olmuştur.

Tabii ki bunu yasal düzenlemelerimizle birlikte uygulamalarda da hayata geçirmek için çok ciddi çaba sarf ediyoruz. 2000'li yıllardan bu yana gerçekleştirilen yasal reformlarla ulusal mevzuatımız şiddete sıfır tolerans gösteren bir yapıya kavuşturulmuştur. 2006'daki Başbakanlık Genelgesi, bir devlet politikası hâline geldiğinin en önemli göstergesidir. Kadın-erkek fırsat eşitliği konusunda yasalarda sağlanan hakların, uygulamalara tam olarak yansıtılmasına yönelik çalışmaların ise artarak devam ettiğini hep birlikte müşahade etmekteyiz. Kadına yönelik şiddetle mücadelede kurum ve kuruluşlar kadar toplumun tüm kesimlerine de sorumluluk düşüyor. Paydaşlarımızın sayısı oldukça fazla. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet yalnızca kanuni düzenlemeler, idari tedbirler, genelgeler, ulusal eylem planlarıyla değil; toplumsal duyarlılık, zihinsel değişim ve farkındalık geliştirilerek aşılabilecek çok önemli bir sorundur. Bu vesileyle, tüm paydaşlarımızın ve disiplinlerimizin kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin rol almasını canıgönülden arzu ediyoruz.

Kadına yönelik şiddet, kamusal bir mesele olarak toplumumuzun topyekûn mücadele etmesi gereken bir husus. Bu sebeple, toplumumuzun konuya bakışı, algısı hayati önem taşıyor. Bu algının oluşmasında en önemli araçların başında medya gelmekte ve medyamıza çok önemli sorumluluklar düşmekte. Kadına yönelik şiddet sorununun çözümünde toplumun meseleye olan bakışının doğru inşası çok önem arz etmektedir. Özellikle medyanın konuyu doğru şekilde ele alması ve uygun bir haber dili geliştirerek sunması kamu algısının ve karar mercilerinin düşüncelerinin şekillenmesine çok önemli etki sağlamaktadır. Geniş kitlelerde büyük etkisi olan medyanın kadına yönelik şiddeti haberleştirirken sahip olduğu sorumluluğu dikkate alarak özenli bir haber dili geliştirmesi bizim için çok önem arz etmektedir. Toplum vicdanını derinden sarsan kadına yönelik şiddet eylemleri hele de şiddetin en ağır kadına yönelik ölüme varan cinayetler toplumun ilgisini çekmesi sebebiyle medyada geniş yer bulmaktadır. Burada kullanılan dil hem mağdur açısından hem fail açısından çok önem arz etmektedir; toplumu korku ve infiale sürükleyebilmekte, saldırıya uğrayan kadınlarımızın, kadınların kişisel haklarını çiğneyebilmekte, cinayetler başta olmak üzere şiddet haberlerini toplumun sıradanlaştırarak algılayacağı şekilde sunabilmektedir. Bu sebeple, medyada kadın temsiline doğru yapılması ve kadına yönelik şiddet eylemlerinin sorumlu yayıncılık anlayışıyla yapılmasının sağlanması çok önemlidir. Medyanın etkileri konusunda yapılan araştırmalar, şiddet gösteriminin saldırgan tutumlar üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Bu konuda RTÜK'ün yapmış olduğu geçmiş dönemdeki araştırmalar da elimizdeki çok önemli referanslardır.

Ayrıca toplumda kadınlara yönelik şiddetin yaygınlaşmasında ve bu konuda yayınlanan haberlerin hatalı aktarımının etkili olduğu yapılan tespitler içerisindedir. Ülkemiz uygulamalarında şiddetle mücadele yürütülen politikalarla ve yasal düzenlemelerle yerine getirilmeye çalışılırken medyanın da bu mücadeleye hizmet edecek şekilde yayın yapması ve mücadelemize ortak olması bizim için çok önemli. Alınacak tedbirlere rağmen, medyada kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran, buna teşvik eden yayınların engellenmesi noktasında medyayla ilgili sorunlarda ilerleme kaydetmeyi gönülden arzu ediyoruz.

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, konuyla ilgili kurul kararları ile medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında Komisyonumuza bilgi vermek üzere sözü ilk olarak RTÜK Başkanımız Sayın Ebubekir Şahin'e bırakmak istiyorum.

Buyurun, Kıymetli Başkanım, tekrar hoş geldiniz diyorum.

III.- SUNUMLAR

1.- RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin'in, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Başkan Vekilim, kıymetli milletvekillerimiz, değerli çalışma arkadaşlarım, değerli meslektaşlarım ve basın mensubu arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada Radyo ve Televizyon Üst Kurulu olarak sizlerin hem bu alandaki sorularınızı cevaplandırmak hem de bu önemli oluşuma, bu önemli Komisyona katkılarımızı sunmak amacıyla ekibimle birlikte geldim.

Müsaadeniz olursa Başkanım, sol baştan arkadaşlarımı size takdim etmek isterim.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın temsilini göstermek adına önemli bir temsilde buradasınız.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Evet, bu tanıtımı, biraz da bunu sizlere anlatabilmek amacıyla yaptım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Başkan.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – İnşallah, ilerleyen süreçte verilerimizi de kadın temsiline vermiş olduğumuz yönetim anlamındaki değeri ve kıymeti de size anlatmış olacağım ama arkadaşlarımı da tanıştırmak istedim.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz, çok değerli katılımcılar; hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunda, burada, Meclis Araştırması Komisyonunda bulunmaktan duyduğum memnuniyeti tekrar dile getirmek isterim.

Efendim, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunu sizlere anlatmadan ve yaptığımız bu alandaki faaliyetleri anlatmadan önce bir konuyu sizlerle paylaşmak istiyorum. Nasip oldu, belki de bir üst düzey yöneticisine nasip olmayacak bir şekilde, her daim kadın çalışmaları ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yapılan çalışmaların içinde bulunma fırsatım oldu ve bir erkek olarak bulunma fırsatım oldu. Gerek Anadolu Ajansındaki görevlerim sırasındaki yapmış olduğumuz çalışmalar gerek Aile Bakanlığındaki müsteşar Yardımcılığı dönemimde yapmış olduğumuz çalışmalar -ki Sayın Milletvekilimiz Çiğdem Erdoğan Atabek Hanımefendi o zaman bizim Bakan Yardımcımızdı, çok değerli çalışmaları birlikte yapmış olduk o dönemde- gerekse daha sonraki Müsteşarlığım dönemimde, Aile Bakanlığındaki Müsteşarlığım dönemimde yapmış olduğumuz çalışmalarda, gururla söyleyebilirim ki kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla birçok projeye imza attık. Yeterli mi? Değil çünkü daha

hâlâ çalışmalar yapılmakta. İnşallah, “sıfır tolerans” ilkesiyle hareket eden bu çalışmaların sona ereceği ve kadına yönelik şiddetin de son bulacağı günleri hep beraber özlüyoruz diye sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; Radyo ve Televizyon Üst Kurulu anayasal bir kurumdur, 6112 sayılı Kanun’a göre kurulmuştur. Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayınları, son 2017’de yapılan kanun değişiklikleriyle birlikte de isteğe bağlı yayınları da denetim altına alan ve düzenleyen bir üst kuruldur. Bunu özellikle, vurgu yaparak “isteğe bağlı yayın” diyorum, ilerleyen süreçte inşallah bunlarla ilgili bilgiyi de arz edeceğim.

Üst Kurulun görev ve yetkileri -az önce bahsetmiştim- 6112 sayılı kendine has Kanun’da, yine yüce Meclisimizin 2011 yılında yapmış olduğu 6112 sayılı Kanun’da belirlenmiştir. Kendimize özel bir kanunumuz vardır, bu da bizim yapmış olduğumuz çalışmalarda kanuni dayanak açısından güçlü bir kanuni dayanağa sahip olduğumuzu gösterir ki bu da bizi ziyadesiyle memnun etmektedir.

Üst kurul üyelerimizin yapısından biraz söz etmek isterim. Üst kurul üyelerimiz çok önem verdiğimiz, mesleki tecrübesi olan, alanında en az on yıllık bir geçmişi olan, en az dört yıllık yüksekokul mezunları arasından siyasi parti gruplarının Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yedek üyeyle birlikte vereceği adaylar tarafından yüce Meclisimiz tarafından seçilen bir yapıya sahibiz. 9 üyeden oluşmaktadır Üst Kurulumuz, bu üyeler arasından 1 başkan, 1 başkan vekili seçilmekte, çalışmalarımız çoğunluk esaslı yani 9 üyeden 5 üyenin vermiş olduğu oylarla kararlar alınmaktadır. Üst Kurulumuz tam gün esaslı çalışmakta, Üst Kurulumuz içerisindeki alınan oylarda çekimser oy olmadan, kabul veya ret şeklinde alınan oylarla karar verilmektedir.

Az önce arz etmiştim Sayın Başkanım, insan kaynaklarına baktığımızda -bu da bizim gurur tablomuz diyoruz ama yeterli olmadığını da belirterek- inşallah daha da pozitif ayrımcılıkla devam edeceğimiz bir tabloyu size arz etmek istiyorum. 2017 yılında kadın çalışanımız 132 iken, 2018 yılında 151 iken, 2019 yılında 197 iken, 2020 yılında 215 iken, 2021 yılında 237’ye çıkmıştır. Bu, bizim gerçekten önem verdiğimiz, bundan sonraki süreçte de artırarak devam ettireceğimiz kadına yönelik pozitif ayrımcılığımızın bir göstergesidir. Bu oranlar da aşağıda verilmiştir; yüzde 34’ken kadın çalışan oranımız, yüzde 34 devam etmekte, Yüzde 37, yüzde 38 ve 2021 yılında yüzde 39’a çıkmıştır.

Yönetici sayılarımız da önemlidir çünkü çalışan sayısının fazlalığı bazen bazı kurumlarda veya bazı kuruluşlarda yönetici pozisyonundaki çalışanlara yansımamaktadır. Bizim bu anlamda da çok değerli bulduğumuz bir tabloyu sizinle paylaşmak istiyorum: 2017 yılında 3 yöneticimiz varken; 2018 yılında aynı şekilde 3 kadın yöneticimiz varken; 2019 yılında 5; 2020 yılında 6; 2021 yılında 7 kadın çalışanımız, üst yönetim çalışanımız bulunmakta ve bunların sayısını da artırmaya devam edeceğimizi belirtmek isterim efendim.

Efendim, ayrıca, bizim, Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; “belkemiğimiz” dediğimiz uzman yardımcıları ve uzmanlarımız bulunmakta. Bu uzmanlarımız ve uzman yardımcılarımız izleme faaliyetlerini yerine getirmekte, denetim faaliyetlerini yerine getirmekte ve teknik alandaki eksiklerimizi gidermekte. Biz her dönem, geldiğimiz günden itibaren uzman yardımcılığı sınavına çıkmaktayız. Burada da gerçekten bizi gururlandıran bir tabloyla karşılaşıyoruz. İnşallah bunlar artarak devam edecek. Buradaki tablo, 2007 yılında 21 kişi uzman yardımcısı olarak alınmışken; 2013 yılında 8; 2015 yılında 4; 2018’de 20; 2019’da 31; 2021 yılında 12. Bu 12 sayısı düşük çünkü yeni bir alım daha yapacağız. İnşallah oradaki alımla birlikte bu 31 olan 2019 sayımızı da geçmeyi düşünmekteyiz, bu da bizim için önemli. Uzman yardımcılarımızın alanlarını size özellikle belirtmek isterim, sizlerle

paylaşmak isterim. Uluslararası ilişkiler, maliye, iktisat, işletme, kamu yönetimi, Türk Dili ve Edebiyatı, ilahiyat, sosyoloji, psikoloji, tarih, iletişim, elektrik elektronik mühendisliği, bilgisayar ve yazılım mühendisliği alanlarında uzman yardımcılarını istihdam etmekteyiz.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun faaliyetlerini yürütürken en fazla önem verdiği ve işlemlerini tesis ederken dayanak olarak aldığı konulardan bir tanesi RTÜK iletişim merkezlerine bildirilen vatandaş bildirimleridir. Vatandaş bildirimlerini çok önemsemekteyiz çünkü bizler her ne kadar teknoloji imkânlarını da kullanarak “SKAAS sistemi” dediğimiz sistem üzerinde yayın faaliyetlerimizi takip etsek bile bu faaliyetlerin takibi esnasında ihlallerin tamamını görme, duyma ve tabiri yerindeyse yakalama imkânı bulunmamaktadır. Bu boşluğu vatandaşımızın, duyarlı vatandaşlarımızın ve gerçekten belki de bu sürecin devam etmesi sebebiyle özellikle bizim, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun da önem vermiş olduğu medya okuryazarlığının faydalarından bahsederek söyleyebiliriz veyahuda teknolojinin gelişimiyle ve takip sisteminin gelişmesiyle vatandaşlarımızın daha rahat bu konulara ulaşması diyebiliriz ama vatandaş bildirimlerimiz; Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun ALO 178, “web” siteleri, e-formlar ve RTÜK mobil uygulama üzerindeki bildirimleri her geçen gün artmaktadır. Ayrıca vatandaşımız e-devlet üzerinden de bildirimlerini yapmakta, bu bildirimlerin sonuçları da kendilerine geri dönüş olarak iletilmektedir.

Şimdi, efendim, bizim Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2 faaliyetinden bahsettim size; biri düzenleme, biri denetleme. Arkadaşlarım buraya öncelikle denetim sürecini koymuşlar. Ben düzenleme süreçlerinin daha uygun ve daha üzerinde durulması gereken konular olduğunu düşünüyorum ama sunumu da aşmamak veya değiştirmemek adına denetim süreçlerinden başlamak istiyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; efendim, şunu arz etmek isterim: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, bir çoğunuzun bildiği gibi -ama belki halkımızın kafasında farklı bir algı oluşabilir diye tekrar düzeltmek isterim- programları yayınladıktan sonra denetleyen ve düzenleyen, bu konularda kararlar alan bir kuruldur. Programlar yayınlanmadan önce bir düzenleme veya denetleme faaliyetimiz bulunmamaktadır. Programlar yayınlanmadan önce, bazen eleştirilmemize rağmen, çok iyi niyetlerle, yayıncılarımızın bu konularda Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun hassasiyetleri, vatandaş bildirimleri ve kamuoyunun hassasiyetleriyle ilgili olarak hata yapmamaları için veyahuda da bir ihlal yapmalarını önlemek amacıyla zaman zaman kamuya açık şekilde, tabir yerindeyse, uyarılarımız ve içten dileklerimiz bulunmaktadır. Bunlar zaman zaman eleştirilmiştir, şahsımla da eleştirilmiştir ama bunlar bundan önce de oldu, benim Başkanlığım döneminden önce de oldu, benim dönemimde de olmakta, benim dönemimden sonra da olacaktır. Biz, bu uyarıları, asla ve asla bir -çok özür diliyorum sizlerden- sopa göstererek değil, her daim onları doğru yönlendirme amaçlı yapılan uyarılar olarak gördük ve görmeye de devam edeceğiz.

Bir içeriğin Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından nasıl düzenlendiğini veya denetlendiğini size arz etmek isterim Sayın Başkanım ve değerli milletvekilleri. Bir içerik ilgili radyo, televizyon veya isteğe bağlı yayın kuruluşunda yayınladıktan sonra bunlar ya vatandaş bildirimleriyle bize gelmekte veya bizim sistemimiz üzerinde, SKAAS sistemi üzerinde ilgili izleme uzmanlarımız ve uzman yardımcılarımız tarafından bulunmakta, bunlarla karşılaşmakta; bu içerik eğer ki 6112 sayılı Kanun’da bahsetmiş olduğumuz ilkelerle çelişiyor ise uzmanlarımız ve uzman yardımcılarımız tarafından raporlaştırılmaktadır. Bu rapor, ilgili süreçte, daire başkan yardımcımız, İzleme Daire Başkanımız ve onun bağlı bulunduğu Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkan Yardımcısı tarafından uygun görülür ise Radyo ve Televizyon Üst Kurulu gündemine alınması için Başkanlık makamına havale edilmektedir. Başkanlık makamına aşağıdan gelen tüm raporların Üst Kurula getirilme zorunluluğu vardır yani bir

uzman yardımcımızın, bir uzmanımızın, ilgili daire başkanının veya ilgili başkan yardımcısının görmüş olduğu bir raporun geri gönderilme şansı yoktur ancak Kurul gündemine alınan raporlar “İhlal vardır.” veya “İhlal yoktur.” şeklinde ya reddedilebilir veya kabul edilebilir. Bu anlamdaki yanlış anlaşılımları da önlemek amacıyla sürecin nasıl işlediğini sizlerle de açıkça paylaşmış bulunmaktayım.

Almış olduğumuz kararlar, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından “İhlal vardır.” veya “İhlal yoktur.” şeklinde almış olduğumuz kararlar, yine aynı şekilde, şeffaf bir şekilde rtuk.gov.tr’de yayınlanmakta ve bu kararlarımızın tamamı da idari yargı denetimine açık bulunmaktadır. Bu anlamda, aldığımız birçok karar, idari mahkemelerde, idari yargı mercilerinde onaylanmasına rağmen bazı kararlar da tekrar değerlendirilmek üzere veya değiştirilmek üzere veya yeniden yorumlanmak üzere Kurulumuza geri gönderilmektedir.

Efendim, bizim çok önemli bir maddemiz var. Tabii, bu maddeye şöyle önemli diyorum, tartışmalar da yaratan bir madde olduğu için: 6112 sayılı Kanun’un 8’inci maddesinin (1)’inci fıkrasında yayın hizmetleri ilkeleri bulunmakta. Yayın hizmetleri ilkeleri kamu veyahut da özel bütün medya kuruluşlarıyla da paylaşılmakta. Eğer ki bu yayın ilkelerini ihlali düşünülen bir yayın varsa işte bu maddeden müeyyideler uygulanmakta, bu anlamda önemini vurgulamak istedim.

Bizim, 6112 sayılı Kanun’umuzun 8’inci maddesinin (1)’inci fıkrasının yan konuları olan (e), (g), (ğ), (s), (ş) bentlerine binaen, özellikle bugün burada konuştuğumuz ve değerlendirmeye almış olduğumuz kadına yönelik şiddet ve istismarın önlenmesi hususunda almış olduğumuz kararlar var. Bu kararları ben gururla söylemiyorum, biraz da üzülerek söylüyorum müeyyideleri ama genel itibarıyla neler yaptığımızı anlamamız açısından sayıları sizlerle paylaşmak istiyorum Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri. Mesela, 8’inci maddenin (1)’inci fıkrasının (g) bendinde “Suç işlemeyi, suçluyu ve suç örgütlerini övücü...” Burada genel tabirler var ama bu kadına yönelik şiddeti övücü maddelerden verdiklerimizi biz çıkardık. Yani şu denilebilir: “Mafya dizileriyle ilgili verdiğiniz şeyleri de mi buraya koyuyorsunuz?” Onlar ayrı. Tabii, onlara verdiklerimiz var, şiddete karşı verdiklerimiz var, onların hepsi ayrı ayrı maddelerde tasnif edilmiş konular. (g) bendinden 6 kez müeyyide uygulanmış, (ğ) bendinden 21 kez müeyyide uygulanmış, “Çocuklara, güçsüzlere ve özürllülere karşı istismar içeremez.” yayınlarla ilgili. (s) bendinden “Kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez.” yayınlarla ilgili 49 kez müeyyide. (ş) bendinden “Şiddeti özendirici veya kanıksatıcı olamaz.” yayınlar, 51 kez müeyyide uygulanmış. Yine, 6112 sayılı Kanun’umuzun 8’inci maddesinin (2)’nci fıkrasında -bu da çok önem verdiğimiz bir maddedir- “Çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimine zarar verebilecek türde olamaz yayınlar.” diye bir maddemiz var ki buradan da 616 kez müeyyide uygulanmış. Tabii, bu yayınlar sadece -şimdi inşallah sunumum esnasında da geleceğim ve üzerinde de konuşacağız- dizilerle veyahut da sabah kuşağı programlarında ve haber programlarındaki şiddet öğeleriyle önümüze çıkmamakta, bazen yayın hizmetlerinde “Ticari İletişim” başlıklı 9’uncu maddesinin (6)’nci fıkrasında “Cinsiyet, ırk, renk veya etnik köken, tabiiyet, din, felsefi inanç veya siyasi düşünce...” diye devam eden bir maddemiz var ki buradan da 15 kez müeyyide uygulanmış. (ç) bendi var efendim, önemli, “Çocukların fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimine zarar veremez.” demiş, buradan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 935 kez müeyyide uygulamış. (d) bendi var, “Kadınların istismarına yönelik...” Direkt böyle bir maddemiz var yani “Kadınların istismarına yönelik yayınlar olamaz.” Burada da 115 kez müeyyide uygulanmış. Şimdi, efendim, topladığımız zaman 1.842 müeyyide uygulanmış. 2011 yılından... Biz 2011 yılını şöyle milat sayıyoruz: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, çok köklü bir kurumdur, 1994 yılında kurulmuş ve çok ciddi faaliyetleri ifa eden, şu anda yirmi altı-yirmi yedi yıllık bir kurumdur. 2011 yılında yüce Meclisimizin kabul etmiş olduğu 6112 sayılı Kanun’dan sonraki müeyyideler denetim altında olduğu için veyahut da tutanak altında olduğu için biz onları milat kabul ediyoruz. Eğer 1994 yılına kadar gider isek on binlerce belki

karar veyahut da müeyyide uygulandığını görebiliriz ama 6112 sayılı Kanun'dan sonrasını aldığımız zaman bile, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesi, kadın istismarının önlenmesi, küçük yaşlardan itibaren çocuk ve gençlerde farkındalık sağlanması, cinsiyet temelli ayrımcılıkla ve kadınlara yönelik baskılarla mücadele edilmesi kapsamında Üst Kurulumuz tarafından 2011 yılı itibarıyla 1.842 müeyyide uygulanmaktadır. Bu rakam, gerçekten övünülecek bir rakam değil, benim de anlatırken övünerek anlattığım ve ilettiğim bir rakam değil ama Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından bu konuya verilen önemi, bu konuyla ilgili olarak yapılacak olan ihlallerle ilgili Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun mücadelesini anlatan bir veridir diye söylüyorum.

Efendim, mahkeme tarafından yasaklar var, zaten sizlere sundum bu sunumumu, bunları ben hızlıca geçeceğim, biraz da vaktin değerli kullanılması, daha sonraki arkadaşlarıma da zaman kalsın düşüncesiyle.

Kamu spotlarımız ve öncelikli yayınlarımız var, bunlara çok önem veriyoruz. Kamu spotlarımızla ilgili zaman zaman tartışmalar yapılmakta ama gerçekten çok değerli yayınlar da, çok değerli içerikler de buralarda üretilmekte, bunlardan da size bahsetmek isterim.

Efendim, Yayıncılık Etik İlkeleri'nden bahsedeyim sizlere. Şimdi, bunun önemi şu: Bir radyo ve televizyon faaliyeti yürüten veya isteğe bağlı faaliyet yürüten bir kanalımız veyahut da bir kuruluşumuz "Benim bunlardan haberim yoktu." diyemez çünkü 20 maddeden oluşan Yayıncılık Etik İlkeleri Türkiye'de ne kadar radyo ve televizyon varsa veyahut da STK varsa bunlar tarafından bir toplantıyla bir araya gelinerek imzalandı ve yayınlandı.

Tabii, bizim kendi denetim mekanizmalarımız haricinde ortak denetim mekanizmalarımız da var, bunlardan ben size bahsetmiştim, izleyici temsilcisi uygulaması. Bu ne demektir? Bizim RTÜK'te her kuruluşun bir izleyici temsilcisi bulunmakta. Yani bir A kanalının bizdeki izleyici temsilcisi, bizim hemen orada bulunan ilgili arkadaşlarımızla haberleşerek bir ihlal olduğu zaman, ihlalle ilgili ceza verilmeden veya müeyyide uygulanmadan uyarılarda bulunmakta. Biz bu uyarıları da çok değerli buluyoruz çünkü bazen eleştirilere de muhatap oluyoruz haklı olarak "Ya, hiç uyarıda bulunmadan veya hiçbir irtibat kurulmadan, ikili ilişki kurulmadan hemen direkt ceza mı veriyorsunuz?" Tabii ki değil. Çok farklı yöntemler kullanarak, arkadaşlarımız üzerinden bu kişilere ulaşılmakta ve bizim hassasiyetlerimiz de her daim iletilmektedir.

Efendim, bu yapmış olduğumuz çalışmaların haricinde, medyayla yapmış olduğumuz, paydaşlarımızla yapmış olduğumuz çalışmalar var. "Radyo Televizyon Üst Kurulu ve Medya Buluşmaları" dediğimiz bunun 1'incisini İstanbul'da yapmış olduğumuz, 2'ncisini hatta 2 kere yapmış olduğumuz, 3'üncüsünü inşallah 29 Haziran tarihinde, sizlerin bu toplantısından sonra, yine aile içi şiddet ve güçlü aile yapısı ve aile içerisindeki şiddetin önlemesine dair bir medya buluşmasını da... Bu programa, bu sunuma özel değil, daha önce planlamış olduğumuz, Sayın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımızın katılımıyla, Sayın Kültür ve Turizm Bakanımızın katılımıyla, yine medyanın çok değerli temsilcileriyle birlikte bu toplantıyı yapacağız ama Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ve Medya Buluşmalarının 2'ncisi çok önemli. Sadece ve sadece bu buluşmada konumuz kadına yönelik şiddetin önlemesiydi ve burada aldığımız kararlarla gerçekten çok ciddi tedbirlerin alındığını ve çok ciddi dikkatlerin bu konuya çekildiğini görmüş bulunduk.

Devam ediyorum efendim, sizlerin çok değerli vakitlerini çok fazla almayayım. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu-Üniversite Buluşmalarını yaptık. Burada da temel başlıklarımızdan bir tanesi "Çocuk istismarının önlenmesi ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik yapacağımız yayınlarda

hangi konulara dikkat edilmesi gerekir, iletişim fakültelerinde bu konularla ilgili olarak hangi derslerin verilmesi veya hangi çalışmaların yapılması gerekir?” diye konu başlığımız vardı; bunları da sizlerle paylaşmak istedim.

Efendim, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun çok değerli araştırmaları vardır. Bu konuyla ilgili olarak bir daire başkanımız görevlendirilmiştir. Bu araştırmalarımızdan en önemlilerinden bir tanesi de şiddet araştırmalarıdır. Bu şiddet araştırmalarının detayını girmeyeceğim, inşallah soru-cevaplar şeklinde veyahut da önümüzdeki notlardan baktıktan sonra soracağınız sorulara memnuniyetle cevaplar veririm ama şiddet araştırmalarımızı bitirmiyoruz, her yıl mutlaka 2 şiddet araştırması... Bu kadına yönelik de olabilir, aile içi şiddet de olabilir, çocuğa yönelik istismar veyahut da toplumsal şiddet de olabilir. :unlarla ilgili çalışmalarımızı da devam ettirmekteyiz efendim.

Basın açıklamalarımız var, az önce bahsetmiştim . Sayın Başkanım, çok hızlı gidiyorum, merak buyurmayın. Basın açıklamalarımız bizim için önemli; yaptığımız basın açıklamaları yayıncı kuruluşlarımızın da dikkatini çekiyor ve bundan sonraki süreçte de kadına yönelik şiddetle ilgili yapılması gerekenleri tekrar kendilerine hatırlatıyoruz.

Kurumsal eğitimlere çok önem vermekteyiz, bu eğitimlerimiz de hızla devam etmekte, Aile Bakanlığıyla birlikte ortak yapmaktayız. İnşallah bu eğitimlerimize devam edeceğiz efendim. Kurumsal eğitimlerimizle ilgili olarak, Covid salgını sebebiyle biraz uzaktan yaptık ama yine de ciddi bir eğitim planlaması yaptık.

Efendim, planları, projeleri sizlerle paylaşarak inşallah sözlerimi burada bitirmek istiyorum. Medyadaki kadına şiddetin toplumsal etkileri hakkında bir saha araştırması, az önce bahsetmiştim. İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığının bünyesinde yer alan Yayınlarda Şiddet İhtisas Komisyonu, bizim yayınlarda Şiddet ve İhtisas Komisyonumuz var, bunun akademik çevrelerce güçlendirilmesine yönelik çalışmalarımız var.

Televizyon Yayınlarındaki Şiddetin Ölçülmesi ve İzleyicilerin Şiddeti Algılama Düzeylerinin Araştırılması Projesi yeni bir projemiz. Medya hizmet sağlayıcıların yetkilileriyle, kadına yönelik olarak şiddet... Bu yapmış olduğumuz, son yapacağımız 29’undaki toplantıdan bahsetmekte. Yeni, kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik çalıştaylar düzenlemeyi düşünmekteyiz.

Çocuklara yönelik birtakım çalışmalarımız var çünkü bu bir bütün, kadına yönelik şiddet, çocuğa yapılan şiddet veya istismar konularını bir bütün olarak ele almaktayız. Bununla ilgili olarak, hep söylüyoruz ama artık inşallah bu sene aile dostu, çocuk dostu dizilerle ilgili olarak vereceğimiz nakdi destekleri de bu sene inşallah -seçici kurul oluşturduk ve- fiiliyata döneceğiz.

Sunumumun başında sizlere arz etmiştim, internet ortamında yapılan yayınlara ilişkin düzenlemeler. Bununla ilgili de kısa bir bilgi vereyim. Efendim, 6112 sayılı Kanun’un ilgili maddesinde yapılan eklemelerle, artık Türkiye üzerinden yayın yapan “isteğe bağlı yayın kuruluşları” dediğimiz internet üzerinden yapılan yayınlarla ilgili yetki ve sorumluluk Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna verilmiştir. Yani şöyle tabir edeyim efendim: Yerli örnekleriyle “BluTV” veyahut da yeni “Exxen” dediğimiz -örnek veriyorum- veyahut da “Tivibu” dediğimiz veyahut da “TV+” dediğimiz uygulamalarına “Puhutv” dediğimiz uygulamaların; yabancı uygulamaları ise “Amazon Prime” dediğimiz, “Netflix” dediğimiz ve yeni yeni uygulamalarını da olan, özellikle müzik alanında “Spotify” dediğimiz uygulamaların da denetimi ve düzenleme faaliyetleri artık Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun sorumluluk alanına girmektedir.

Efendim, medya okuryazarlığına önem veriyoruz, dijital medya okuryazarlığı ve yeni medya okuryazarlığı konusuna özellikle kadına yönelik şiddetin algıları konusunda etkileriyle birlikte çünkü çocuktan başladığını düşünüyoruz. Biz, bu sarmalın çocuklarla ilgili, çocuğun eğitimi, çocuğun ailede gördüğü şiddetten başladığını düşünüyoruz. O bakımdan çocukların eğitilmesine çok ciddi bu anlamda da önem vermekteyiz.

Akıllı işaretlerimiz çok önemli. Çocuklarla birlikte, ailesiyle birlikte izleyeceği diziler, filmler veya gösterilerin hangileri olduğunu gösteriyoruz, şiddet öğelerini gösteriyoruz ve bu anlamda da Avrupa'daki bütün uygulamalar neyse yıllar önce, çok önceden biz bunları RTÜK olarak yapmaya başladığımızı da sevinçle, gururla söylemek isterim.

Güncelleme projesinden bahsettim ve son olarak da sizlere Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, çok kıymetli meslektaşlarım, çok değerli basın mensupları şunu arz etmek isterim: Az önce kısaca bahsettim ama onu biraz daha açarak sözlerimi burada bitirmek istiyorum. Toplumsal şiddet, kadına yönelik şiddet, çocuk istismarı konuları benim daha önceki yapmış olduğum çalışmalarda görmüş olduğum tecrübelerimde şunu bana göstermiştir; bir sarmalıdır. Bu sarmalda ve ciddi toplumsal etkileri olan ve ciddi anlamda yıkıcı etkileri olan bu aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet konularındaki bu sarmalı kırabilmemiz için sadece ve sadece sizlerin, sayın vekillerimizin çabasıyla, Meclisin, kanun yapıcının çabasıyla değil, sadece kolluk kuvvetlerinin çabasıyla değil, sadece Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun çabasıyla değil, sadece meslek örgütlerimizin veyahut da burada bulunan değerli ajans yöneticilerimizin haber diline dikkat ederek veyahut da haberi sunarkenki gösterecekleri hassasiyetle değil, Milli Eğitim Bakanlığımızla, Gençlik Spor Bakanlığımızla, Aile Bakanlığımızla ve topyekûn bir mücadeleyle kadına yönelik şiddetin önlenmesinin daha doğru olacağı ve daha kesin neticeler alacağımızı bu tecrübelerim bana göstermiştir. Bugün burada, bu güzel ortamda, bu nezih ortamda, yüce Meclisimizin çatısı altında bu görüşlerimi ve düşüncelerimi bana belirtmek, sizlerle paylaşmak fırsatı verdiğiniz için, çok değerli Başkanıma, Başkan Vekilime, çok değerli vekillerime çok teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum, sağ olun efendim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Başkanım çok teşekkür ediyorum.

Özellikle kadına yönelik şiddetle mücadelede ilgili koordinatör bakanlığımız Aile Bakanlığımız ve koordinasyonun içerisinde paydaş olan İçişleri Bakanımız, Bakanlığımız, Adalet Bakanlığımız, Milli Eğitim Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığımız konuyu çok hassasiyetle yürütüyor. Tabii, bu koordinasyon içerisinde en önemli alanlardan bir tanesi medya ve bu vesileyle de medyanın denetim mekanizması Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, denetleyici kurumumuz. Ben, yaptığımız çalışmalar ve sunum için teşekkür ediyorum.

Özellikle şunu ifade etmek isterim bütün medya mensubu arkadaşlarımıza: Medya yapılanmasında toplumsal talepleri karşılamak ve evrensel doğruları yakalamak adına en önemli hususların başında öz denetim geliyor. Bütün medya kuruluşlarımızın bu öz denetimi kendi içlerinde yapması bizim için çok kıymetli. Öncelikle RTÜK bu denetimi yapmadan medyamızın yöneticileri, ajanslarımızın -hele de ajanslar ilk haberi bütün Türkiye'ye ve dünyaya yayıyor- bu öz denetimi yapmasını, sonrasında da yayın organlarının bu denetimi yapmasını çok önemsiyoruz. 1.842 müeyyide uyguladığınızı söylediniz ve bu 6112 sayılı Yasa ve ilgili maddelerine ve fıkralarına istinaden -gönül arzu ediyor ki- böyle bir yasak ya da böyle bir yasaya istinaden müeyyide sayısı çok azaltılmış olsun. Bunun da yolu medyanın öz denetiminden geçiyor.

Evet, ben, bu vesileyle teşekkür ediyorum. Sadece, özellikle sosyal medya ve internet medyasıyla ilgili bir daire başkanlığınız olduğunu hatırlıyordum. Yanlış mı hatırlıyorum bir biriminiz olduğunu? Ben konuşayım, sonra sizler notunuzu aldığınızda tekrar söz hakkı vereceğim sizlere. Geleneksel medyayla birlikte internet medyası ya da sosyal medya, teknolojinin gelişimiyle birlikte farklı alanlarda medya çoğalmış vaziyette. Bu konuda da varsa bilgileriniz memnun olacağım.

Şimdi, sözü Anadolu Ajansına... Tüm dünyayı Türkiye ve ilgili haberleri ve tüm dünyadan da Türkiye'yi haberdar eden ajansımız. Genç bir Genel Müdür Yardımcımız var ve birikimiyle inşallah Anadolu Ajansına da çok kıymet katacak umudundayız.

Sözü Anadolu Ajansı Genel Müdür Yardımcımız, Genel Yayın Yönetmenimiz Yusuf Özhan'a bırakıyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

2.- Anadolu Ajansı (AA) Genel Müdür Yardımcısı Yusuf Özhan'ın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

ANADOLU AJANSI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÖZHAN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Başkan Vekilim, kıymetli milletvekilleri...

Mikrofon...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ya “Anadolu Ajansının sesini kısarsam ne olacak, diğerlerine neler yapmaz Komisyon Başkanı.” diyecekler şimdi.

Evet, buyurun.

ANADOLU AJANSI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÖZHAN – Sayın Başkan, Başkan Vekilim, kıymetli milletvekilleri, sayın basın mensupları, meslektaşlarım; öncelikle Anadolu Ajansının kadına şiddet olaylarında izlediği haber politikasına dair sizden bu sunum için buraya davet edilmem noktasında memnuniyetimizi ifade etmek istiyorum. Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi, Genel Müdürümüz Azerbaycan programı kapsamında burada olamadığından Genel Müdür Yardımcısı ve Genel Yayın Yönetmeni naçizane sıfatıyla sizlere kısa bir sunum gerçekleştirmek istiyorum.

Anadolu Ajansımız, dünyanın 40 farklı noktasında temsilciliği ve bundan çok daha fazlasındaysa mevcudiyeti bulunan büyük bir basın ağı ve ordusu ve yayıncılıkla ayrışan noktası haberin kaynağındaki mesuliyeti ve sorumluluklarını yerine getirme hedefi. 1920’de Gazi Mustafa Kemal’in Anadolu’daki kurtuluş mücadelesi esnasında Anadolu’nun sesini dünyaya iletmek üzere kurduğu ve İstanbul’daki kurulan yabancı ajansların buradaki kurmaya çalıştığı çerçeveye Anadolu’nun gerçek sesini aktarmak üzere temelini attığı, mesuliyeti de son derece bu nispette ağır olan bir kuruluş.

Bendeniz, Anadolu Ajansının kadına şiddet olaylarında izlediği haber politikasını aktarırken şunu ifade ederek başlamak isterim: Anadolu Ajansı haberleri bu bahsettiğim köklü kurumsal kültürün ürünü olarak abonelerine ulaştırılmakta, son kullanıcıya ulaştırılmaktadır. Bu noktada haberciliğinin temelinde hukukun üstünlüğünü, gazeteciliğin evrensel ilkelerini ve kurumsal kültürünü özellikle benimser ve haberlerinde kişilerin hak ve özgürlüklerini, millî ve manevî değerlerini bilhassa gözeterek bunu gerçekleştirir.

Tabii ki kadına şiddetin önlenmesinde içinde bulunduğumuz kocaman bir bilgi ekosisteminden, devasa bir medya ve medyaların içerisinde olduğumuzdan bahsetmekte fayda var. Sayın Başkanım, RTÜK Başkanının da sunumunda yine ifade ettiği ve buna yönelik düzenlemelerin de yine tartışıldığı,

hepimizin de birer parçası olduğu günümüzün sosyal medya platformları ve iletişimin yaygınlığını da hesaba katacak olursak burada kadına yönelik şiddetin önlenmesinde özellikle ajansların tabii ki hız, kesinlik, kabiliyet bakımından gerçekleştirebileceği, gerçekleştirmek istediği, arzuladığı, bunu bir ilkeler etrafında toplamak istediği bir sorumluluğu bulunmakla da birlikte, bunun aynı zamanda sosyal medyalar vasıtasıyla bireylere kadar da yansıyan bir sorumluluk alanı da doğmuş bulunuyor. Kullanıcıların aynı zamanda birer kişisel ajans gibi de davranabildiği bu platformlarda, içeriğin üreticisi konumunda yer aldıklarında karşımızda çok zor bir durumla da zaman zaman gelebiliyoruz. Nitekim, burada, habercilik ilkelerinin, Ajansımızda benimsediğimiz, şiddetin, kadına yönelik şiddetin haber olarak nasıl kurgulanması noktasındaki yürüttüğümüz süreçler bireysel anlamda sosyal medya platformundaki kullanıcılarda her zaman aynı şekilde işlemesi çok mümkün olmuyor. Bunun da özellikle şiddetin âdeta seyirlik bir izlek, bir meta hâline gelmesi ve medyadaki bu geniş kavramıyla şiddet haberlerinin sunumunun da aslında sorunun bir tarafı hâline gelmeye başladığını görüyoruz. Medyadaki genel ekosistemi böyle tarif ederek şiddet dilinden arınmış bir medyanın oluşması için de özellikle hukuki ve etik çerçeveye riayet edilmesinin azami önem arz ettiğini düşünüyoruz. Çünkü bizler Ajansımızda mesleğe ilk giriş yapan arkadaşlarımızdan da başlayarak çeşitli kademelerde yer alan, gazetecilikte kıdem kazanan ve yükselen bütün gazetecilerimiz de bu hukuki ve etik çerçevenin içselleştirilmesi maksadıyla hem mesleki eğitimler hem hizmet içi eğitimleri şeklinde bunun özellikle öneminin altını çizmeye gayret ediyoruz.

Diğer taraftan, yine, şiddetin dilinden arınmış bir medyanın oluşması için de özellikle tarafların kişiliklerinden soyutlanan nesnel dil kullanımının benimsenmesi, şiddet haberlerinin toplumsal boyutunun da asla es geçilmemesine bilhassa önem gösteriyoruz. Şiddetin detaylarıyla değil, yargı sürecine odaklanılarak bunun farkındalığının oluşturulması ve yargı sonucunun bilhassa caydırıcılık ve ceza noktasındaki tarafının da özel olarak takibini gerçekleştiriyoruz. Çünkü az önce de ifade ettiğim gibi, bu kaotik medya veya iletişim ortamında şiddetin bir seyirlik vaziyet aldığı bir durumda bizler özellikle sorumlu bir yayın kurgularken, nesnel dil etrafında, hukuku ve etiği de önemseyerek ilerlediğimiz durumda, hukuki süreçlerde şüphelilerin yargılama süreçlerindeki ve sonucundaki akıbetin de mutlaka aynı haberin ilk andaki tepkiselliği ve büyüklüğü gibi aynı şekilde daha büyük bir ölçüde caydırıcılık ve ceza tarafını da belirtmek durumundayız.

Toplumu bilinçlendirecek içeriklerin çoğaltılması da yine birlikte yaşamayı, birlikte yaşama kültürünü etkilememesi için şiddeti önleme bilincini besleyecek içeriklerin de yine tamamlayıcı olduğunu ve bilhassa sadece adli bir süreç, adli bir suç şeklinde değil, bunun toplumun birlikte yaşama kültürünü de etkileyebilecek, dinamitleyen bir husus olduğunu, bunun sonuçlarının, cezai sonuçlarının yine takip edilmesi ve önleme amacıyla da bilinci yayacak şekilde içeriklerin üretilmesine dikkat gösteriyoruz.

Haberlerde geleneksel sorunları tespit edecek olursak biraz da medya ekosisteminden çıkarak haberin yazılışında genel medya içerisinde özellikle dikkat edilmesi gereken, altı çizilmesi gereken noktaları şu şekilde ifade edebiliriz: Özellikle mağdurun olumsuz davranışlarını vurgulayıp suçlu meşrulaştırıcı her türlü ihtimalden uzak kalınması, şiddet gösterenin yayınlanmasındaki prensiplerin bilhassa çok dikkatli şekilde göz önünde bulundurulması, açık şekilde yayınlanmaması için buna en üst düzeyde dikkat ayrılması, aynı zamanda yine haberin yapılışında ayrımcı dilden uzak durulması, gerek buradaki şüpheli gerek mağdurun dil, din, ırk gibi ahlâkta oradaki kadına karşı şiddeti ilgilendiren haberin içerisindeki bu unsurların ayrımcı bir dil olarak da karşımızda olmaması için de özel bir çaba sarf edilmekte.

Suçu örten detayların öne çıkarılması, yine aynı şekilde bilhassa son derece dikkat edilmesi gereken konulardan bir tanesi. Nitekim okuyucu sıradan bir şekilde bizlerden konunun bütün etraflıca bilgisini beklerken aynı zamanda bir analitik süreç de zihninde geliştirmekte yani haberin detaylarını okuduğunda çok masum görülen bir şey, haberin içerisinde dikkat edilmeyen, işte yazımından redaksiyonuna veya yayınlanmasına kadar çok dikkat edilmeyen veya haberin tekniği açısından çok önemli görülmeyen bir detay vatandaşın gözünde yorumlanırken bir sebep sonuç bağlantısına âdeta sokularak burada mağdurun haklarının korunması noktasında tehlikeli bir durum oluşturabileceğine inanarak bunun da yine geleneksek sorunlar ve başa çıkmaya çalıştığımız sorunlar arasında olduğunu belirtmekte fayda görüyorum.

Anadolu Ajansındaki kadına karşı şiddet haberleriyle ilgili ilkeleri ise bu meyanda toparlarsak şayet suçun önlenmesine, kamu düzeninin korunmasına, mağdurun hakkını almasına, suçlunun cezalandırılmasına engel olacak yayınlardan her şekilde kaçınılır. Yani suçun, habere konu olan olayın, en yalın şekilde aktarılmasıyla doğrulanmamış olması özellikle çok zorlayıcı olan bir şey çünkü haberin oluşturulmasında geçen süre... Aslında biz, sadece diğer ajanslarımızla birlikte o habere intikal ederken, onu oluşturmaya çalışırken bir de neredeyse on binlerce, yüz binlerce aktif katılımcının ve vatandaş katılımcının da o habere ortak olabileceği varsayımıyla onların da belirttiği, ortaya koyduğu malumatlarla da aynı zamanda yarışır vaziyetteyiz. Ancak burada haberin tekniğini uygulamadığınız takdirde; bir açı, bir perspektif haberin gerçeğinin ortaya çıkarılmasında ajanslar olarak, basın olarak bizim de üzerimizde zaman zaman belli başlı bazı baskılar oluşturabiliyor. Çünkü doğrulanmamış bir veri veya subjektif olarak yorumlanan bir veri kısa sürede genel bir kabul gördüğünde ajansınızda takip ettiğiniz ilkeler sizin kamuoyundaki algılanan şekliyle tezat durumlarla karşı karşıya kalmanıza neden olabilir. Dolayısıyla haberin yayınlanması sırasındaki izlenen strateji de bu nedenle her zamankinden daha hızlı olmaya çalışmak ve bu anlamda yetkili mercilerle de koordinasyon noktasında, bilgilerin doğrulanması alanında, özellikle çok durarak hareket ediyoruz.

Mağdur ve yakınlarını rencide edecek ifadelerden kaçınılması her zaman haberlerimizde takip ettiğimiz ilkelerden biri olmakta. Şüphelinin bakış açısını yansıtan, şüpheliyi koruyan ya da haklı çıkaran dilden de uzak durulması yine aynı şekilde takip ettiğimiz önemli ilkelerden. Toplumda panik ve korku, yılgınlık oluşturacak şiddet görseline ve bilgilere yer verilmemesi, yeri geldiğinde haberin telaşı ve hızı içerisinde kaybolmaması için bilhassa altını çizme çizme takip ettiğimiz, bu gibi sonuçlara yol açmaması için gayret sarf ettiğimiz konulardan bir tanesi.

İki haber örneğini, az önce aslında çerçevesini ifade etmeye çalıştığım noktayı aslında göstermek istiyorum. Bir tanesinde Bursa’da bir kadına karşı işlenen cinayette, işte: “Görevli bir uzman çavuş tartıştığı kadını tabancayla vurarak öldürdü. Alınan bilgiye göre meslek yüksekokulunda görevli uzman çavuş A.K. ile Sosin K. arasında okulun Osmangazi ilçesi Adalet Mahallesi’nde bulunan eğitim merkezinde bilinmeyen bir nedenle tartışma çıktı.” Bilinmeyen bir nedenle tartışma çıktığının altını çizmemizdeki gaye aslında burada, az önce de biraz vurgulamaya gayret gösterdiğim, doğrulanmamış bilgilere aceleci bir yaklaşımla ve yetkili mercilerle koordinasyonda bulunmadan hızlı bir şekilde bunu kabul edip sunmama, servis etmeme. Nitekim “Bilinmeyen bir nedenle tartışma çıktı.” demekle olayın ilk anında ve vahametindeki tablonun farklı şekillerde yorumlanabileceği, bu noktadaki ilgili resmî tahkikatın hızlıca ortaya çıkarılmasıyla birlikte haberin yansıtılması, o zamana dek ise belki şüphelinin belirlenmesi, belki mağdurun durumunu yanlış yönlendirebileceği, hukuki düzeyde yanlış yönlendirme gerekçesiyle buna bu ifadelerle katkı sunulmakta. Onun dışında tartışmanın kadını nesneleştiren, edilgen yüklemelerin yerine suçu ve suçluyu vurgulayan etken dil kullanarak, olayın da ilk haberlerinde şüphelinin kimliğini açıklamayarak etik bir prensip çerçevesi uyguluyoruz.

İkinci örnekte de: “Gaziantep’te karısını çocuğunun gözü önünde bıçaklayıp öldüren sanığa ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi, indirim yapılmadı. Mahkeme heyeti sanık Süleyman Y’yi ‘eşi kasten öldürme’ suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapse çarptırarak cezada indirim yapılmasını yer olmadığına hükmetti.” Burada da haberin fikrî takibinin mutlaka çok mühim olduğu, bir şiddetin nesneleştirilmesi değil kadına karşı şiddetin başından sonuna kadar bütün süreçleriyle haberin rutini içerisinde asla kaybolmadan, özel bir stratejiyle takip edilerek sonucunda ceza ve caydırıcılığın da vurgulanmasının bilhassa önem taşıdığını vurgulamakta azami önem görüyoruz.

Üç şeyden de bahsederek sizlerin de kıymetli vakitlerini çok fazla işgal etmeden tamamlamak istiyorum. Bir tanesinde, burada, bir erkek arkadaşı tarafından darbedilen bir kadının hastaneye kaldırıldığıyla ilgili foto muhabirlerimiz tarafından çekilen bir imajda mağdurun yüzünün mozaiklenmesi. Burada rıza olmadıkça kesinlikle görsellerde mağdurun eşkâlinin tespitine yol açabilecek hiçbir şeyin bizler tarafından oluşmaması için çok dikkatli ve özenli bir şekilde çalışıyoruz.

İkinci görselde ise bu defa şiddetin sonuçlarının vurgulanması amacıyla ancak mağdurun kesin ve kati rızasıyla eşkâlinin paylaşılması da burada özellikle şiddetin sonuçlarının ve sonrasındaki hukuki süreçte de bunun ne kadar ciddi bir şekilde ele alınmasının, suçlunun suçunun hafifletilmemesi veya suçlunun suçunun doğru şekilde bilinmesi hasebiyle de önem taşır. Ancak, bunun 2 aşamalı bir husus olduğunu, birincisinin kesinlikle buradaki mağdurun rızasının kesin olarak alınması gerektiği, ikincisinin de dediğim gibi sonraki süreçlere önemli katkı sunacağına inandığımız için yine izlediğimiz diğer bir prensip çerçeve.

Son olarak da şiddet içeren, kadına karşı şiddet içeren olaylarda görsellerde kan, ceset ve vücut bütünlüğü bozulmuş bedenlerin yakın plan çekimleri elbette ki kullanılmaz. Ölen ya da yaralanan kişinin yakınlarını rencide edecek yayınlar yapılmaz ve haber, metin, fotoğraflarla ve videolarla da böyle bir şeye olanak tanımaması için de yine ilgili prensipler burada çalıştırılır diyerek kıymetli sabrınız için çok teşekkür ediyorum, sözü burada noktalıyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yusuf Bey’e, Kıymetli Genel Müdür Yardımcımıza teşekkür ediyorum.

Anadolu Ajansının hem Türkiye’de hem de dünyada yapmış olduğu yayınlar bizim hepimizin haberdar olmasına vesile oluyor. Özellikle sorumlu bir ajans olarak, sizin abonelerinizin bu söylemiş olduğunuz yayın ilkeleriniz başta olmak üzere, Anadolu Ajansının kadına şiddet haberleriyle ilgili ilkelerinin altını çizerek bu ilkelere uymayan abonelerinizle ilgili siz “Ben kadına yönelik şiddetle mücadele etmek için omuz veriyorum, destek veriyorum.” diyorsunuz. “Görseli bu şekilde, dili bu şekilde geliştiriyorum.” diyorsunuz ve fakat sizin aboneleriniz, sizin bu görsellerinizi ya da kullandığınız dili kullanmıyor, şiddeti meşru gösteriyorsa, mazur gösteriyorsa Anadolu Ajansı olarak herhangi bir yaptırımınız var mı? Abonelik iptali dâhil olmak üzere süreçlerinizin içerisinde mi öğrenmek isterim ve şimdi Anadolu Ajansının şemasına arkadaşlarımızdan bakıyorum ve Anadolu Ajansında biraz kadın yönetici istiyorum. Sayın Genel Müdürümüzle, Serdar Bey’e, Sayın Karagöz’e de iletteğim, birazcık kadın gözü gerekiyor.

ANADOLU AJANSI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÖZHAN – Kesinlikle.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Büşra Hanım görünüyor, daha da yükseltmemiz gerekir. Sizin bu anlamdaki örnek modeliniz, Anadolu Ajansındaki model diğer basın kuruluşlarına da yansıcaktır.

Evet, Demirören Haber Ajansından Kıymetli Genel Müdürümüz Celal Korkut’a bugün bizlere vakit ayırdığı için çok teşekkür ediyorum ve sözü yine Demirören Haber Ajansı Genel Müdürümüz Celal Korkut Bey’e bırakıyorum.

Evet, buyurun Celal Bey.

3.- Demirören Haber Ajansı Genel Müdürü Celal Korkut'un, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

DEMİRÖREN HABER AJANSI GENEL MÜDÜRÜ CELAL KORKUT –Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz, Demirören Haber Ajansı olarak Türkiye'nin dört bir yanında, hemen her ilde ve hemen hemen her ilçede muhabir bulundurup oralarından temin ettiğimiz her haberi ulusal ve yerel televizyon ve gazetelere servis ederek medya görevimizi yerine getiriyoruz. Türkiye'nin dört bir yanındaki, en ücra köşedeki haberlere ulaşma şansımız var. Bunun için de her ilçede, kasabada da muhabir bulundurmaya çalışıyoruz. Kadına şiddetin önlenmesi bizim için çok önemli bir unsur ve bunun için de uzun süredir bir çalışma yapıyoruz, bu konuda yarattığımız ilkelerimiz var, buna en başta haber yapan muhabir olmak üzere daha sonra bölüm şefleri, editörler ve tabii haberi en son servis eden son okuyucuya kadar hepimiz çok dikkat ediyoruz.

Ben sunuma başlamadan önce affınıza sığınarak kötü bir fotoğraf göstermek istiyorum, nereden nereye geldiğini göstermek için kadına şiddetin. On yıl önce bir gazetede çıkan Şefika Etik Manisa'da kocası tarafından öldürülmüştü. Bunun fotoğrafını “kadına şiddette son nokta” diye bastılar, hatırlıyorsunuzdur mutlaka.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, hatırlıyorum.

DEMİRÖREN HABER AJANSI GENEL MÜDÜRÜ CELAL KORKUT – Ve haberi bastıktan sonra çok tepki gören Fatih Altaylı – O zamanki Habertürk'ün Genel Yayın Yönetmeni- kendilerini şöyle savunmuştu; “O fotoğrafı niye bastım biliyor musunuz? Sizin içinizi acıtmak, yüreğinizi dağlamak için. Çünkü ‘kadına şiddet’ denilen rezilliğin gözü morarmış bir kadından ibaret olmadığını gözünüze sokmak için bastım. Kadına şiddet budur, morarmış bir göz değil, sırta saplanmış bir bıçaktır.” diye açıklamıştı. Gazeteler zaman zaman bu tür çıkışlar yaparak kadına şiddetin ne kadar tehlikeli boyutlara ulaştığını iletmek istiyorlar ama biz ajans olarak -diğer ajanslar da mutlaka katılıyordur- hiçbir zaman etik ilkelerimizin dışında abonelerimize böyle bir fotoğraf, böyle bir haber servis etmeyiz.

Bizim haberleri servis ederken çok dikkat ettiğimiz bir konu: Öncelikle kadına şiddetin önlenmesi açısından yapılan, kadın derneklerinin yaptıkları, diğer kamu kurumlarının yaptıkları, şiddeti önlemek için yapılan çalışmaları takip edip bunu haberleştiriyoruz, kamuoyu oluşturmaya çalışıyoruz. Şiddetin önlenmesi açısından sık sık akademisyenlerle, uzmanlarla görüşüp eğitici, uyarıcı haberler yaparak bunu yaygınlaştırmaya çalışıyoruz. Şiddet uygulandıktan sonraki haberin takibinde de kurbanın kadın olduğu cinayetlerde şüphelinin ceza indiriminden yararlanmak için ortaya attığı “Aldatıyordu.” “Hakaret etti.” “Telefonda mesaj gördüm.” “Çocuk senden değil...” gibi ifadeleri haberin başlığında ya da yapılışında vermiyoruz. Bu konuda mağdur kadının yakınlarıyla görüşüp olayın daha detaylı bir şekilde yani kadına yönelik şiddetin nereden nerelere tespit etmek için özellikle aileyle, kadının yakınlarıyla görüşüp onu tespit etmeye çalışıyoruz, öyle veriyoruz ama tek taraflı haber vermemek için de mutlaka zanlının ifadesini haber içinde çok fazla büyütmeden vermeye çalışıyoruz. En azından onun da savunma hakkını engellememiş oluyoruz. Zanlının ifadesinden çok, ölen veya şiddete uğrayan kadının muhatap arkadaşıyla, komşuyla konuşup olayın öncesi hakkında bilgi almaya çalışıyoruz yani şiddet ne zamandan beri devam ediyor, daha önce bununla ilgili herhangi bir çalışma yapılmış mı? Bu konuda herhangi bir savcılığa, adli mercilere başvuru var mı? Varsa bununla ilgili neler yapılmış? Onları tespit edip onları öne çıkarmaya çalışıyoruz. Kadın ile erkek arasındaki ilişkiyle ilgili ifadelerde çok

hassas davranıyoruz; işte, “sevgilisiydi”, “beraber yaşıyordu” ya da bu tür ifadeleri verirken mutlaka ve mutlaka doğrulatmadan vermemeye çalışıyoruz. Geçen sene Aydın Üniversitesi Öğretim Üyesi Aylin Sözer, evine giren bir şahıs tarafından bıçaklanarak öldürüldü, sonra da yakılmıştı. Bu olayda adamın inşaat işçisi olduğu söylendi ilk başta ve sonrasında yakınları dedi ki: “İnşaat işçisiyle öğretim üyesinin ne alakası var?” Ve biz araştırdık, adamın inşaat işçisi değil bir formen olduğu ortaya çıktı. Bunun üzerine biz ısrarlı bir şekilde adamı “inşaatçı çalışan” olarak verdik yani doğrulatmadığımız hiçbir şeyi de vermemeye çalışıyoruz özellikle o konuda.

Şiddete uğrayan kadınların ise kadının tekrar saldırıya uğramaması için çünkü Güldünya Tören olayında olduğu gibi, mesela yaralandıktan sonra götürüldüğü hastanede ağabeyi, kardeşi tarafından öldürülmüştü Güldünya Tören onun için mutlaka haberlerimizde açık adres vermemeye, onun istekleri doğrultusunda yüzünü saklamaya ve sesini montajla değiştirerek servis etmeye çalışıyoruz. İstismara uğrayan kadının rızası olmadığı zamanlarda kesinlikle adını açık olarak vermiyoruz, mutlaka rumuz olarak veriyoruz. Olay yerinde çekilen görüntülerin çocukları ve aileyi rahatsız edecek boyutu varsa onları servis etmiyoruz ya da yüzlerini mozaikleterek vermeye çalışıyoruz. Tecavüz iddialarıyla ilgili olarak adli tıp ya da adli tabip raporu olmadan, kesinleşmiş bir rapor olmadığı sürece kesinlikle tecavüzden bahsetmekten kaçınıyoruz. Kadınların şüpheli sanık durumunda olduğu cinayetlerde -en son Antalya’daki Melek İpek olayıydı biliyorsunuz, bizim için çok önemli bir örnektir o- pozitif ayrımcılık yapıyoruz ve Melek İpek’i fotoğrafta görüyoruz. Yani bu fotoğrafı Melek İpek’in içinde bulunduğu olayı, yaşadıklarını anlatmak için özellikle yüzü açık verdik. Daha sonra -Anadolu Ajansındaki arkadaşımın da söylediği gibi, fikri takip bizim için gerçekten çok önemli- Melek İpek’in her aşamasını takip ettik; cezaevinden çocuğuna yazdığı mektubu, ailesine anlattıklarını takip ettik. Her ne kadar kocasının yakınları çok farklı şeyler anlatsa da biz aileyle görüşüp en detayına kadar toparlayıp verdik ve en son, yüz sekiz gün sonra, Melek İpek tahliye olduktan sonra kızlarıyla buluşturduk onu ve şu anda ailesinin Antalya’daki çiftliğinde kızlarıyla beraber yaşıyor Melek İpek. Onunla da zaman zaman konuşup en azından yaşama yeniden tutunması için neler yapabiliriz konusunda, onun için de destek vermeye çalışıyoruz. Yani mutlaka ve mutlaka kadının sanık olduğu durumlarda pozitif ayrımcılık yapmaya çalışıyoruz.

Şiddetin önlenmesi konusunda eğitici çalışmalar yapmak için arkadaşlarımızla -yine, dediğim gibi- akademisyenlerle ve uzmanlarla görüşüp o konuda haberler yaparak hem ulusal gazetelere ve televizyonlara servis ediyoruz hem de yerel basında mutlaka bunların yer alması için çabalar sarf ediyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Celal Bey, çok teşekkür ediyorum.

DEMİRÖREN HABER AJANSI GENEL MÜDÜRÜ CELAL KORKUT – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabii ki Demirören Haber Ajansındaki kadın temsilleri bizim için önemli ve önceki dönemlerden bir ismi anmak isterim: Vuslat Doğan Sabancı’nın Yönetim Kurulu Üyesi olduğu dönemlerde hem medyada, Ajansta, yönetim kademesinde ve temsilde kadına yönelik özel çalışması vardı ve sivil toplum örgütlerimizle de iş birliği yapan “Kadına şiddete dur diyelim.” kampanyaları vardı ve o gün teslim aldığınız zihniyeti bugün devam ettiriyor olmanız memnuniyet verici.

DEMİRÖREN HABER AJANSI GENEL MÜDÜRÜ CELAL KORKUT – Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın temsil oranlarımızı sizden tekraren ve teyiden duymak isterim.

DEMİRÖREN HABER AJANSI GENEL MÜDÜRÜ CELAL KORKUT – Tabii ki.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Melek İpek hadisesinde de hem Aile Bakanlığımız hem de yerelde ilgili bütün kurumlarımız çok yakinen takip ettiler, ev ziyaretleri yapıldı; inşallah, evlatlarıyla birlikte daha sağlıklı bir süreç yönetsin istiyoruz.

Tabii ki toplumumuzun değişmesi lazım. Bunun için, zihinsel değişime ihtiyacımız var. Toplumsal kodlarımızı bozmadan, güçlü bir şekilde kadına yönelik şiddetle mücadele için değişimi hedefliyoruz. Ama tabii şunu da söylemeden geçemeyeceğim: Her değişim bir gelişim değil. Cemil Meriç şöyle söylüyor: “Çürüme de bir değişimdir ama gelişim değildir.” Dolayısıyla kadına yönelik şiddeti gündemimizde tutarken “Değişelim.” derken toplumumuzun kodlarını ve DNA’sını bozmadan bu değişimi geliştirerek devam ettirmemiz gerekir. Demirören Haber Ajansının kadına yönelik şiddetle mücadelede gösterdiği hassasiyet için de ben teşekkür ediyorum. Sunumunuz için de teşekkür ediyorum.

Sözü İhlas Haber Ajansının Ankara Haber Müdürümüz Kıymetli Bayazıt Cebeci’ye bırakıyorum, yıllara mazhar bir tecrübe. Türkiye’nin haber alma kaynaklarından olan İhlas Haber Ajansına sözü bırakıyorum.

Bayazıt Bey, buyurun.

4.- İhlas Haber Ajansı Ankara Haber Müdürü Bayazıt Cebeci’nin, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

İHLAS HABER AJANSI ANKARA HABER MÜDÜRÜ BAYAZIT CEBECİ – Sayın Başkanım, Sayın Başkan Vekilim, Komisyon üyelerim, sayın meslektaşlarım; saygılarımı sunuyorum.

İhlas Haber Ajansını kısaca tanıtabilsek şu anda 81 ilde bürosu olan, yaklaşık 50 ülkede temsilcisi olan, 1.300’ü bulan eleman sayısı ile Türkiye’nin ilçesine kadar habercilik yapan bir kurum.

Ben yıllarca, 90’lı yıllardan günümüze kadar Ankara ve İstanbul’da polis-adliye muhabirliği yaptım, son sekiz yıldır da haber müdürlüğü yapıyorum.

Sahada birçok kadına şiddet olayını bire bir muhabir olarak takip ettim, birçok çocuğun annesini kaybettikten sonraki gözyaşlarına bire bir şahit oldum, bunları haber yaptım, fotoğrafladım, görüntüledim, bunun nasıl bir travmayla sonuçlandığını yakından takip ettim.

Önceki yıllarda kadına şiddet olaylarını sadece kadın cinayetleri olarak haber yapıyorduk, işte, attığımız başlıklar belliydi: “Aşk cinayeti” “Kıskançlık cinayeti” “Töre cinayeti” ve gelinen noktada daha böyle, kadın cinayeti olarak içeriğine bakmadan, direkt kadının öldürüldüğünü, kadının şiddete uğradığını vurguluyoruz; bu güzel bir gelişme.

Sosyal medyanın ortaya çıkmasının ardından müşterilerde bir doyumsuzluk oldu. Yani sonuçta biz gazetelere, televizyonlara haber satıyoruz, bunun sınırsız bir talebi var ama biz de müşterinin talebini yerine getirirken de buna belli sınırlar getiriyoruz; kadınların daha sonra mağduriyet yaşamamaları için adreslerini gizli tutmaya, isimlerini gizli tutmaya çalışıyoruz. Hatta bu cep telefonu, güvenlik kamerası görüntülerini görüyorsunuz, zaten televizyonlarda almış başını gidiyor; biz de kısıtlayarak vermeye çalışıyoruz. Bilmiyorum bunu nasıl - RTÜK Başkanımız da burada- sınırlarlar, nasıl önlerler? Yani bu bazen bizi aşiyor çünkü müşteri talebi sınırsız.

Sosyal medyaya yansıyan bilgiler bazen yanlış oluyor, bir bakıyorsunuz bunlar Twitter’da “tt” oluyor. Biz de haber ajansları olarak bazen bunun üzerine gitmek zorunda kalıyoruz ama sonra araştırdığımızda, kaynaklara indirdiğimizde, Emniyet birimleriyle iş birliği yaptığımızda bakıyoruz ki işin boyutu hiç de öyle değil. Yani bu konuda da kaynakların çok iyi araştırılması önemli.

Kadının mağduriyetinden doğan olayın aileyi, çocukları etkilemesinin önüne geçmesi de önceliğimiz tabii ki. Bunları yaparken de çok sık karşılaştığımız bir olay da şüphelilerin daha henüz suç netleşmeden sosyal medya tarafından linç edilmesi. Haberi ilk sunan kurum olarak bizim de bu konuda çok dikkatli olmamız gerekiyor. Bazen suçsuz insanlar, kadına şiddet olaylarının sorumlusu gibi gösterilerek linç edilebiliyor. Buna da dikkat etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Kadına şiddet olaylarının habere yansması sırasında kullanılacak olan haber dili de bir başka dikkat edeceğimiz konu. Kişiyi öne çıkarmadan, kesinlikle sadece olayın anlatılması gerektiğini düşünüyorum. Ne yazık ki bazen basınımızda kadın görseiliği haberin kendisinin önüne geçebilmekte. Kişinin açığa verilmesinin kadının ilerideki hayatını olumsuz etkilediği ortada. Böyle haberdan ne kamu yararı ne de şiddete uğrayan kadına bir fayda olmakta. Bizler de haberi ilk toplayan kişiler olarak yeni mağduriyetlere sebep vermeden haberlerimizi kamuoyuna aktarmakla sorumluyuz.

Kadına yönelik şiddet tüm toplumun huzuruna kastediyor, aileyi parçalıyor; geriye hayatını kaybetmiş ya da travmalarla dolu kadınlar, mutsuz çocuklar ve karanlık bir gelecek bırakıyor. Bu konuda kadının korunmasının yanı sıra ailenin, çocukların ve toplumun ruh sağlığının da korunmasının üzerinde biz gazetecilerin önemli görevleri var. Bu konuda da Komisyonunuzun yapacağı çalışmalara ileride bir katkı sunabilirsek elimizden geleni yaparız.

Bizler gazeteciyiz; ne savcıyız ne polisiz ne hâkimiz, sadece haberi doğru olarak müşterilerimize ya da kamuoyuna sunmakla görevliyiz. Bu konuda tabii ki bire bir kadına şiddet olaylarını görmüş, haberleştirmiş bir kişi olarak özellikle çocukların bundan ne kadar etkilendiğini iyi bilen bir insanım. Yani inşallah, bu çabaların karşılığında sadece kadına şiddet değil, tüm şiddet olaylarına da bir önlem gelebilir.

Söyleyeceklerim bu kadar.

Çok teşekkür ediyorum, kolay gelsin diyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bayazıt Bey, sunumlarınız için ve ilkelerinizi ortaya koyduğunuz için çok teşekkür ediyorum.

Özellikle çocuklarımızın bundan çok etkilenmesi ve yaygın bir şekilde çocuklarımızın televizyon izlerken bundan etkilenmesi çok önemli bir gerçeklik. Bu vesileyle de çocuklar şiddet içeren filmler izledikçe şiddete daha az tepki veriyorlar, başkalarının yaşadığı acı olaylara ve sorunlara karşı daha ilgisiz kalabiliyorlar, empati duymuyorlar ve şiddeti normal ve meşru görüyorlar. Bu vesileyle çocuklarımızdan başlamak üzere, yetişkinler de dâhil olmak üzere, sunduğumuz haberler tüm toplumun gözü kulağı hâline geliyor ve ajanslarımız da haberin yaygınlaşması konusunda ilk adım. O yüzden, ilk günkü basın toplantımızda, bir, denetim mekanizması RTÜK’ü; iki, ajanslarımızı dinleyelim istedik çünkü tüm ajanslar sizlerin aracılığıyla ulaşıyor. İhlas Haber Ajansı da 81 ilde ilçelere kadar muhabirleri olan çok önemli ajanslarımızdan biri. Bu vesileyle kadına yönelik şiddetle mücadelede Komisyonumuzun çıktılarından da istifade ederek bakış açımızı tekraren -bütün ajanslar için söylüyorum- teyit etmek bizim için çok kıymetli.

ANKA Haber Ajansından çok genç bir ajans yöneticimiz, Haber Editörümüz Sinan Tartanoğlu.

Sinan Bey, buyurun, söz sizde.

ANKA Haber Ajansı çok yakın takip ediyor Komisyonumuzu, fark ediyorum.

5.-ANKA Haber Ajansı Haber Editörü Sinan Tartanoğlu’nun, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil, medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

ANKA HABER AJANSI HABER EDİTÖRÜ SİNAN TARTANOĞLU – Teşekkürler.

Evet, Meclis muhabirimiz de zaten kadın.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tüm ajanslara teşekkür ediyorum, bütün ekibe.

ANKA HABER AJANSI HABER EDİTÖRÜ SİNAN TARTANOĞLU – Herkes aslında kadına yönelik şiddetle ilgili haberin dilinin kurulmasına ilişkin hemen hemen aynı şeyleri söyledi. Hepimizin aslında bu tip haberlerin dilinin nasıl kurulması gerektiğine ilişkin azami bir fikrimiz var. İlkeler belli, buna nasıl uyulacağı belli. İşte “hız” dedik “haberın telaşı” dedik, burada hatayı sıfıra indirebilmek için neler yapmamız gerektiği de belli. Benim aslında söyleyeceklerimin birçoğu kısmen söylendi ama söylemek istediğim: Mevzuatımızda “çocuğun üstün yararı” diye bir unsur var, nitekim uluslararası mevzuatta da var. Aslında bu haberleri okurken, haberleri yazarken kadının üstün yararını öne çıkarabilirsek, daha doğrusu kadının üstün yararının zarar görebileceği herhangi bir içeriğe izin vermezsek aslında toplantının başından beri vurguladığımız unsurların birçoğunu da kuralların birçoğunu da yerine getirmiş olacağız diye düşünüyorum. Kadına yönelik şiddeti özendirerek ya da meşru gösterecek; herhangi bir şekilde bu, haberi okuyan editörün gözünden kaçabilir ama 2’nci, 3’üncü, 4’üncü okumada şiddeti özendirerek ve meşru gösterecek herhangi bir kelimenin, dilin haberde, başlıkta olmaması zaten temel kural. ANKA Haber Ajansında da buna dikkat etmek istiyoruz.

Şiddet mağduru kadınların kimliği, unvanı, adresi gibi kişisel bilgileri gizliyoruz. Burada bazen muhabirler olarak şöyle bir hataya düşebiliyoruz: Mesela, bir mağdur bizimle röportaj yapmayı kabul ettiğinde anlattığı her şeyin bütün ayrıntısıyla yayınlanmasını istemiyor olabilir; kendi kimliğinin, fotoğrafının yayınlanmasını istemiyor olabilir; daha sonra düşündüğünde, söylediği şeylerin daha sonra kendisine zarar verebileceğini yeni fark etmiş olabilir. Bu yüzden kendileri açıkça izin vermediği sürece kimliklerini vermemek, isimlerini kodlayarak bile bazen vermemek önemli çünkü adres veriliyor, küçük bir il veya ilçe oluyor, 2 isimli bir kadın oluyor, bir mağdur oluyor, soyadı da baş harfinden anlaşılabilecek durumda olabiliyor küçük yerlerde. Bizim vurgulamak istediğimiz, şiddetin kendisi, buna karşı nasıl önlem alınabileceği. Burada kadının ismi olmaya da bilir, mağdurun ismi olmaya da bilir vurgulamak istediğimiz şeyi öne çıkartmak açısından. Bu haberlerde kullandığımız temsili fotoğraflar da aslında bazen mesele olabiliyor. Kolaj kullanabiliyoruz, arşiv fotoğraf kullanabiliyoruz. Çok iyi bilinen işte köşeye sıkışmış bir kadın görselimiz olabiliyor, elleriyle yüzünü kapatmış da olsa veya bazen çok öfkelenmiş, kaslarını sıkmış bir erkek görüntüsü olabiliyor şiddeti anlatırken. Bunların hepsi, aslında okuyucuya bir kod gönderiyor, bunların da önüne geçmemiz gerekiyor.

Ayrıca bir ölüm söz konusuysa, kullandığımız cümlelerin tamamında ölenin anısının lekelenmemesi gibi bir ilkeyi gözetmemiz gerekiyor. Eril bir dil kullanılmaması zaten çok vurgulandı, erkeğin şiddetini meşru gösterecek işte “Aşk cinayeti” “Sevdiği için yaptı.” “Kıskandığı için yaptı.” “Namus cinayeti, töre cinayeti...” benzeri başlıkların, biz bir haber duyurmaya çalışıyoruz ve o haberin duyurulmasına aslında bu başlığın çokça fazlaca bir katkısı yok, sadece belki tıklatabilmek için yapılan hatalar bunlar. İşte töre, gelenek benzeri gerekçelere dayandırmamız gerekiyor. Böyle bir gerekçe üretmek zaten muhabirin veya ajansın işi değil ama bazen yapılabilir, ima bile etmememiz gerekiyor.

Haberler verilirken fail için iyi hâl gerekçesi sayılabilecek, işte “Bir anlık cinnet geçirdi.” “Akli dengesini de zaten kaybetmişti.” ya da “Pedofili suçu vardı, canı...” gibi ifadeler, evet, bizim haberimiz için bir unsur olabilir ama okuyan açısından sanki o olay tekilmiş gibi, toplumsal bir soruna işaret etmiyormuş veya toplumsal bir sorunun parçası değilmiş gibi olayı tekilleştiriyor, münferitleştiriyor. Buna da mümkün olduğu kadar yer vermemek gerekiyor.

Kadını geçmişi, yaşam biçimi üzerinden aşağılayan, sorgulayan ve nihayetinde “Galiba biraz hak etmiş.” imajı yaratabilecek ifadelerden, dilden kaçınmamız gerekiyor. İşte “Gece geç saatte arkadaşlarıyla eğlenmeden döndüğü sırada yaşanan bir olay.” dediğimizde burada, aslında, yine bütün okuyanların kafasına bir kod göndermiş oluyoruz. Aynı şekilde erkek şiddetinin yöntemini bazen uzun, en ince ayrıntısına kadar yazabiliyoruz veya “Vahşice katletti.” gibi bir başlık atabiliyoruz, bu yöntemle hiç girilmemesi, mümkün olduğu kadar az girilmesi... Mesela, Eskişehir’de Ayşe Tuba Arslan cinayeti vardı. Burada, işte, “güpegündüz olduğu, sokak ortasında olduğu, satırla olduğu” her türlü ayrıntıyı verdik haberlerde yani gördük, okuduk o haberleri. Evet, ortada yaşanan vahşetin öne çıkması açısından bu bazen önemli olabilir ama burada biz haberde neyi öne çıkarmak istiyoruz? Ayşe Tuba Arslan’ın daha önce şikâyet ettiği yani faili daha önce şikâyet ettiğine ilişkin çantasından çıkan suç duyurusu dilekçelerini öne çıkarmak istiyorsak oradaki yöntemi anlatmamızın çok da gereği yok. Haberler okura sunulurken işte “genç kadın” “güzel kadın” gibi sıfatları, sıfatlamaları da kullanmaya gerek yok çünkü biz sadece bir şiddet olayı vermeye çalışıyoruz.

Az önce münferitleştirmekten bahsettim. Bir olayı anlatırken veya çok büyük bir olayı anlatırken mümkün olduğu kadar tabii ki doğrulanmış verilerle, kadına şiddetin ülkede ne kadar büyük bir problem olduğunu gösterir rakamları da haberin altına, uygun bir yerine koyarsak bunun toplumsal bir sorun olduğunu da göstermiş oluruz.

Sadece haber değil, reklamlar, tanıtımlar gibi paylaşımlarda ötekileştiren, cinsiyetçi dili kullanan, aşağılayan, bazen ikinci sınıf gösteren yayınlara da dikkat etmemiz gerekiyor.

Yine muhabirler olarak objektif haberde, objektiflik adına bazen “iddiasıyla” “iddia etti” “öne sürüldü” gibi kelimeler kullanabiliyoruz, haberin hızıyla hemen doğrulayamadığımız için. Ama bu bazen faili değil, mağdurun kendisini, mağdurun yaşadığını şüpheli hâle getirebiliyor, buna da dikkat etmemiz gerekir, etmeye çalışıyoruz.

Olayı sadece adli tutanaklara, polis raporlarına göre yaptığımızda -ki bazen elimizde sadece bunlar olabiliyor- ya da sadece failin ifadelerine dayandırdığımızda haberi, bir mağdurun görüşü alınmamış oluyor ve insani boyut, haberdeki ve olayın kendisindeki insani boyut da gölgelemiş oluyor. Yani aslında 10-11 kurala dikkat ettiğimizde ve kadının üstün yararını, çocuğun üstün yararını gözettiğimizde bu sorunların birçoğunu aşabiliriz diye düşünüyorum, aşmak için de zaten bunlara dikkat etmeye çalışıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum Sayın Tartanoğlu.

Medyanın önemini hem Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekili arkadaşlarım hem de siz çok net biliyorsunuz. Bu vesileyle, kullanmış olduğunuz haber dilinde gösterdiğiniz ve göstereceğiniz hassasiyet için şimdiden teşekkür ederim.

Özellikle medya, toplumsal dönüşümü negatif ya da pozitif yönde etkileyebilecek çok önemli mecralar, iletişim araçlarımız. Kadınlarımızın siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik hayata katılımını sağlayacak ve tüm haklardan kadın-erkek fırsat eşitliğini yakalayacak şekilde yararlanmaları konusunda sizlerin göstereceği hassasiyet bizim için çok elzem. Yasal düzenlemelerin neredeyse tamamı yapılmış; şimdi zihinsel bir değişime, toplumsal bir dönüşüme ihtiyacımız var, bunu da yapabilmenin yolu medyadan geçiyor. Bu medyamız geleneksel medya ya da teknolojiyle birlikte sosyal medya. Bu vesileyle, iki alanı da besleyen ajanslarımız ve tüm medyamızı denetleyen RTÜK bugün Komisyonumuzda bize sunumlarını yaptılar.

Ben, Anka Haber Editörümüz Sinan Tartanoğlu'na da hassasiyetleri için teşekkür ediyorum. Bundan sonrasında daha çok hassasiyet göstereceğinize inanıyorum.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin, AA Genel Müdür Yardımcısı Yusuf Özhan, Demirören Haber Ajansı Genel Müdürü Celal Korkut, İhlas Haber Ajansı Ankara Haber Müdürü Bayazıt Cebeci ve ANKA Haber Ajansı Haber Editörü Sinan Tartanoğlu'nun yaptıkları sunumlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Söz alan kıymetli milletvekili arkadaşlarıma bir sonraki toplantının ikide olduğunu da hatırlatarak hemen Hayati Bey'e söz veriyorum.

Buyurun.

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli katılımcılara hoş geldiniz diyorum, saygılarımı sunuyorum.

Medya yayıncılığı ve habercilik alanına, kadına yönelik şiddeti önlemek için büyük bir görev düşmektedir. Kadına yönelik ve aile içi şiddet olaylarından milletimizin doğru, net ve tarafsız bir şekilde haberinin olması şiddete karşı toplumsal bilinç oluşturmamız açısından çok önemli. Televizyon kanallarında yayınlanan bazı programlar kadına yönelik şiddetle olan mücadelelerimizde karşımıza engel olarak çıkabiliyor.

Kadına yönelik şiddet, bizim kültürümüzde yeri olmayan bir insanlık suçudur. Ailenin ve gençliğin korunması Anayasa'mızda güvence altına alınmıştır. Türk örf, âdet, gelenek, görenek ve toplum yapısının korunması hepimizin üzerine düşen büyük bir sorumluluktur. Türk toplum yapısını ve ahlak anlayışını bozacak, kötü alışkanlıklara ve şiddete teşvik edici, özendirici yayınlara kesinlikle müsaade edilmemelidir.

Medya, halkımızın en temel haber alma kaynağıdır. Televizyonlarda yayınlanan programlarda kadına yönelik şiddete dair mutlaka daha hassas olmalıyız. RTÜK'ün gösterdiği çabanın farkındayız ve topluma zararlı yayınlara verilen cezaların artarak devam etmesinden yanayız. Bilimden sanata, spordan edebiyata, siyasetten ekonomiye kadar hayatın her alanında kadınlar hak ettikleri ve layık oldukları toplumsal yeri almalıdır. Kadınlar yalnızca şiddet konuşurken aklımıza gelmemelidir.

Sorum Sayın RTÜK Başkanımız Ebubekir Bey'e olacak. Ayrıca, sunumlarını çok beğendim, çok teşekkür ediyorum. RTÜK olarak, 2020 yılında kusurlu, kabahatli gördüğünüz, uygun görmediğiniz yayınlar yapan kaç programı tespit ettiniz, kaç cezai işlem uyguladınız? Cezai işlemlerinizin kapsamı nedir? Bu birinci.

İkinci sorumuz: Kadına yönelik şiddetin engellenmesine dikkat çekmek üzere medya kuruluşlarına ne gibi teşvikler ve destekler sağlanıyor?

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum efendim, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Arkaz, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Gamze Taşcier'in bir programı dolayısıyla, arkadaşlarımızdan müsaade alarak, sözü Taşcier'e vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Taşcier.

GAMZE TAŞCİER (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hoş geldiniz. Ben de sunumlarınız için teşekkür etmek istiyorum. Aslında çok fazla konuşacağım konu vardı sizinle bugün ama maalesef zamanımız nedeniyle hızlıca soracağım. Şöyle: Akit TV, 12/5/2020 tarihli yayınında “Doktor Görüşü” programında 13-16 yaşındaki kız çocukları için “süper kadın” ifadesini kullanarak suça teşvik etmiştir. Ben de bizzat RTÜK’e bu konuda bir başvuruda bulundum, herhangi bir işlem yapılıp yapılmadığını sormak istiyorum.

Yine, bazı televizyon programlarında DNA testlerinin havada uçtuğunu üzüler ve şaşkınlıkla gözlemliyoruz. Bu programlarla ilgili herhangi bir yaptırım yapıldı mı, bunu sormak istiyorum.

Benim daha önce hazırladığım, hatta size de ilettiğim dizilerin şiddet karnesi iki rapor hâlinde. Özellikle dün Sayın Başkan da ifade etti, 2018 yılında “Sen Anlat Karadeniz” dizisine bir kereye mahsus bir ceza verilmiş ama ben 2019’da iki farklı analiz yaptım ve mesela, izlediğim yayında şöyle bir görüntü vardı: Baba elindeki kızgın demiri kızına veriyor “Annenin eline bastır.” diye, kız reddedince “Bastırmazsan iki eline bastırırım.” diyor ve kız annesinin eline o kızgın demiri bastırıyor. Dolayısıyla, burada, aslında bilinçaltında “Acılara dayanın yoksa daha ağırla karşılaşabilirsiniz.” gibi bir mesaj var. Mesela, 2019’da herhangi bir işlem yapıldı mı bu diziyle ilgili, onu merak ediyorum. Çünkü hemen hemen her bölümünde benzer sahnelerle karşılaştık. Cezai müeyyidelerden bahsetmişsiniz, bunların kaç uyarı, kaç para cezası, kaç kapatma kararı, yayın durdurma ve kanallara göre hazırsa elinizde bir istatistik var mı? 2020 yılında kaç yayın durdurma kararı aldınız? Bu kararların kaç kadına yönelik şiddet ve az önce saydığınız benzer maddelerle ilgili? Yine 2021 yılının ilk beş ayı için de aynı soruyu sormak istiyorum ve son olarak da ben şunu bir öneri olarak -daha sonra, yine gerçi Komisyon sonunda bu önerilerimizi dile getireceğiz ama- kadına yönelik şiddetle ilgili yapılan haberlerde acaba küçük bir yer kadınların şiddete uğradığında başvuracakları bir adres, bir telefon, kurum ya da kuruluş da yayınlanabilir mi? Yani en azından o yayınları gören kadınlar, kendi de benzer bir şiddete maruz kalıyorsa, oradan bunlara kolayca ulaşım sağlayabilir mi, böyle bir şey yapılabilir mi?

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarıma da teşekkür ederim nezaketleri için.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Taşcier, tam üç dakika; muhteşemsiniz.

Teşekkür ediyorum.

Söz vereceğim bütün arkadaşlarımdan da üç dakika süresine riayet etmesini istirham ediyorum. Bugün günümüz biraz uzun, ikide diğer toplantımız başlıyor.

Habibe Hanım, buyurun, söz sizde.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) - Ben de öncelikle teşekkür ediyorum, gerçekten doyurucu sunumlar yapıldı.

Benim de sorum RTÜK’e. Kadına yönelik şiddetle mücadelede gerek kamuoyunun gerekse kanun uygulayıcıların ve diğer ilgili kurum ve kuruluş çalışanlarının konuya ilişkin farkındalık ve bilincinin oluşturulması kapsamında yürüttüğünüz çalışmalar nelerdir? Bilhassa medya hizmet sağlayıcı kuruluşların yani yayıncıların çalışanlarının eğitilmesi konusunda neler yapılmaktadır? Gerçekleştirilen eğitimlerde etkinliğin artırılması amacıyla neler yapılmaktadır? Özellikle söz konusu eğitimlerin sürekliliğinin sağlanması için neler planlanmaktadır?

Bir diğer sorumsa yine RTÜK’e. Özellikle kadını aşağılamak amacıyla... Adına “kadın programları” denen bir sıkıntımız var; bu önemli bir sıkıntı. Gerçeklerin mahkemesi, Amerikan mahkemesindeki jüri üyeleri edasıyla yapılan bu programların, kan, gözyaşı, aile ve ahlak skandallarından medet umarak reklam bekleyen, sözde sosyal sorumluluk adına yapılan bu programların milyonlarca insanın ruh

sağlığıyla oynamasının vahameti ortada. İnsan onuruyla oynayan, toplumu ifsat eden bu programlarla ilgili RTÜK'ün bir çalışması var mı? Bunu özellikle sormak istiyorum çünkü ciddi bir yara hâline geldi bu programlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ederim Sayın Öçal.

Sayın Hacı Ahmet Hocam, buyurun.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Hepinize hoş geldiniz diyorum.

Ben, öncelikle RTÜK Başkanımıza sorularımı yöneltmek istiyorum: Para cezalarının caydırıcı olduğuna inanıyor musunuz? Bunu niye böyle söylüyorum? Şöyle: Dün burada bir dizi münasebetiyle rakamlar ortaya döküldü, ben başka rakamları da medyadan takip ediyorum. Bir dizi başrol oyuncusunun dizi başına haftalık 150 bin lira aldığı bir ortamda ve dizilerin gelirlerinin milyarlarla ifade edildiği bir ortamda sizin verdiğiniz 1 milyonluk, yüzde 2'lik cezaların yeterince caydırıcı olduğuna inanıyor musunuz? Ben Hollywood filmlerini neredeyse baştan sona izledim, önce Kitâb-ı Mukaddes'i tamamladılar, bitirdiler, ondan sonra fanteziye geçtiler. Bugün biz artık dizilerde olsun, Netflix'in dizilerinde olsun, diğerlerinde olsun, filmlerde olsun; kurgu nerede, gerçek nerede, kurgu nerede başlıyor nerede bitiyor, gerçek kurgunun içinde yüzde kaç oranında yer alıyor, doğrusu tespit edemez hâle geldik.

İkincisi, internet üzerinden yapılan yayınlar konusunda RTÜK'ün yetkisi var mı? Genelde yetkisi olmadığı şeklinde bir bilgiye sahibiz biz. Varsa yetkisini ne kadar etkin kullanıyor, yoksa etkin hâle getirilmesi için ne yapılması gerekir? Gerçi bu noktada da gençlerin yasakları nasıl deldiklerini çok basit DNS hesapları üzerinden filan biliyoruz. Bu durumda İngilizce de “must” ve “have to” yani dıştan gelen zorunluluk, içten gelen zorunluluk, ben biraz Osmanlıca söyleyeyim, ilzâmî, iltizamî, yenisini de öğrendim “etkin” ve “edimsel” şeklinde iki tabir kullanılıyor; bunların harekete geçirilerek bir iç disiplinin sağlanması, bir iç denetimin oluşturulması RTÜK tarafından programlanabilir mi? Bu konuda bizden, Hükûmetten, Türkiye Büyük Millet Meclisinden talepleriniz nelerdir, bunları öğrenmek istiyorum.

İnternet üzerinden şiddeti basbayağı körükleyen -kadın şiddeti de bunun içinde- oyunların çocuklar kadar büyükler için de tehlike ve tehdit unsuru oluşturduğu anlaşıyor, bu konuda ne yapılabilir?

Gamze Hanım'a teşekkür ediyorum -biz çok az noktada aynı hedefe yürüyebiliyoruz, aynı şeyleri söyleyebiliyoruz- kadın programlarını sordu. Özür dilerim önünüzde yemekler var ama iğrendirme pahasına sormak zorundayım, ben şöyle soracağım: Cerahat patlatma, apse çıkarma, efendim, kıl döngüsünü, iç organ tedavisini, bağırsak ameliyatlarını âdeta merdiven altı bir anlayışla koridorda ameliyat eden bu programların sağlıklı ameliyathane ortamına çekilmesi konusunda ne yapmayı düşünüyorsunuz?_ Yani DNA'lar, şunlar, bunlar ve çok sağlıksız bir toplum yapısı varmış gibi gösteriliyor, aslında ben bunların yüzdelerle bile ifade edilmeyecek kadar az oranlarda olduğunu düşünüyorum.

Yusuf Özhan Bey'le beraber yine diğer Ajans yöneticilerimize sormak istiyorum: Ben kadına yönelik şiddetle ilgili on-on beş yıl önceki akademik bir araştırmayı çok dikkatle, satır satır çizerek okumuştum. Özü itibarıyla aynı uygulamanın devam ettiğini söyleyeceğim ama işte biraz mozaiklemelerden bahsedildi, biraz hassasiyetten bahsedildi. Genelde kurbanın vesikalık yarım resmî mühürlü bir fotoğrafı mutlaka yayınlanıyordu 2'nci sayfa haberlerinde. Özellikle kurban öne çıkarılıyordu. Bu noktada bizim birazcık dikkatli olmamız gerekiyor kanaatindeyim, şüphesiz sizler de aynı kanaati paylaşıyorsunuz ama sektörel bakıldığını ben İhlas Haber Ajansı Müdürünün ifadelerinden

öğrendim. Yani “müşteri” tabirini biz burada duyduk, üst üste duyduk, demek ki haber ajanslarımız aynı zamanda bir ticari işletme gibi de çalışıyorlar, ki öyledir tabii. İki tabir kullanacağım ben size, bunlar Mecelle’nin 100 genel kaidesi 100 umumi kaidesi içerisindeydi ve bu noktadaki tavırlarımızı özellikle merak ediyorum.

Batılın tasviri; batıl hem “boş” anlamına gelir hem “yanlış” anlamına gelir, Hakk’ın karşısında olan, zıttı olan şeydir. “Batılın tasviri saf zihinleri idlal eder.” der bir kural yani aklına gelmeyecek şeyleri, yanlış bazen siz çok fazla detaylandırarak anlattığınızda insanların aklına getirmiş olursunuz. Bir başka kuralımız da şudur: “Şerrin tasviri yine şerdir.” Yani kötülüğü siz çok fazla ortaya açarsanız, dökerseniz kötülük meşru bir hâl alır. Dolayısıyla, bu iki kuraldan hareketle şunu söylemek istiyorum: Demek ki biz birtakım hususlarda dikkatli olmalıyız. Buralarda ne kadar dikkatli oluyorsunuz? Size iki küçük örnekle dikkatsiz olunduğuna dair bir tanımlama yapmak istiyorum. Polisin suçluya ulaşma usulü ajanslarımız tarafından o kadar detaylı anlatılıyor ki diyorsunuz ki: Polise yardımcı mı oluyoruz yoksa köstek mi oluyoruz; yani polisin suçluya ulaşması, olayı çözümülemesi noktasında ki gerçi şimdi diyeceksiniz ki: “Netflix’te ve televizyonlarda, FOX kanalında filan özellikle bu tip şeyler tamamen dramatize edilerek anlatılmıyor mu?” Ama bu Türk polisinin yaptığı bir uygulama ve bunu A’dan Z’ye işte, kamera kayıtlarının incelenmesine, bilmem neye kadar anlatmak ne derece doğru?

İkincisi: Suçun işlenişinin detayları var. Yani evet, biz kadın cinayetlerini, kadına şiddetin önlenmesini konuşuyoruz ama bir kadın cinayeti detaylarını bir kadın cinayeti haberinde o kadar buluyorsunuz ki yani siz sağlıklı bir insan olarak tüyleriniz diken diken olurken “Acaba bu tip tasarımlar içinde olan canı ruhlu insanlara medyamız yol mu gösteriyor?” diye düşünüyorsunuz.

Yine, sizi bir noktada dikkate davet etmek için söylüyorum. Şu anda bizim kan gölüne dönen bir gönül coğrafyamız var ve burada kadına yönelik şiddet çok fazla; gerek demokrasi getirenler tarafından kadına yönelik şiddet uygulanıyor, gerekse işte...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hacı Ahmet Hocam, hemen toparlarsanız süremiz çok az.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) - Hemen bitiriyorum Sayın Başkanım, son cümlem.

Bunlarla alakalı çalışma yapıyor musunuz? Dünya basın ajanslarına, medyasına servis yapıyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Atabek...

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, kıymetli misafirler; Komisyonumuza hoş geldiniz.

Sayın Başkanım, sizi büyük bir dikkatle dinledim. RTÜK’ün şiddetle mücadele hususunda hassasiyetini ve gayretini takdir ediyorum. Ekranları şiddetten temizlemek adına sizlerin çalışmalarının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Anadolu Ajansı’nın artık bir dünya markası olması noktasındaki adımları gerçekten çok mutluluk verici ve tabii ki de TRT’nin de programlarını ilgiyle takip ediyoruz.

Benim sorum da RTÜK Başkanımız Sayın Ebubekir Şahin’e: Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında medyanın regüle edilmesine ilişkin ulusal mevzuat uluslararası mevzuatla uyumlu mudur? Ulusal mevzuat mevcut hâliyle yeterli midir? Bu alanda mevzuatın gözden geçirilmesi ve eksikliklerin tespit edilmesine yönelik yaptığınız çalışmalar ve tespit ettiğiniz hususlarla bunların giderilmesine yönelik öneri ve planlarınız nelerdir?

Bir diğerk sorum da internete erişimin artması, mobil bilgilerin hızla yayılması ve sosyal medyanın yaygın kullanımı, kadınlara ve kız çocuklarımıza yönelik siber şiddetin büyüyen küresel bir sorun olarak ortaya çıkmasına yol açtı. Yeni bir mücadele alanı olarak karşımıza çıkan siber şiddetle mücadele konusunda planladığınız ve yaptığınız çalışmalar var mıdır, varsa nelerdir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Atabek, süreye hassasiyet gösterdiğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Yelda Hanım, buyurun.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli RTÜK Başkanım, ajanslarımızın çok kıymetli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz. Sunumlarınız için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Benim sorum RTÜK Başkanına olacak. Kıymetli Başkanım, ben de çok uzun yıllar Muğla’da yerel bir radyo ve televizyonun sahibiydim, çok uzun yıllar çalıştım. RTÜK’ü ve ajanslarımızı da yakından takip ediyordum, gerek ajanslarımızdan haber alma gerek RTÜK’ün mekanizması ve denetimiyle de ilgili yakından çalışmalarımız oldu. Öncelikle, kolaylıklar diliyorum, sizlere başarılar diliyorum.

Başkanım, az önce kadına yönelik şiddet ve şiddetle mücadele etme kapsamında RTÜK’ün kestiği para cezalarından bahsettiniz. Evet, RTÜK, çok ciddi anlamda para cezaları kesiyor kanallara, uyguluyor fakat ulusal kanalların güçlü ve ciddi reklam gelirleri var -sizler de biliyorsunuz- kesilen para cezalarının çok caydırıcı etkisi olmuyor. RTÜK, para cezası yerine kanallara geçici bir durdurma cezası verme ya da ısrarcı bir şekilde şiddete yönelik mücadelede yeteri kadar tavır göstermeyen kanallara kesin kapama kararı veriyor mu? Bu tarz bir çalışmanız var mı? Önceki yıllarda bu tarz uygulamalar olurdu ama son dönemde sanki çok dikkatimi çekmiyor, bunu merak ediyorum.

Bir diğeri de, Sayın Başkan, kadın ve erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik çalışmaların medyadaki yansımalarına ilişkin uluslararası gelişmelerin, toplantıların takibini RTÜK olarak yapmaktasınız?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI TUBA VURAL ÇOKAL – Teşekkürler Sayın Vekilim.

Şimdi, sözü Sayın Pakize Hanım’a veriyorum.

Buyurun Sayın Vekilim.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) - Kıymetli Başkanım, kıymetli katılımcılar; hepinize çok teşekkür ediyorum; gerçekten çok aydınlatıcı ve detaylı sunumlardı, hepimiz çok faydalandık.

Benim sorum RTÜK Başkanımıza olacak. Kıymetli Başkanım, çalışmalarınızı ben de takip etmekteyim. Özellikle, RTÜK’ün aldığı yol, mesafe bizim için çok önemli Türkiye’de. Bu noktada başarılarınızın daim olmasını diliyorum ve bizler toplum olarak hepimiz bu tür bir korunmaya muhtacız. Ben daha çok televizyonların haber içeriklerinin ya da film içeriklerinin caydırıcılığı noktasın da ve şiddete yönelik konulardaki caydırıcılık noktasına değinmek istedim. Her tür şiddete karşı caydırıcılık ilkesi ve özellikle de suçun cezasız kalmadığı algısını yaratmak gerektiği yönünde düşüncelerim var. Bu noktada, kamuoyunda kadınların sahip olduğu hakları bilmeleri yoluyla kadının toplumsal yönden güçlendirilmesi, suç potansiyeli taşıyan kişilerinse karşılaştıkları müeyyideleri öğrenmeleri yoluyla caydırıcılık sağlanması anlamında bilhassa haber yayınları ve diğerk medya içerikleriyle bilinçlendirme

sağlanmasına yönelik tarafınızca yapılan çalışmaların olduğunu biliyorum. Bu konuya ilişkin başkaca çalışmalarınız, başkaca planlarınız var mıdır, geleceğe yönelik olarak planlarınız var mıdır? Bu anlamda planladığınız çalışmaları anlatır mısınız?

Bir de dün akşam tesadüfen TRT’de bir diziye denk geldim, konu şiddet olunca biraz ilgimi çekti, aslında, izlemediğim bir dizi. Yanlış hatırlamıyorsam dizinin adı “Elimi Bırakma”ydı. Kadın, yani dizinin başkahramanı, bir şekilde mağdur kalıyor ve bir eve yerleşiyor. Yerleştiği evde kendisine evin sahibi musallat oluyor, evin sahibinin oğlu, ona bir şey olmasa da yani çok net bir şiddet olmasa da belli bir miktar şiddet uyguluyor. Bu gerçekten dikkatimi çekti; kadın mağdur olduğunda, bir yere yerleştiğinde illa biri tarafından musallat olunacak algısı bir şey doğdu ben de. Hemen sonrasında da evin sahibinin oğlunu dizinin erkek kahramanı dövüyor ve bu şekilde cezasını almış oluyor. Bunun yerine, toplumsal örnek olması açısından mesela, kadının bir kolluk kuvvetine başvurması gerekmiyordu bence. Ya, bir yol göstericilik yapabilir miyiz bu noktada? Dizilerde yol göstericilik yapabilir miyiz şiddete uğrayan kadın açısından? Ayrıca, erkek kahramanın kadına şiddet gösteren karakteri dövmesi de bir ceza ve caydırıcılık olarak algılanmamalı, bu da şiddetin bir türü; sonuç itibarıyla, bunun da topluma gösterilmesi bence hatalı. Bu nokta da hani, çok spesifik bir örnek, küçük bir örnek ama genel manada algı yaratabilecek bir örnek. O yüzden, bu konuda yapabileceğimiz ne var?

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI TUBA VURAL ÇOKAL – Teşekkürler Sayın Vekilim.

Sayın Kara...

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli misafirlerimiz, Komisyonumuza hoş geldiniz.

Ben de arkadaşlarımızın değinmediği farklı bir konuya değinmek istiyorum. Hep kuşaklar karşılaştırılır ya, biz çocukken çok az çizgi film çıkardı televizyonda ve belirli saatlerdeydi, o anda sokakta hiç çocuk kalmazdı ve hepimiz televizyon başında aynı çizgi filmleri, masum çizgi filmleri izlerdik. Ama işte çoklu kanallar çıktı; yirmi dört saat sadece çizgi film yayınlayan kanalların olması bizim için hayal ötesiydi ama bizim çocuklarımız bunları yaşıyor.

Sayın Başkanım, sübliminal mesajlar, kişinin bilinçaltına gönderilen gizli mesajlardır; başka bir objenin içine normal insan algısı limitlerinin altında işaret ya da mesajların saklanması suretiyle fark edilmeden insanların bilinçaltına yönlendirilen mesajlardır. Hayatımızın birçok kesiminde bizler sübliminal mesajlarla karşılaşırız. Sübliminal mesajlar görsel ya da işitsel olabilir. “25. kare tekniği” olarak bilinen teknikle özellikle çocuklarımızın -toplumda herkes için yapıyor ama- zihinlerine cinsel temalı sözler, resimler, duygu bazında korku ve cesaretsizlik aşıl原因an figürler, tek göz sembolleri, Yahudilik sembolleri, üçgen prizmalar, şeytana tapma ritüellerinde kullanılan semboller, satanizm sembolleri, bunların hepsi çizgi filmlerle verilebilmektedir; sonraki dönemlerde ise, bilinçaltına saklanan bu mesajlar davranışlarımızı şekillendirmektedir. Bir görüntü 30 milisaniyeden daha az miktarda gösterildiğinde biz bunu görmüyoruz ama bilincimize alınıyor; bilince çıkmadan verilen bu mesajlarla eşik altı uyaran olarak insanların bir şeyi öğrenebilmesi ya da bir konu hakkında bilgi edinmesi sağlanabilmekte, kişinin yorumlaması değiştirilmektedir. Göremediğimiz ve bilincimiz açıkken algılama yapamadığımız bir şeyi reddetme şansımız da bulunmuyor çünkü biz haberdar değiliz ama bilinçaltımıza bu mesajlar veriliyor. İşitsel olarak ise 20 ila 20 bin Hertz arasındaki sesleri kulağımız alıyor; bunun altındaki ve üstündeki eşikteki sesleri biz bilinçaltımıza yazıyoruz. Son dönemlerde, yaklaşık bir on yıl öncesinde bir müzik vardı ve bu müziği dinleyen gençlerde intihar vakaları yaşıyordu dünya üzerinde, sübliminal mesajların verilmesinden kaynaklanıyordu.

Şimdi, bunu ben daha önce KİT Komisyonunda TRT'yle birlikte geldiğinizde de özellikle dile getirmiştım, bazı çizgi film kanalları sırf şiddet üzerine yayınlar yapmakta. Çocuklarımız sadece argolu, küfürlü ya da masum karakterli olmayan, insan desen insana benzemeyen, hayvan desen hayvana benzemeyen figürlerle ve değişik bir hayal dünyasının içerisinde yönlendirilmekteler. Mesela, bir örnek çizdim, resmim de çok güzel değil ama, Luna'nın Bilim Dünyası -2013 doğumlu bir evladım olunca ben de uzun süre çizgi film izlemek zorunda kaldım onunla; çizgi filmlere de bayağı bir... - diye Brezilya yapımı bir çizgi film vardı; orada, Luna, bilimsel deneyler yapıyor, en sonunda sunumu anlatıyor, arkasında çitler var, çitlerdeki görüntü suydı: Arkada haç işaretleri. Çit, normalde kare çitler ama çitin arkasında haç işaretleri vardı; benim dikkatimi orada çekmişti.

Rusya Basın Bakanlığı bu tekniği kullanan yani sübliminal mesajlarla yayın yapan yayın organlarının lisanslarını iptal etmekte bildiğim kadarıyla, birçok ülkede de sübliminal mesajlara yönelik ağır yaptırımlar söz konusu. Ülkemizde ise 15 Şubat 2011 tarihinde kabul edilen 6112 sayılı RTÜK Kanunu'nun 9'uncu maddesiyle, sadece ticari iletişimde bilinçaltı mesajlarının kullanılması yasaklanmıştır, başka alanlarda bu tür mesajların kullanılması yasak değildir. RTÜK, sübliminal mesajlarda özellikle cinsel objeler, çocuklara yönelik ya da kadına yönelik şiddetle ilgili herhangi bir çalışma yapıyor mu?

Şimdi, medya okuryazarlığından bahsettiniz. Bence aynı şeyde sosyal medya okuryazarlığı dersi de verilmesi lazım çünkü Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz bununla da ilgili bir çalışma yaptık. Medya okuryazarlığı... Evet, siz RTÜK olarak medyaya denetimi bir nebze etkin olarak sağlıyorsunuz ama sosyal medya çığırından çıktı. Sosyal medyada, özellikle küçük çocukların ellerine aldığı zaman YouTube denilen kanaldan milyonlarca videosunu izledikleri, küfür, argo, şiddet, her türlü şeyi yapan -ben sosyal medya maymunları diyorum- fenomen adı altında çocuklarımızın bilinçaltına farklı farklı şeyler aşılayan bu insanlara yönelik çalışmalarınız olacak mı? Mesela, bir sosyal medya fenomeni kura çektiyordu. Bir deniz kıyısına gidiyor, elinde tombala şeklinde bir kâğıt, 2 erkek çocuğuna diyor ki: "Tombaladan çıkanı yaparsanız size ellişer lira para vereceğim." ve 10 yaşındaki 2 erkek çocuğunu sosyal medya fenomeni öpüştürüyordu, "Erkek erkeği öpmek" diyordu. Bakın, bunlar cinsel suçtur. Sosyal medya fenomenliği adı altındaki -ne olursa olsun- bu insanlara yönelik bir baskı ve denetim mekanizması olması gerektiğini düşünüyorum. Artı, bu sosyal medya üzerinden her türlü ahlaksızlığı kanal üzerinden, canlı yayınlarla vesaire, o. TikTok denilen kanallar... Artık bunlar çığırından çıkıyor. Hani, çocuklarımıza şanslı diyorduk ya, tamamen şanssız bir nesil geliyor.

Yine, ben, temizlik, yemek, gelin kaynana programları adı altında gündüz kuşağında yayınlanan ve tamamen kurgu satışmalarla Türk kadınının zekâ seviyesiyle dalga geçen yayınların da bir denetimden geçmesi gerektiğini düşünüyorum. Nimetle dalga geçen, hiçbir şeyi beğenmeyen, yapılan emeğe saygı göstermeyen, Türk kadınına da bu tarzda kötü alışkanlıkları verme niyetinde olan bu programların da bir denetim altından geçmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yine, bizler fakir oluruz, fukara oluruz, zengin oluruz, hiçbir zaman için bir başkasının evinin eşyasıyla dalga geçmeyiz. İşte, Gelin Evi, bilmem ne, değişik değişik programlarla herkesin maddi gücüne göre alınmış olan ev eşyalarına varıncaya kadar dalga geçen programlarla karşı karşıya kalıyoruz. Bunlarla ilgili de bir çalışma yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, tarihi dizilerde de tarihe sadık kalınması gerçekliğinin de kontrolünü yapıyor musunuz? Özellikle tacizler... Ben de çok takip ediyorum ve çok seviyorum. Bunlara da sadık kalınması gerektiğini düşünüyorum.

İnşallah süremi verimli kullanmışımdır.

Herkese saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ediyorum.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Sanırım son konuşmacı ben kaldım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Yok, ben de varım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şöyle, 3 konuşmacımız var, hepinizden istirhamım, diğer misafirlerimiz de geldi; ekibe cevap vermek üzere de zaman bırakalım.

Semra Hanım, buyurun.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Tabii, 5 konuşmacı dinleyince kısa tutmak da biraz zor olacak.

Öncelikle sunumlarınız için teşekkürler.

Tabii, medyanın, özellikle kadına yönelik şiddeti önleme konusunda büyük bir önemi var -biz de önemsiyoruz o yüzden- çünkü medya, şiddeti engelleyebildiği gibi, şiddeti meşrulaştıran haberler de yapıyor kimi zaman; bunlara siz de değindiniz. Ama bence şunu da düşünmek gerekiyor ve yapılmaması gerekiyor: Mesela, kadına yönelik şiddet haberi verirken “Kıskanç Sevgili Cinnet Geçirdi”, “Korkunç Olay”, “Çığırından Çıkan Koca” gibi manşetlerle verilince şiddetin nedeninin sadece öfkeymiş gibi yansımaya neden oluyor. Kimi arkadaşlar zaten ona da değindi, başlık kısmında özellikle vermiyoruz diye ama içerik kısmında da aslında meşrulaştırılan söylemlerin bizce olmaması gerekiyor ama hani haber olması dolayısıyla belki sizler veriyorsunuzdur.

Şimdi, RTÜK, geçen sene şiddete yönelik bir çalışma yaptı, bunu da paylaştınız az önce; katılımcıların yaklaşık yüzde 94’üne göre şiddet içeriğinin orta veya daha fazla düzeyde olduğunu söylediniz. Maalesef ki bu fikri belirlenlerde bu oran, genç yaşta olanlarda daha düşük yani yüzde 33 gibi bir oranda gençler bunu şiddet olarak değerlendiriyor; bu da aslında gençlerin bunu şiddet olarak görmemesi anlamına geliyor ve gençlerin ekrandaki şiddeti kanıksadığını da gösteriyor. Bu, kötü bir sonuç aslında. Yayın içeriğinde katılımcıların en fazla tahammül edemediği şiddet ise cinsel şiddet olarak çıkmış sonuçlarda ve katılımcılar, televizyon yayınlarında daha çok dizilerde bu şiddeti gördüklerini, yüzde 46 ve yüzde 43 de haberlerde gördüklerini söylüyorlar. Maalesef bu da şunu gösteriyor: Hâlâ medya organlarında şiddet meşrulaştırılıyor, şiddeti içeren diziler var ve önüne geçilemiyor. Tabii, basın kollarında yöneticiliklerde erkeklerin sayısının fazla olmasının da etkisi var çünkü erkek gözüyle değerlendiriliyor bunlar.

Bir diğer çalışmadan bahsedeceğim: TRT 1, Kanal D, Kanal 7 haber bültenlerinde kadına yönelik şiddeti ele alan 131 habere yer verilmiş; o çalışmadan da haberiniz vardır. Haber analizlerine göre, incelenen haberlerde kadınların erkek egemen sistem çerçevesinde eril bir söylemle ele alındığını saptamış ve “Çözümüne yönelik herhangi bir haber içeriğinin çok az olduğunu” söylemiş ve “Kadınlara yönelik şiddetle ilgili görüş belirtenlerin çoğunun da erkek olduğunu” söylemiş ve yine haber içeriklerinde kriminal yapıyı ön plana çıkaran kelimelere yer verildiğini işte, “Korkunç bir cinayet, boğazı kesilerek öldürüldü.” gibi söylemlerin olduğunu söylemiş.

Şimdi, RTÜK’ün önerdiği çerçevede -aslında İstanbul Sözleşmesi’nin 17’nci maddesinde de biraz var; basınının önemine orada da değiniliyor- kadına karşı ayrımcılık ve şiddet RTÜK’ün önemli bir inceleme alanı ama açılan davalara baktığımız zaman bu oran, geçen yıl 1.183 cezanın sadece 19’unun buna yönelik verildiğini gösteriyor. Şiddetin nasıl sonlanacağına, haklarımıza ve bağımsız hayatlar kurmuş kadınların güçlenmesi hikâyelerine çok az yer veriliyor; neredeyse hiç verilmiyor.

Şimdi, sunumda hem normal çalışan hem de üst düzey çalışanlar arasında kadın-erkek sayısal farkı göze çarpıyor, bu güzel bir şey aslında sayının artmış olması önemli.

“Kadına yönelik şiddet içeriğiyle ilgili 49 kez ve şiddeti özendirici sahneler için 51 kez müeyyide kararı verildiğini” söylemişsiniz fakat bu müeyyidelerin sonrasında program kanallarının akışında değişiklik oldu mu? Bu tarz haberlerin içeriği azaldı mı? Kadına ve çocuğa suçlardan totalde 1.842 müeyyide verilmiş ama bu suçların takibi yapılıyor mu, tekrar benzer haberler oluyor mu, denetim mekanizması var mı yani?

Şimdi, “11 spot hazırlandığını” söylemişsiniz, bu spot filmlerinin içeriği yayınlanmadan önce bir denetimden geçiyor mu? Bu, çok önemli çünkü bu tarz spotlar kimi zaman şiddeti önlemek için yapılırken şiddet içerikli olabiliyor o yüzden önemli.

Yine, “Medyada kadın temsili farkındalık eğitimi verildiğini” söylemişsiniz ama maalesef biz hâlâ kadınları ekranlarda çok az görüyoruz. Kadına yönelik şiddeti bile erkekler çıkıp tartışıyor, o kadar kadın aktivist varken, kadın kurumlarının temsilcileri varken erkeklerin tartışıyor olması aslında doğru bir şey değil.

Demirören “Aldatıyordu, cep telefonuna mesaj geldi.” Gibi söylemleri haberlerin başlık kısmında vermiyoruz ama içerikte veriyoruz.” demiş, bence içerikte de verilmemesi gerekiyor; şiddetin gerekçesi olmaz çünkü. Yine, “Kanlı, şiddet içeren görüntüleri yayınlamaktan kaçınıyoruz.” demişsiniz ama kaçınmak değil, bence hiç yayınlamamak gerekiyor.

Anadolu Ajansının olayın toplumsal boyutunu önemsedüğinden bahsettiniz eğer şiddetin toplumsal boyutu önemseniyorsa şiddetin beslendiği zihniyeti de teşhir etmek, mahkûm etmek gerekiyor ve sadece önemsemek değil, bunu pratik anlamda da görmek gerekiyor. Masumiyet karinesi ve kişisel bilgilerin paylaşılmamasından bahsediyorsunuz ama kimi haberlerinizde bunlar var maalesef, içerikler paylaşılıyor.

Medya yayınlarını takip eden bir toplumsal cinsiyet komisyonu var mı? Bunu RTÜK’e sormuş olayım. Bir de haber ajansı muhabirlerine, tüm ajans sunumlarını yapanlara ve editörlerine toplumsal cinsiyet eğitimleri veriliyor mu? Haberler yazılırken şiddeti meşrulaştıran söylemlerin kurulmaması için ne gibi çalışmalar yapılıyor? Neden ekranlara kadın meselesi tartışıldığında kadınlardan çok erkekler çıkartılıyor? Medya kurum ve kuruluşlarında yönetici olarak çalışan kadınların sayısı ne kadardır? Sizlerin ajansınızda, ajans sahipliğinde kaç kadın var mesela ve bu kadınlar hangi pozisyonlarda çalışmakta? Medya kuruluşlarında çalışan kadınların tacize, şiddete maruz kalmaması için ne gibi çalışmalar yapılıyor? Buna dair soruşturma açılıyor mu, kaç soruşturma var?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Semra Hanım, toparlayabilirsek.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Bitmek üzere.

Taciz, şiddet gibi fiiller işleyen basın çalışanı erkeklere dair ne gibi yaptırımlar yapılıyor? 2015’ten bu yana bu suçları işleyen kaç basın çalışanı oldu? Ekranlarda daha fazla kadının görünmesi, kadına yönelik daha fazla program yapılması ve erkek şiddetinin önlenmesi için kamu spotlarının ve bilgilendirici çalışmaların yapılması için, artırılması için ne gibi politikalarınız var? Bundan sonraki süreçte ne gibi politikalar uygulanacak buna dair? Tabii, bu kadar basın kurumu olunca kısa tutmak da mümkün değil.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Öğleden sonra da var, yarın da var.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Öğleden sonra da var ama bence bir günde bu kadar sunumun olmasını da ben doğru bulmuyorum, zaten gruba da yazmıştım.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – “Sabaha kadar çalışırız.” diyordunuz. Ne oldu?

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Sabaha kadar çalışırız ama zaman kısıtlaması olmazsa.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Ne yapacağız, yirmi dört saat esasımız var.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – İşte “yirmi dört saat” siz de dediniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Arkadaş, “Cuma günü çalışalım.” dedik, “Cuma gününe toplantı koymayın.” dediniz. Komisyonun süresi üç ay, uzatmayla birlikte dört ay. Dolayısıyla şu an davet edeceğimiz kurumları -“Üç gün için çalışalım; salı, çarşamba, perşembe.” diyorsunuz- üç güne sığdırmak benim için de çok zor. Sunumu yapan arkadaşlarımıza on beşer dakika veriyoruz, onların da on beş dakika içinde bütün söyleyeceklerini sığdırabilmesi zor ama sonuç itibarıyla bütün paydaşların fikirlerini alalım isteriz.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Onlar için de zor bir şey yetiştirmek.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Ök, buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli misafirlerimiz, ben de sunumlarınız için çok teşekkür ediyorum.

Tabii, medyanın kadına karşı işlenen suçlarda ya da kadının işte aşağıya çekilmesinde rolünün çok fazla olduğunu düşünüyorum, insanlarımızın da medyadan öğrendiğini düşünüyorum. En basiti bir örnek: Emine Bulut cinayeti vardı biliyorsunuz, eşi tarafından boğazı kesilerek öldürülmüştü, hemen ondan iki gün sonra Denizli’de Hafize Balık, maalesef Sevgili Hafize’yi de aynı şekilde çocuğunun önünde eşi öldürdü. Dolayısıyla bu şiddetin öğrenildiğine ve görüldüğüne, cesaretlendirildiğine şahit olabiliyoruz. Ben yine bir röportajda okumuştum, bir teyze eşini öldürüyor, kafasına taşla vurarak öldürüyor. İşte, teyzeye soruyorlar: “Sen uykusunda niye böyle yaptın, sen niye bu yöntemi uyguladın?” diye. Onun da “Ben televizyonda görmüştüm, programı hatırlayamıyorum, orada da, dizide böyle yapmıştı, eşi uykudayken öldürmüştü, ben de onu uygulayarak o şekilde eşimi öldürdüm.” diye bir ifadesi var. Tabii, bu noktadan da yola çıkarak medyanın, basının bu yol göstericiliği noktasında çok önemli rolü olduğunu düşünüyorum.

Ben de burada yine RTÜK olsun, yine ajansların... Daha önce de Mutlu Vekilimiz değindi, caydırıcılığın çok önemli olduğunu düşünüyorum; yani maalesef, işte, medyada da yer alıyor; kravat indirimi, vesaire falan diye ve ben faillerin şunu algıladığını düşünüyorum: Ben işte, kadını döverim, söverim, öldürürüm; ondan sonra, ne olacak... Beş yıl yatar çıkarım işte, ne bileyim, iyi hâlden, kravattan vesaire. Bence bu caydırıcılıkla ilgili, bunu bir toplumsal sorumluluk olarak hem ajansların hem de RTÜK’ün ele alıp bununla ilgili bir kampanya başlatılması gerektiğine inanıyorum. Yani failler yapmışlar, müebbet hapis yiyorlar, müebbet hapis almışlar; ne olmuş, ne değişmiş, cezaevinde ne yaşamış? Bence bunların görünürlüğüne daha çok artırmanın -ve bunun bir proje kapsamında mı olur, nasıl bir şey olur bilemiyorum ama- ele alınması gerektiğini düşünüyorum açıkçası ve buna yönelik bir çalışmanız var mı diye o zaman sorayım, sorulardan biri bu olsun.

İkincisi yine, kesinlikle bu hani gündüz programı, kadın programı olarak adlandırılıyor ya, yani buna bir kadın olarak kesinlikle karşıyım. Gerçekten Esin Vekilimize de katılıyorum, Habibe Vekilimiz de söyledi; oradaki kadınların toplumsal rolleri aşağıya çekilerek... Aynı zamanda aile yapısıyla da ilgili çok da büyük bir tehlike olduğunu düşünüyorum. Biz işte, o cinayeti aydınlatmaya yönelik programlarda, vesairelerde bir bakıyoruz, onun onunla, kadının onunla ilişkisi var; erkek şunu yapmış, bunu yapmış... Bunun sadece kadına değil, aynı zamanda bizim aile yapımıza da çok ciddi bir şekilde zarar verdiğini düşünüyorum. Bununla ilgili bir inceleme ya da bir komisyon var mıdır? Bu programlar bir projeksiyon altında mıdır, değil midir? Yani yıllar evvel Amerika’da vesairede bunun versiyonları, böyle programlar vardı ama Türkiye’de farklı bir boyuta gitti. Orada herkes bilir, şov manasıyla

yapılır bunlar, orada hikâyeler anlatılır fakat bizim Türkiye’de gerçek yaşam hikâyeleri... Artık yani bilmiyorum, kurgu mu, nedir ne değildir? Onun içeriğini de bilemiyorum çünkü bazen insanın inanası gelmiyor. Bu noktada ciddi bir uygulamamız var mıdır?

Bunu da sordular, RTÜK’e ben de sormak istiyorum. Ceza verildiğinde, aslında parasal cezanın caydırıcılığının olmadığına inanıyoruz. İtibarla ilgili şöyle bir şey yapılabilir mi? Yani bir şey olsa bir imge... Evet, programların başında şiddetle ilgili böyle başlamadan olabiliyor ama biz o dizilerde ya da o programda şunu diyebilir miyiz, böyle bir şey başlatabilir miyiz: “Bu programda kadına ya da çocuğa karşı şiddet uygulanmıştır, bu program şiddet yanlısı bir programdır.” gibi böyle bir söylemle programın itibarsızlaştırılması ya da kanalın itibarsızlaştırılması yani hani bu yanlış anlaşılmasın, doğru kelimeyi bulamıyor olabilirim ama bu yönde bir şeyin, bir algı yürütmenin gerektiğini düşünüyorum. Bugün sosyal medya da çok güçlü yani şunu bilelim: Bu programda, işte, bu dizide kanal reyting kaygısıyla, gelir kaygısıyla yayınladığı bu programda böyle bir şey yayınladı ama bir taraftan da toplumsal olarak eksi yönde bir uygulaması var diye böyle bir şey yapılması gerektiğine inanıyorum. Paranın ya da kapatmanın çözüm olduğunu düşünmüyorum ama böyle afişe edersek işte, “Bu program kadın yanlısı değildir.” ya da “Çocuk yanlısı değildir.”, “Aile yanlısı değildir.” işte, “Kadın dostu değildir.”, “Aile dostu değildir.” bilemiyorum doğru kelimeyi, o belki düşünülüp çalışılabilir. Bununla ilgili böyle bir çalışmanız var mıdır? Onu da sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Ök, çok teşekkür ediyorum.

Çok hızlı bir şekilde Kıymetli Başkanımız Tuba Hanım’a veriyorum sözü.

Buyurun.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Teşekkürler Başkanım.

Öncelikle sunumlarınız için çok teşekkür ediyorum, hoş geldiniz diyorum.

RTÜK’e birkaç sorum olacak. Kadına yönelik şiddetle mücadelede tüm toplumun bu mücadeleye ortak olması oldukça önemli. Bu kapsamda medya sektöründe hem kadınların ekrandaki görünürlükleri anlamında hem de iş gücü temsiliyetlerinin iyileştirilmesi anlamında neler yapılabilir?

Erkeklerin kadına yönelik şiddetle mücadele konusuna aktif katılımının sağlanması, erkek bireylerde bu konuda farkındalık yaratılması ve zihniyet dönüşümünün sağlanması amacıyla medyaya yönelik yürütülen faaliyetler nelerdir?

Bir diğer sorum: Önümüzdeki dönemde medya hizmet sağlayıcı kuruluşların kadına yönelik şiddet kapsamında sunulacak haberlerde daha hassas bir üslup oluşturması ve yaygınlaşmasının sağlanmasına yönelik planlarınız nelerdir? Medyada kadının temsili kapsamında kadınların psikolojik ve sosyoekonomik açılarından daha güçlü temsilleri için yapılan çalışmalar nelerdir?

Diğer bir sorum: Aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesi, kadın istismarının önlenmesi, küçük yaşlardan itibaren çocuk ve gençlerde farkındalık sağlanması, cinsiyet temelli ayrımcılıkla ve kadınlara yönelik baskılarla mücadele edilmesi kapsamında Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından uygulanan toplam müeyyide sayısı 1842. Bu rakama baktığımızda bu maddeleri ihlal etme konusunda bir ısrar var. Uygulanan müeyyideler yetersiz mi? Yayın kuruluşu için ağır olacak bir ceza uygulansa aynı maddeleri tekrar tekrar ihlal etmezler diye düşünüyorum.

Diğer bir sorum: Şiddet içerikli, kadına şiddet, istismar gibi yayınlarla ilgili karar alıp verirken sadece mahkeme kararlarını mı emsal olarak alıyorsunuz yoksa akademik makaleler, atıflar ve bilimsel çalışmaları da dayanak olarak kullanıyor musunuz? Yani sadece denetleme işlevi mi görüyorsunuz yoksa TV'lerin arasındaki konum, durumla ilgili serbest rekabet gibi konularda da bir bağlamda şeyiniz oluyor mu? Onu soruyorum.

Bitmedi Başkanım, süremi aşmayacağım ama kısaca... Mesela Anadolu Ajansı'yla ilgili... Anadolu Ajansı haberlerinden örnekler verdiniz, teşekkürler. Haber, olayı anlatacak şekilde kurgulanır ve yalın bir dille aktarılır ve kadını nesneleştiren edilgen yüklem yerine suç ve suçluyu vurgulayan etken bir dil kullanılır diye düşünüyorum. Şimdi, haberde bir uzman çavuşun bir kadını öldürmesi basit bir dille verilmiş. Mesleği insanları korumak olan, beline o silahı devlet adına insanları korumak için takan bir kişi, tartıştığı kadını silahla vurarak öldürüyor ve bize gösterilen örnek haber yazımında "Uzman çavuş, tartıştığı kadını tabancayla vurdu." deniliyor, hâlbuki bu, herhangi bir cinayet değil, aslında bu bir vahşet. Devlet yükümlülüğünde olup o silahı kullanan birinin burada görevine ihanet etmesi de söz konusu. Ben sadece habercilik adına kadın cinayetlerine daha güçlü bir vurgu olmasını talep ediyorum ve hazır haber ajanslarımız da buradayken yani kadına pozitif ayrımcılık yapalım diyorum; yani başarılı kadınları, kadınlara verilen destekleri, kadın çalışmalarını, başarılarını daha çok anlatan haberlere yer verelim. Günün başarılı kadını haberlerini yapsak çok daha güzel olur diye düşünüyorum; mesela, her gün kadın kooperatiflerinden, başarılı bilim kadınlarımızdan, başarılı iş kadınlarından bahsetsek, yani böyle bir pozitif ayrımcılık yapsak... İşte, yemek programları, işte, o onu aldattı, bu bunu aldattı, evlilik programları yerine kadına biraz daha pozitif ayrımcılık tanınması ve başarılı kadınların daha çok ön plana çıkarılması gerektiğini düşünüyorum; yani senede 3 haber ajansı, 3 ayrı kadını haber yapsa senede 1.095 kadın eder ve biz bunları topluma daha iyi tanıtırız diye düşünüyorum.

Başka sorum yok Başkanım. Ben aynı şekilde Esin Hanım'ın ve Nilgün Hanım'ın söylemlerine... Mesela bu YouTube kanallarında... Bilmiyorum, bunu denetlemek RTÜK'te mi, gerçekten bilmiyorum ama bunu dile getirmek istiyorum burada: Yani benim de 5 buçuk 6 yaşında bir evladım var, 16 yaşında oğlum var ama devamlı ellerinde... Hani televizyon seyrediyorlar mı deseniz, hayır, Netflix... Hani, ben şifre koydum ama YouTube'da da öyle fakat ellerinde YouTube kanalları, ne seyrettiklerini kontrol edemiyorum. Yani sadece "YouTuber" olmak için, fenomen olmak için çok anlamsız şeyler yapılıyor. Çizgi filmlerdeki cinsel içerikler, bilinçaltına çok yoğun bir şekilde cinsel içerikle ilgili mesajlar veriliyor. Bu konuda da dikkatinizi çekmek istiyorum.

Teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, ben de bütün milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Sosyal medya ve içerik denetimi, BTK Başkanlığımız, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yapılmakta ve inşallah, BTK'yi de bu anlamda Komisyonumuza davet edip dinleyeceğiz. İnternet yayıncılığı konusunda -biraz evvel Sayın Başkan sunumunu yaparken ifade etti- onların da denetimlerini yapıyorlar. Bu anlamda bizim davet edeceğimiz isimleri ifade etmek için söyledim.

Özellikle, 2002-2020 kadın görünürlülüğü açısından, yönetim kademesindeki kadınların varlığı açısından birkaç rakam paylaşmak sonra sözü sizlere bırakmak istiyorum.

Medyada kadın... Gazetelerin genel yayın müdürleri, 2005 yılında 87 kadın varken 666 erkek genel yayın müdürü görev yapıyor, 2019 yılında bu sayı kadınların lehine artmış; 134 kadın genel yayın müdürü 566 erkek genel yayın müdürümüz var. Dergilerin genel yayın müdürlerinde ciddi bir artış var; 128'den 385'e çıkmış vaziyette 2005'ten 2019'a kadar, erkeklerde bu rakam 544'ten 928'e çıkmış; kadınların oranına baktığımızda erkeklerden daha fazla bir artış görülüyor. Gazetelerin genel yayın yönetmenlerine baktığımızda da sayıdaki artış umut verici, yeterli değil ama en azından adım

atıldığını görmek memnuniyet verici. Genel yayın yönetmenleri 2005'te 74 kadinken bugün 90, 454 erkek genel yayın yönetmeni varken bugün 434. Yine, dergilerin genel yayın yönetmenlerine baktığımızda da 217'den 387'ye çıkmış vaziyette, erkeklerde de 614'ten 786'ya çıkmış vaziyette. Bu, kadınlarımızın istihdam ve yönetim kademelerinde karar alma mekanizmalarındaki artış hızından daha az bir artış olsa da umut verici bir artış. Hem iş gücüne hem istihdama hem de yönetim kademesindeki kadınlarımızın, devlet tarafından görevlendirilen kadınlarımızın oranlarına baktığımızda bu oran yaklaşık olarak medyadaki orana eşit gibi görünüyor. Ben sayıların daha da artmasını gönülden arzu ediyorum başta RTÜK olmak üzere tüm ajanslarda çünkü sizler, ajanslar tüm medyayı besleyen kurumlarsınız. Kullandığınız dil, aynı zamanda uygulamalar da yine diğer birimlere medyanın organlarına örnek olacaktır ve hepinizden istirhamım şudur: Elimizdeki 2006 Başbakanlık Genelgesine -isterseniz çıktılarını verebilirim- mutlaka bir göz atın. Bizim için devlet politikası hâline gelen bir belgedir ve orada bütün kamu kurum ve kuruluşlarına roller biçilmiştir, onun üzerine de biz yasal düzenlemeler yaptık, Anayasa'mızda değişiklikler yaptık. Ve en üst metnimiz Anayasa, 10'uncu madde diyor ki: "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." Bu maksatla alınacak tedbirler Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı değildir. Dolayısıyla, sizin hem haberleri haberleştirirken Anayasa'yı ve 2006 Başbakanlık Genelgesini hem de yönetim kademelerini şekillendirirken bu metinlerimizi göz önünde bulundurmanızı hassasiyetle rica ediyorum.

Sunumlarınızı dinledik, cevapları kısa tutup cevap veremediğiniz takdirde yazılı alacağımızı ifade etmek isterim.

Cevap vermek üzere, RTÜK Başkanı, Sayın Ebubekir Şahin, buyurun.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Tüm zamanı kullansam bile zaman kalmamış aslında ama başta sizin, Sayın Başkanımızın ve sayın milletvekillerimizin sormuş olduğu tüm sorular ve serzenişlerin altına imza atarım. Kendi alanımla ilgili olarak, aynı şeyleri biz de düşünüyoruz; ben de düşünüyorum, benim yöneticilerim de bu şekilde düşünüyor, RTÜK yönetimi de bu şekilde düşünüyor fakat bazı imkânlar ve imkânsızlıklar olduğu için biz sadece kanundan aldığımız yetkiyle değil onun haricinde -tabii ki kanuni işlemleri kanundan aldığımız yetkiyle ama- az önce sayın vekilimizin çok güzel bir sorusu oldu; "Uluslararası atıflar var mı, veyahut da bir makale türünde bilimsel çalışmalara atıfta bulunuyor musunuz?" şeklinde ki bunların tamamını da değerlendirerek çalışmalarımızı yürütmeye çalışıyoruz.

Efendim, arzu ederseniz şöyle yapalım çünkü tüm sorular bunlar etrafında birikti, "Mevzuat yeterli mi, sosyal medya ve internet medyasıyla ilgili ne yapmaktasınız, sabah kuşağı programları, kadın programlarıyla ilgili olarak düşünceleriniz nelerdir veya bu konudaki serzenişler, uluslararası mevzuatı takip ediyor musunuz, cezalar yeterli midir, dizilerin etkinlikleri ve dizilerin kadına yönelik şiddetle ilgili olarak etkinlikleri, haber programlarındaki dilin etkinlikleri" başlığı altında müsaade ederseniz, bunları cevaplamaya çalışayım ama tüm milletvekillerimizin sorularını ben kaydettim, hepsini çıkardım, hepsini tek tek kendilerine daha sonra arz edeceğimi de belirtmek isterim eğer müsaade ederseniz böyle yapalım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Komisyona gönderirseniz biz arkadaşlarımıza iletacağız.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Tamam, Sayın Başkanım, memnuniyetle.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Efendim, mevzuat yeterli mi? Mevzuat yeterli efendim. Çünkü 6112 sayılı Kanun gerçekten kapsamlı yapılmış. Zaman zaman tabii eksikliklerini hissediyoruz ama biz bunları Üst Kurul kararları ve yönetmeliklerle idare ediyoruz veyahut da götürüyoruz; idare etmenin ötesinde götürüyoruz. Yeni mevzuat düzenlemelerinin yapılmasının eski mevzuat düzenlemelerinde bir yetersizlik olduğu zaman gerektiğini düşünüyorum. Mesela, yeni medya veyahut da isteğe bağlı yayınların denetimiyle ilgili olarak bir eksiklik hissedildi; 2017 yılında hem o dönemin siyasi otoritesi hem de yüce Meclisimiz de kabul gördüğü için değişiklikler yapıldı. Bizim mevzuatımızda bir eksiklik yok, mevzuatın uygulamasında çıkan eksiklikler var; bunlarla ilgili olarak da çalışmalarımız devam etmekte.

Sosyal medya ve internet medyasıyla ilgili olarak ne yapmaktayız? Sosyal medya, az önce siz çok güzel ifade ettiniz, bizim yetki alanımızda değil, BTK'nin yetki alanında fakat biz RTÜK olarak “Bizim yetki alanımızda değil, biz buna bakmıyoruz.” demiyoruz, bize gelen her türlü şikâyet, müracaat veyahut da bu tür serzenişlerin tamamını bizzat takip ediyorum, ilgililere gönderiyorum; sonuçlarını alana kadar da arkadaşlarımızla birlikte takip ediyoruz. İnternet medyasıyla ilgili olarak düzenleme faaliyetlerini biz yürütüyoruz, denetim faaliyetleri bizim elimizde, özellikle internet üzerinde yapılan haber, dizi, film yayınları, kişisel yayınların ötesindeki tüm yayınlar RTÜK'ün yetki alanındadır. Bunlarla ilgili olarak da çalışmalarımız ağır aksak değil, hızlı bir şekilde devam etmektedir. En kısa sürede de yaptığımız çalışmaların meyvelerini almaya başlayacağımızı burada belirtmek istiyorum.

Sabah kuşağı programları... Benim de evet, bu şekilde, sizler gibi serzenişlerim var çünkü bize gelen şikâyetler çok ciddi oranda artmakta. Bu şikâyetler üzerinde biz de tabii ki önlemlerimizi alıyoruz; zaman zaman bunları müeyyideler üzerinden yapıyoruz, zaman zaman ortak programlarla yapıyoruz, zaman zaman konuşarak yapıyoruz ama yeterli olmadığını görüyorum çünkü en fazla şikâyet alınan programların başında diziler, haber programları ve sabah kuşağı programları gelmekte ama maalesef en fazla izlenen programlar da bu programlar olmakta. Peki, bu kadar çok izleniyor diye reytinge kurban edilecek mi? Hayır, tabii ki edilmeyecek, her şey reyting değildir, her şey izlenme değildir; bunun bilincindeyiz. Bununla ilgili olarak bir çalışma başlattık. Bu programları daha düzenli hâle getirmek adına ki kadınlarımızın, özellikle ev kadınlarımızın sabah yoğun bir şekilde izlemiş olduğu, ekran başında olduğu bu saatlerin daha iyi değerlendirilmesi, verimli değerlendirilmesi adına çalışmalarımız devam etmekte. Büyük bir çalıştay organize ettik, onun sonuçlarına göre... Daha önceki kararları biliyorsunuz, evlendirme programları iptal edilmişti, kaldırılmıştı. Şimdi bu kararlarda, yeniden bunun kaldırılması değil de -benim şahsi kanaatim, ne çıkar bilmiyorum, sizlere de arz ederim- bunların evrilmesi veyahut da bunların yeniden yapılması anlamında kararlar çıkacağını düşünüyorum, bunların uygulamasını da bizler takip edeceğiz.

Uluslararası mevzuatları takip ediyoruz, ciddi toplantılarımız var. Özellikle pandemi sebebiyle katılamadığımız toplantılara internet üzerinden, uzaktan erişimle katıldık, bunlarla ilgili hiçbir eksikliğimiz bulunmamakta.

Cezalar yeterli mi? Cezalar yeterli. Aslında para cezaları, sayın vekillerim, çok az değil. Bizim sistemimizi şöyle kısaca anlatırsak; uyarı, para cezası, program durdurma, yayın durdurma ve tabii ki en sonda da lisans iptali -ki bu, çok uç bir nokta- bunların birilerini uygulamada diğerini geçmesi yasal anlamda veyahut da bizim kurallarımız anlamında mümkün değil. Bunlara ilk başta uyarı gelmekte, uyarıyı biz kendi imkânlarımızla yapıyoruz; bundan sonra para cezası ki para cezaları da gerçekten, bakmayın siz her dizi oyuncusunun o kadar yüksek paralar aldığına, kanalları ciddi şekilde etkileyen para cezaları veriyoruz çünkü yüzde 1 ile yüzde 5 aralığında; yani bir önceki aya ait reklam gelirinin yüzde 5'ini bile verebiliyoruz zaman zaman ki veriyoruz da genelde. Para cezaları gerçekten etkili

ama yetmediyse... “Etkinliğini ölçüyor musunuz? Para cezası bu kadar veriliyor; bu kadar çok ceza verildi hâlâ daha neden kadına yönelik şiddetle ilgili, çocuk istismarıyla ilgili olarak birtakım yanlışlar yapılmakta veyahut da cezai müeyyide uygulanmamakta mıdır?” diye sorarsanız, bunun sebebi aslında cezaların yetersizliği değil, bunun sebebi, anlayışla ilgili bir problem var. Bu anlayışla ilgili problemi de ceza vererek çözemeyeceğimizi de biliyoruz ama bir etken bu, bunu kullanıyoruz. Bu anlayışın değiştirilmesine yönelik olarak çalışmalarımızı yapıyoruz, yapmaya da devam edeceğiz.

Son olarak, çok özür diliyorum, dizilerin gücüne inanan biriyim, bir dizide veyahut da bir filmde bir mesajın nasıl verildiğini gören biriyim ama şunu da unutmayalım lütfen, -tabii ki dizilerle ilgili olarak her türlü önlemimizi alacağız, özellikle kadına yönelik şiddete asla müsamaha göstermeyeceğiz. Kadına yönelik şiddetin mazereti olamaz veyahut da kadına yönelik şiddetin bir gerekçesi olamaz; ben buna inanan biriyim- dizilerde biz -bunu bununla bağdaştırarak söylemiyorum- uluslararası alanda dünyada 1’inciyiz izlenirlik oranında; bunu ayrı bir bilgi olarak size veriyorum, parasal kaynak anlamında da Amerika Birleşik Devletleri’nden sonra 2’nciyiz. Bunu bununla kıyaslayarak vermiyorum, aklınızda bir şey oluşmasın. Bu, dizilerin içerisindeki yanlış bilgilerin veyahut da yanlış mesajların mazur görülmesini sağlamaz ama böyle bir sektör olduğunu, bunu da yaşatmamız gerektiğini düşünmekteyim, öyle bir ince çizgideyiz.

Haber sunumundaki dil önemli, buna vurgu yapıldı, Ordu’da bir kızımızın katledilmesiyle ilgili olarak... Bayan haber spikerinin haberi sunarken...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın...

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Hem kadın hem de güzel bir kızımızın bu güzelliği sebebiyle sanki başına böyle bir olay gelmiş gibi vermesini yaşadığımız bir ortamdayız; bunları düzeltmek kolay değil. Hemen uyarılarımızı yaptık, gereğini yaptık ama bunlar çok kolay şeyler değil. O bakımdan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu olarak sizlerle aynı şeyi düşünüyoruz. Buranın çıktılarını hemen hızlıca alıp bunlarla ilgili olarak mevzuatımızda bir yetersizlik varsa onu da düzelterek her türlü önlemi de alacağımızı belirtmek isterim.

Efendim, beni sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum. Saygılarımı sunuyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – RTÜK Başkanına çok teşekkür ediyorum. Şimdiye kadarki RTÜK Başkanlığı mazisine baktığımızda, şu anki RTÜK Başkanının diğerlerinden en önemli farkı Aile Bakanlığında Müsteşar Yardımcılığı yapmış olması. Dolayısıyla farkındalık yaratmak adına, RTÜK’te farkındalık yaratmak adına, geçmişten bugüne görev yaptığınız alanlar açısından farkındalık yaratacağımız bir RTÜK dönemindeyiz Ebubekir Şahin’le.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – İnşallah efendim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Omuzlarındaki yükü, bu Komisyonla biz 1 kat daha artırıyoruz.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Farkındayım efendim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bütün arkadaşlarımın sözlerine katılıyorum, tek tek katılıyorum ve cezayla uslanabilir mi? Zor ama bu konuda yaptırımlarımızla kanalların, haberlerin, televizyonların, görsel ve yazılı basının kendilerini öz denetime tabi tutmasıyla ilgili eğitim çalışmaları başta olmak üzere yapılabilir.

Sözü, Anadolu Ajansı Genel Müdür Yardımcısı Sayın Yusuf Özhan’a veriyorum.

Buyurun.

ANADOLU AJANSI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÖZHAN – Sayın Başkanım, sizlerin ve kıymetli milletvekillerinin yöneltmiş oldukları sorulardan bir kısmına sözel olarak cevap vereceğim, bir kısmını da yazılı olarak bilahare sizlere takdim edeceğiz inşallah.

Özellikle polis operasyonlarında ve askerî operasyonlarda Ajansımızın üzerindeki mesuliyet... Pratik olarak çalışma şekli her ajansta aynı olsa da dışarıdan kullanıcı, okuyucu Türk kamuoyunda ve dünya kamuoyunda -çünkü 14 dilde yayın yapan bir özelliğimiz olması hasebiyle- bir resmî açıklama muamelesine her zaman tabi tutulur çünkü Anadolu Ajansının müşahhas bulunduğu konum nedeniyle. O nedenle hem polis operasyonları, güvenlik ve gizlilik gerektiren konular hem askerî operasyonlar konusunda tam bir şekilde o operasyonların kesinlikle sekteye uğratılmaması yönünde bir özen mutlaka her zaman gösterilmekte.

Onun yanı sıra, abonelerimizin bizim temin ettiğimiz, bizim servis ettiğimiz içerikleri hatalı kullanmaları durumunda, fotoğrafları yanlış şekilde kullanmaları durumunda elbette ki ilgili birimlerimizin yapmış olduğu takiplerle, Ajansımızın sahip olduğu otomasyon yöntemiyle bizim servis etmiş olduğumuz içeriklerin dış dünyada nasıl kullanıldığını raporlayan araçların da destekleriyle hem raporlama hem de gerektiği durumlarda hukuki ve idari takiplerinin yapılması noktasında hem hukuk birimlerimiz hem pazarlama birimlerimiz çok yoğun bir şekilde faaliyet yürütüyorlar fakat şöyle bir parantez açmak gerekirse; zaten hem fotoğraflar hem videolar bizim yayın ilkelerimiz çerçevesinde tasnif edilerek sorunsuz bir şekilde abonelerimize servis edilmektedir; ola ki bir yanlış yorumlama, bir detayı gözden kaçırmış olma, bir ilke... Çünkü bütün kademelerden geçmiş olsa da -foto muhabir, kameraman veya muhabir, redaksiyon, yayıncı bütün kademelerden geçmiş olsa da- sahip olduğumuz içerideki bilgi teknolojileri de hem haberi gerektiğinde güncelleme hem de gerektiğinde haberi geri çekme noktasında bize bu şeyi sağlıyor. Aynı zamanda da Ajansımız Türkiye'deki bütün kuruluşlarla da yayıncı kuruluşlarla da belli başlı büyük, yerel veya ulusal çaptaki belli kuruluşlarla da zaten bir operasyonun içerisinde birlikte hareket ettiğinden ilişkileri de son derece hızlı bir şekilde hareket etmeye olanak tanıyor.

Diğer noktalara da değinecek olursak; haberin yol göstericiliği muhakkak ki bir gerçek. Bu anlamda, zaten sunumda da benim yine altını çizmeye gayret gösterdiğim, Anadolu Ajansındaki kadına karşı şiddet haberlerinde bilhassa haberin kendisini yok saymak yerine oradaki suçu, şüpheliyi ve bütün hukuki, etik çerçevelere de riayet ederek aktardığımız haberlerde olanı olduğu yerde bırakmakla değil, onun akabindeki süreçte bütün merhalelerin de yine açıkça ve hukuki tarafını da açıkça takip ederek caydırıcılığı da yine ortaya koyacak şekilde bu kısımlara da bilhassa dikkat edilmekte.

Şöyle bir soru daha yöneltildi: Ajansımızın dünya genelindeki çalışan sayısı 4 bin dolaylarında ve bunun yaklaşık 800'ü kadın gazetecilerimiz -idari ve editöryal- yaklaşık 3.200 kadarı da yine erkek gazetecilerimiz -idari ve editöryal- böyle bir dağılıma sahip. Bu, tabii ki hızla değişen bir istatistik. Bu anlamda da Sayın Genel Müdürümüz ve Yönetim Kurulu Başkanımız Serdar Karagöz, Anadolu Ajansı'yla çalışmaya başlamasıyla beraber -biliyorsunuz, iki-iki buçuk ay kadar evvel başladı- öncelikli olarak gündemine aldı; yine aynı şekilde Ajans içerisinde de buna yönelik topyekûn bir çalışma içerisine girildiğini de belirtmekte fayda görüyorum.

Son olarak da şunu söylemek isterim: Haberlerde mutlaka kadınlar için pozitif ayrımcılık yapılması, burada aslında pozitif ayrımcılık yapılmaya gerek kalmayacak...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın başarılarını...

ANADOLU AJANSI GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÖZHAN – Evet, evet. Zaten pozitif ayrımcılığa gerek duyulmayacak kadar çok sayıda haber var. Sadece biz şuna önem vereceğiz: Çok sayıda hikâye var gerçekten medyada yani bu ortamda hem Türkiye'de hem dünyada artık belli

aşamalar bile geride kalmış durumda hem kadınların toplumsal hayata katılımı noktasında hem iş dünyasında hem eğitim, akademi ve benzeri sivil toplum alanlarında. Dolayısıyla, tabii ki bunu bir anekdot olarak iletme isterim ancak bizler yine de şansımızı buraya bırakmadan yine bu anlamda da yoğun bir içerik şeyine gireceğimizi belirterek sabrınız için teşekkür ederim.

Dinlediğiniz için de tekrardan teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bir dünya markası Anadolu Ajansı, çok teşekkür ediyoruz. Türkiye’nin önemli markalarından biri Türk Hava Yolları, biri de Anadolu Ajansı diye düşünüyorum. Bu vesileyle de yayın ilkelerini ve kadına özel ilkelerinizi, hassasiyetinizi gördük, teşekkür ediyoruz.

Demirören Haber Ajansı Genel Müdürümüz Celal Bey’e sözü veriyorum.

DEMİRÖREN HABER AJANSI GENEL MÜDÜRÜ CELAL KORKUT – Teşekkür ederim.

Kadın çalışanları açısından biz şanslı bir grubuz; daha önce de bahsettiğim gibi, Sayın Vuslat Doğan Sabancı döneminde başlatılan yöneticiden aşağıya kadar kadınların çoğunlukta olmasıyla ilgili çalışmalar bugün de Sayın Meltem Demirören’in kontrolünde devam ediyor ve bir sürü bölümün başında kadın arkadaşımız var, muhabir arkadaşlar da var yine, yaklaşık yüzde 40’a yakın bir kadın çalışmamız var her aşamada. Dolayısıyla, o bakımdan şanslıyız biz.

Ben, Komisyonun sayın üyelerinin ajanslarla ilgili sordukları sorulara cevap vermek istiyorum.

Sayın Hacı Ahmet Özdemir “müşteri” ifadesine takılmıştı. Şöyle söylemek isterim ben: Televizyonların izleyicileri, gazetelerin okuyucuları var; ajansların da aboneleri var yani müşteri daha çok bizim abonemiz, haberleri servis ettiğimiz kişiler ve nasıl gazeteler satıcıdan para alıyorsa biz de haberleri servis ettiğimiz zaman onun karşılığında bir para alıyoruz. Dolayısıyla, bizde müşteri-satıcı ilişkisi böyle ortaya çıkıyor.

Öldürülen kadınların kanlı fotoğrafları yerine vesikalığının kullanıldığını söylediniz. Biz, tabii, o kanlı fotoğrafları vermek yerine daha önce çekilmiş sağlıklı fotoğrafları vermeyi tercih ederiz ama orada da verirken eğer onlara zarar verecek ya da ailesine, çocuklarına zarar verecek bir şey olursa mutlaka yüzünü ya mozaikleriz ya da bantlayarak veriz.

Polisin suçluya ulaşmasının detayıyla anlatılmasını eleştirdiniz. Bu konuda da şöyle söyleyeyim: Suçlunun yakalanacağını bilmesi, onlar için de caydırıcı bir etki olacaktır; o yüzden, hiç kimse bir suç işledikten sonra yanına kâr kalmayacağını düşünecektir. O yüzden, suçlunun yakalanmasını vermek de en azından bir pozitif gelişmedir diye düşünüyorum. Suçların işlenişinin detaylı bir şekilde anlatılmasını eleştirdiniz. Hiçbir zaman o kadar çok detay vermemeye çalışıyoruz. Bütün gazetelere servis ederken mutlaka elimine edip öyle geçiyoruz; bunu söylemek isterim.

Sayın Semra Güzel şiddetin öne çıkmasının önlenmesi açısından başlığa getirilen “Cinnet getirdi.” “Aşk Cinayeti” gibi cümlelerin erkek gözüyle değerlendirildiğini, bunun başlıkla değil, haberin içinde de verilmemesi gerektiğini söyledi ancak ben özellikle ifade ettim, zanlı ifadesini vermediği zaman haber tek taraflı oluyor, dolayısıyla onun da bir savunma hakkı var. Biz onu öne hiçbir zaman çıkarmadan, haberin içinde mutlaka tek taraflı olmasın diye onun savunma hakkına saygı gösterdiğimiz için onu vermeye çalışıyoruz yani o adam “Aşk cinayeti yüzünden işledim.” diyorsa onu değiştirmeden tırnak içinde onun ağzından vermeye çalışıyoruz.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – İşte, biz aşk cinayetini savunma olarak değerlendirmiyoruz, o yüzden...

DEMİRÖREN HABER AJANSI GENEL MÜDÜRÜ CELAL KORKUT – Yani başlığa çıkarmıyoruz, onu özellikle belirttim ben size yani hafifletici neden olarak kullanılmaması için başlığa çıkarmıyoruz ama savunma açısından da mutlaka ve mutlaka onun ifadesini de vermeye çalışıyoruz tek taraflı olmasın haberimiz diye.

Yine bir eleştiri Sayın Nilgün Ök'den gelmişti, Emine Bulut cinayetinin arkasından hemen Denizli'de öldürülen Hafize Kurban'ı söylemişti. O peş peşe gelmesi belki büyük bir tesadüf ama Emine Bulut'un o görüntüsünü verirken -ki Emine Bulut bir simge hâline geldi biliyorsunuz- mutlaka mozaikli veriyoruz çünkü çok korkunç bir görüntüydü yani izleyince insan çok daha ürperiyor. “Ölmek istemiyorum.” dediği o çığlığını insanların duymasının büyük ihtimalle kadına şiddetin önlenmesi açısından hassasiyet oluşturacağını düşündüğümüz için onu mutlaka vermeye çalıştık. Hafize Kurban da yine boşanmak istediği eşi tarafından öldürülmüştü. Yani birini verip birini vermemek mümkün değildi, mutlaka onu da takip ettik.

Onun dışında, son olarak da Sayın Tuba Vural başarılı kadınların insani hikâyelerinin öne çıkarılmasını söyledi ki bunu mutlaka ve mutlaka yapıyoruz. “Her ajans 3 tane verse...” dedi. Biz her gün olsun, her gün verelim. Biz bulduğumuz her başarılı kadının hikâyesini yani o tarım kooperatifleri olsun, fabrikada olsun, köylü kadın olsun, hepsinin mutlaka ve mutlaka haberini yapıp veriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ederim.

Demirören Medyada bir kadın patron var, Meltem Demirören'e çok teşekkür ediyoruz ve bu vesileyle hassasiyetlerini de Demirören Medyaya ve Demirören Haber Ajansına da yansıtıyor, teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Bakış açısındaki bizim hassasiyetimizi biz sizinle paylaştık ve inşallah örtüşen bu bakış açısına daha hassasiyet göstereceğiz. Sizin baktığınız pencere için pozitif hâle gelmesine ya da negatif hâle gitmesine sebebiyet verecek. Siz bu alanın gözsünüz, kulağısınız; yorumsuz veriyorsunuz.

Teşekkür ediyorum.

İhlas Haber Ajansı, Bayazıt Bey'e söz veriyorum, buyurun.

İHLAS HABER AJANSI ANKARA HABER MÜDÜRÜ BAYAZIT CEBECİ – Yıllarca sahada Türkiye'nin ilk kadın haber kameramanıyla çalıştım ben; en son, on yıl önce arkadaşım Demet Hanım -Türkiye'nin ilk kadın kameramanlarından biridir, haber kameramanı, sahada- bir karakolun önünde uğradığımız saldırıda şiddete uğrayıp bacağını kırdı yani son on yıldır artık aktif kameramanlığı bıraktı, muhabir olarak devam ediyor. Yani İhlas Haber Ajansı olarak biz, kadın-erkek, sadece işini yapıyor mu yapmıyor mu, ona bakıyoruz ve şu an Dış Haberler Müdürümüz, Görüntülü Haberler Müdürümüz bayan ve sahada da çok sayıda bayan muhabirimiz, yöneticimiz var.

“Müşterimiz” ifadesini de sehven kullandık, “abonemiz” desek daha doğru olur. Ama biz, özel sektörüz, 1.300 personelimizle ayakta kalmaya çalışıyoruz, en küçük bir devlet desteği almıyoruz. Bu abonelerden aldığımız paraların karşılığında ayakta kalabiliyoruz, bunu da söyleyeyim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bayazıt Bey, şimdi, ben eczacıyım. Eczaneye gelen vatandaşımıza biz “hasta” diyoruz. Eğer ona “müşteri” dersek o zaman direkt olarak hasta haklarından dayak yiyebiliyoruz. Baktığımız pencere o yüzden hiç müşteri olmuyor, hastalarımız olarak bakıyoruz. Biraz evvel Celal Bey de söyledi, biz de siz habercilerde “müşteri” kelimesine çok alışkın değiliz, ilk kez “müşterimiz” diye duyunca o yüzden...

İHLAS HABER AJANSI ANKARA HABER MÜDÜRÜ BAYAZIT CEBECİ – “Abonemiz” diyelim, daha doğru olur.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Peki, Bayazıt Bey, çok teşekkür ediyorum.

Son sözü Sinan Bey’e bırakıyorum, ANKA Haber Ajansı.

ANKA HABER AJANSI HABER EDITÖRÜ SİNAN TARTANOĞLU – Ben de Sayın Özdemir’in sorusuna yanıt vereceğim, “‘‘Medyamız acaba yol mu gösteriyor?’ diye bir algı oluşuyor.” dedi. Burada yapılan bütün sunumlarda şiddetin ayrıntısının, detayının verilmemesiyle ilgili hassasiyetimizin olduğunu herkes söyledi. Bazen yanlış bir tercih olarak böyle bir şey yapılıyor olabilir, olmaması gerekir. Yanlış bir tercih olarak ortaya çıktığında da hiçbir ajans yöneticisinin veya hiçbir gazetecinin yol göstermek gibi bir amacının herhangi bir haberde, bir tek kadına şiddet değil, diğer haberlerde de olduğunu düşünmüyorum.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Kasti değil, gayrikasti olabilir.

ANKA HABER AJANSI HABER EDITÖRÜ SİNAN TARTANOĞLU – “Toplumsal cinsiyet eğitimi veriliyor mu?” sorusu için biz, kadına şiddet haberlerinde zaten haberlerin üstünde düşünürken yönetimden önce özellikle kadın muhabir arkadaşlarımız okusun istiyoruz ki onların bir hassasiyeti olduğunda hemen düzeltelim diye; bu, bir nevi eğitim oluyor. Onun dışında, Türkiye Gazeteciler Sendikası üyesi çalışanların olduğu bir Ajans olduğu için Sendikanın eğitimleri oluyor. Size söylediğim pek çok hassasiyeti de zaten Sendikanın bu alanda haber yazılırken uyulması gereken kuralları gösteren etik rehberinden faydalanarak söyledim. Sendikanın bu yöndeki çalışmalarını haberlerimizde kullanmaya çalışıyoruz.

Ajans yöneticisi kadınlar, Haber Müdürümüz kadın, İstanbul Temsilcimiz kadın, Meclis muhabirimiz kadın.

Bunun dışında da mağdurların nerelere başvurması gerektiğinin haberlerin altına konulması...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın temsil oranlarınız nasıl?

ANKA HABER AJANSI HABER EDITÖRÜ SİNAN TARTANOĞLU –Doğrudan bir oran şu an veremeyeceğim, sadece bunları söyleyebilirim, ayrıca ben de iletmeye çalışayım.

Mağdurların nerelere başvuracağının haberlere eklenmesi konusu gerçekten güzel bir öneriydi. Kendi adıma ve ANKA adına söyleyebilirim ki hemen bununla ilgili bir çalışma yapacağız.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

RTÜK Başkanımız Ebubekir Şahin’e, Anadolu Ajansı Genel Müdür Yardımcımız Yusuf Özhan’a, Demirören Haber Ajansı Genel Müdürümüz Celal Korkut’a, İhlas Haber Ajansı Ankara Haber Müdürümüz Bayazıt Cebeci’ye, ANKA Haber Ajansından Sayın Sinan Tartanoğlu’na çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun hassasiyetlerini sizinle paylaştık. Bilin ki kadın ile erkeğin fırsatlarının eşitlenmesinde en önemli ayak sizsiniz. Bu konuda vereceğiniz her omuz bizim için çok kıymetli. Biz yazılı metinleri hazırladık Meclis olarak, uygulanabilmesi, yaygınlaştırılabilmesi, 6284’ün kadınlarımız, vatandaşlarımız, mağdurlar açısından da failer açısından da bilinçlendirme açısından da çok önemli, yasal düzenlemelerimizi bu anlamda sizin kamuoyuyla paylaşabilmeniz hani şu Anadolu Ajansının bilgilendirme notları oluyor ya mesela, onlara bu konuda bilgilendirmeler yapsanız ve tüm abonelerinize gönderseniz gibi. Demirören, İhlas Haber, ANKA bilgilendirmeyi yapmamız çok kıymetli, enforme etmemiz lazım.

Ben bu vesileyle sunumlarınız için çok teşekkür ediyorum; milletvekillerime, uzmanlarıma çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum, beş dakika ara verip ikinci toplantıya geçiyoruz.

Kapanma Saati: 14.27

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.53****BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)****BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)****SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)****KÂTİP: Esin KARA (Konya)**

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli arkadaşlar, değerli komisyon üyelerimiz, çok kıymetli televizyon, radyo, dizi, senarist, yayıncı birliklerimizin, radyolarımızın çok kıymetli temsilcileri, değerli katılımcılar, çok kıymetli basın mensupları; 12’nci toplantımızın İkinci Oturumunu açıyorum. Toplantı yeter sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık’ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve televizyon, radyo, dizi senarist ile yayıncı birlikleri temsilcilerine hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Komisyon çalışmalarımıza destek vermek üzere çok yoğun mesailerine rağmen bizlere vakit ayırıp mevzubahis kadına hele de kadına yönelik şiddetle mücadelede “Biz de varız, bu taşın altına biz de elimizi koymak istiyoruz ve Komisyonumuza bilgilerimizi, belgelerimizi, paylaşmak istiyoruz, biz de memnuniyetle geliriz.” diyen çok kıymetli temsilcilerimize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanımız Sayın Timur Savcı’ya -Sayın Savcı, hoş geldiniz- Burhan Gün, Kıymetli Genel Sekreterimize ve TÜRKSAK Vakfı Başkanımız Cemal Okan Bey’e çok teşekkür ediyorum. SENARİSTBİR’den Ayhan Sontürek’e, Duygu Nişancı, Çağrı Kaya, senaryo yazarlarımıza, Sinan Burhan, Anadolu Yayıncılar Dernek Başkanımıza ve Aydın Şerbetçioglu, Radyo ve Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Başkanımıza hoş geldiniz diyorum.

Çok kıymetli milletvekillerim, toplantılarımızı yaparken gündemimizi paylaşarak devam ediyoruz. Ülkemiz uygulamalarında şiddetle mücadele yürütülen politikalarla, yasal düzenlemelerle yerine getirilmeye çalışılırken medyanın da bu mücadeleye hizmet edecek şekilde yayın yapması çok önem arz ediyor. Ancak alınan tedbirlere rağmen medyada kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran ve buna teşvik eden yayınların engellenmesi noktasında medyayla ilgili sorunlarda hâlen yeterli ilerlemeyi sağlayamamış vaziyetteyiz. Bu kapsamda, kadına yönelik şiddetin önlenmesinde medyanın sorumlu yayıncılık yapması hepimizin en önemli temennisi. Bu sorumlu yayıncılık anlayışı içerisinde yapacakları çalışmalar bizim için çok kıymetli. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımını, haberlerde ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerilerini dinlemek üzere bugün sizleri davet ettik.

Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama görevini en üst seviyede yerine getiriyor. 2006 yılında yayınlanan Başbakanlık Genelgesi çok önemli bir politika belgesidir ve 2006 yılındaki Başbakanlık Genelgesi devletin kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli politikaları belirlemesine vesile olmuştur. Sonrasında çıkarmış olduğumuz yasal düzenlemeler; başta Anayasa olmak üzere, Anayasa’nın 10’uncu maddesi kadına yönelik yapılan pozitif ayrımcılığın eşitlik ilkesine aykırı olmadığını çok net bir şekilde altını çizerek ve Türk Ceza Kanunu’nda Türk Medeni Kanunu’nda, İş Kanunu’nda, Borçlar Kanunu’nda, Medeni Kanun dâhil olmak üzere genelgelerimiz, ulusal eylem planlarımızla kadının sosyal, siyasi karar mekanizmalarında yer almalarında çok önemli yollar katedilmiştir ve fakat tüm

dünyada ve tarihin derinliklerinden itibaren var olan şiddet olgusu bugün hâlen devam etmektedir. Şiddet olgusunu genel olarak, güçlünün güçsüze uyguladığı uygulama, çözüm aracı olarak görülmesi hepimizi çok ciddi manada rahatsız ediyor fakat şiddetin uygulandığı hele de en tehlikelisi cinayete varıran sonuçlar hepimizin yüreğinin yarası ve bunun için özel bir parantez açarak şiddet ama özelde kadına yönelik şiddetle mücadele için partnerlerimiz içerisinde, paydaşlarımız içerisinde bilgileri yaymak, paylaşmak adına en önemli ayağın medya olduğunun altını bir kez daha çiziyorum ve Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanı Sayın Timur Savcı'ya sözü bırakıyorum.

Kıymetli Başkanım, hoş geldiniz.

Buyurun Timur Bey.

III.- SUNUMLAR (Devam)

6.- Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanı Timur Savcı ve Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Genel Sekreteri Burhan Gün'ün, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI TİMUR SAVCI - Öncelikle hoş bulduk, teşekkür ediyoruz.

Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği adına buradayız. Meslek bildiğimiz neyi temsil ediyor, onu anlatmamda fayda var. Biz bugün Türkiye’de üretilen ve ihraç edilen tüm televizyon dizilerinin ve sinema filmlerinin yüzde 99’unu diyebileceğim, hatta yüzde 100’ünü üreten üyelerden oluşan bir birliğiz. Şeyi de belirtmemde fayda var, haberler ve yani “entertainment” olmayan medya dışındaki konularla biz ilgilenmiyoruz; hani bugünkü muhatap kalacağımız sorularda televizyon yayıncılığı ve haberlerin muhatabı bizler olamayız.

Size çok kısa bir sunum hazırladık, aynı zamanda bizim Genel Sekreterimiz Avukat Burhan Gün de burada, sunumu kendisi daha iyi size ileticektir; ilaveleri olursa, söz hakkım olursa sevinirim.

Bu arada böyle hassas ve önemli bir konuda etkin olmamız ve davet edilmemizden dolayı da sizlere çok çok teşekkür ediyoruz. Kadına şiddetin önlenmesi ve bu konudaki farkındalığın çoğaltılması için biz TESİYAP üyeleri olarak elimizden gelen ne varsa sonuna kadar yapmaya hazırız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şimdi, TESİYAP’ın üye listesine baktığımızda bütün film, dizi, sinema sanatçılarının hepsinin sizin üyeleriniz olduğunu görüyoruz, o vesileyle de çok önemli. Birinci oturumda RTÜK Başkanımız vardı, Komisyon üyesi arkadaşlarımız da RTÜK’e diziler, filmler, sinemalar konusundaki fikirlerini, bu konuda önleyici tedbirleri paylaştılar. Dolayısıyla çok önemli bir ayak ve sözü Burhan Beye bırakıyorum.

Burhan Bey, buyurun sunumunuzu yapmak üzere.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ BURHAN GÜN – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Avukat Burhan Gün, Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Genel Sekreteriyim. TESİYAP, 2003 yılında kurulan sektördeki ana akım dizi ve sinema filmi yapımcılarını temsil eden bir kurum. Bünyesinde aynı zamanda ana akım bütün dizi yapımcılarının birlikteliği olan Yapımcılar Derneğini de temsil ediyor, iç içe iki yapı bizim organizasyonumuz.

TESİYAP, bir meslek birliği olarak Kültür ve Turizm Bakanlığının idari ve mali denetiminde olan, yani bir dernek gibi düşünmemeniz gereken, temelde telif hakları ve üyelerinin ulusal, uluslararası platformlarda çıkarlarını savunan, yasa yapma çalışmalarında bizzat görev alan bir organizasyon. Son dönemde çekim izninden yasaklama kısıtlamalarına kadar ya da aşı konularında da elimizden geldiğince kamuyla, merkezî otoriteyle veya yerel yönetimlerle etkin iş birliği içinde olmaya çalıştık.

Meslek birliğimiz siyaset üstü bir noktadan yaklaşır, farklı görüşlerde üyelerimiz mesleki anlamda bir arada hareket ederler. Dolayısıyla biz de bu noktadan bakmaya çalışıyoruz aslında ve üretimi olabildiğince teşvik eden, güçlendiren ve ihracatı arttırabilen bir noktadan bakıyoruz. Türkiye, şu an dünyadaki en önemli dizi ihracatçısı ülkelerden biri hâline geldi ve bu tamamen sektörün kişisel başarısıyla ilgilidir; yani doğrudan bir kamusal teşvik veya destekle olmuş değil, en başta üyelerimizin ve diğer emek veren senarist, yönetmen, oyuncu ve kamera arkası çalışanlarının birlikte yarattığı aslında muazzam bir ihracat başarısı öyle söyleyeyim, bilinmesi açısından önemli bir nokta.

Üyelerimizin ürettiği diziler sadece ülkemizde değil, bizim saydığımız 150 ülkeye, Netflix gibi uluslararası platformlarda da üretim yapmaya başladığımız için son iki üç yıldır 190 ülkenin tamamına doğrudan ihracat yapabilen nadir ülkelerden biriyiz. Amerika, bu konuda çok etkin ve dominant bir ülkedir, onun pazarlarına dahi girip oralarda etkinlik gösterdik, İngiltere de bu noktada çok güçlü ancak bizim yarattığımız efekt, özellikle bir köprü ülke olmamızdan, farklı inanış, dil ve kültürleri barındıran anlatılar kurmamızdan dolayı dünyanın çok farklı coğrafyalarında insanlar hikâyelerimizi beğeniyorlar şu an, çok fazla beğeniyorlar. Ana akım “prime time” dediğimiz 20.00-24.00 saat aralığı en kıymetli saat aralığıdır, sadece ülkemizde değil, diğer ülkelerin de o kuşaklarında olmamız çok kıymetli. Yani sadece “Şöyle ihraç ediliyor ve o ülkede ana mecranın dışında bir yerde ya da dijital bir alanda yayınlanıyor.” diye düşünmeyin, oranın da en kıymetli saatlerinde bizim dizlerimiz yayınlanıyor; dolayısıyla yarattığımız efekt muazzam. Buna Amerikalılar, bu endüstriyi oluşturan insanlar “soft power” derler, yani bir yumuşak güç etkisi yaratır. Bu noktada dizi sektörümüz bu etkiye yaklaşmış durumdadır, sinema, film sektörümüz o kadar etkin değil henüz, yereldir sinema sektörümüz. Yerelde de yine kendi hikâyelerimizi izleriz biz, yani dizilerimiz gibi sinemamızda da kendi hikâyelerimizi izleriz; yüzde 57-60 oranında Türk insanı Türk filmlerini izler sinema salonlarında da, dizilerde ise tamamını neredeyse, yani ana akım bir televizyon kanalında dominant bir yabancı dizi görmeniz mümkün değildir neredeyse. Bu, bizim 2005’lerde başlayan özellikle 2010’dan sonra artan üretim kabiliyetimizle ilgilidir. Üretim kabiliyetimizin içinde muazzam yetenekli kadrolarımız vardır. Yani senaristlerimiz, yönetmenlerimiz, görüntü yönetmenimiz, sanat yönetmenimiz çok yetenekli ve kıymetlidirler şu an, aynı şekilde yapımcılarımız da ve oyuncularımız da öyle. Bu, çok ciddi anlamda bir hafta on gün içerisinde çok nitelikli, sinema filmi tadında proje üretmemizden kaynaklanır ve bu da ihracatımızı güçlendirir.

Normal şartlarda bir insan ömrü boyunca 20-30 kitap zor bitirir ama bir ayda bir o kadar dizi, film, reklam, belgesel bitirebilir; bu da görsel, işitsel dünyanın etki gücünün en önemli göstergeleridir. Özellikle Türk insanının yapılan TÜİK’in araştırmalarında dört saate yakın televizyon izlediğini görüyoruz, bir o kadar da dijital dünyada artık ve orada da en çok dizi ve film izler, yani kurmaca olan eserleri izler. Bu da bizim yarattığımız etki gücünün en önemli göstergesidir.

Biz sektör olarak her zaman etkin iş birliği ve koordinasyona inanırız. Yani olabilirse kamuyla ya da özel sektörle her zaman etkin bir iş birliği içinde olmaya çalıştık fakat genelde kamudan bize yasaklayıcı, düzenleyici ve denetleyici şekilde bir yaklaşım gelmiştir. Biz, bunları olabildiğince üretime en az zarar verecek şekilde disipline etmeye çalışıyoruz, temel motivasyonumuz bu. Bütün iş birliklerine, ortak çözümlere açık olduğumuzu bilmenizi isteriz.

Bunun dışında dizi özelinde, sunumun içinde detaylar var ama en hap olarak bahsetmek gerekirse... Yani ekranda, dizi özelinde kadına şiddetle ilgili bizim yaptığımız tespitler şöyle: Biz şuradan bakıyoruz: Özellikle kadın, Türk kadını Yeşilçam'ın bir yansıması olarak dizilerde merkezde bir yerdedir. Şuradan merkezde bir yerdedir: Başarılı olan ve üretimin en önemli yerinde bulunan senaristlerin büyük çoğunluğu kadındır mesela, bizim için en önemli data. Senaristler Birliği Başkanı da burada, o da bunu doğrulayacaktır eminim. Genel olarak yetenekli yani kreatif alanlarda kadınlar bizim sektörde çok öndedirler, istihdam yönünden de kadın-erkek eşitliğinin en üst seviyede olduğu bir sektördür, özellikle de kreatif tarafta kadınlar daha öndedir ve tercih de edilir özellikle yaratıcı dünyalarının zenginliğinden dolayı. Bu anlamda mesela, ben bir hukukçu olduğum için hukuk da öyledir, hukukta da kadın-erkek olabildiğince eşit şartlarda üretim yapar ve sinema sektörü, dizi sektöründe de yaptığım temel gözlemlerde orada da fırsat eşitliğinin daha yüksek ve yoğun olduğunu gözlemliyoruz. Yapımcılık noktasında biraz daha az bir kadın yapımcımız bulunmakla birlikte senarist, yönetmen, özellikle oyuncularda bir eşitlik söz konusudur. Malum olduğu üzere bir kadın ve erkek üzerine genel olarak kurulduğu için yaratı, orada da dizinin kendi temel omurgası, o da kadın-erkek eşitliğini yakalayan bir noktadadır ama bizim temel yaklaşımımız olabildiğince kadın hikâyelerini... Hatta sektörde en çok başarılı olan işler de kadın merkezli hikayelerdir; bu da yine bizim kendi gözlemimiz. Bizim bu noktada yaptığımız, yine çalışmalarda gözlemlediğimiz kadına yönelik şiddet içeren, izletilen dizilerin daha az tercih edildiği, gittikçe, ilk başlardan bugüne doğru baktığımızda dizilerde kadına yönelik şiddetin azalmaya doğru ya da şiddetin bir bütün olarak azalmaya doğru gittiğini, daha farklı yönden bir dramatik etki yaratmanın tercih edildiğini görüyoruz; bunun da sebebi ihracatımızla ilgili. İhracat ne kadar çok genele hitap ederse, yani aile izleyicisi dediğimiz tarafa hitap ederse bir o kadar da gittiğiniz ülkelerdeki yine o denetleme mekanizmalarından daha rahat sıyrılabilme imkânı elde edersiniz. Dolayısıyla bu kadar ihraç edilebilen, bu kadar yaygın ihraç edilebilen bir içerik aslında olabildiğince merkezde duran bir içeriktir, dünya ortalamasını göz önünde bulundurduğumuzda biz bunu söyleyebiliyoruz, yani bizim ürettiğimiz içerikler marjinal içerikler değildirler, daha merkezde duran, daha çok farklı kültür, dil, inanıştaki... Yani size şöyle anlatayım: Japonya'dan başlayın Latin Amerika ve Amerika'ya kadar, Doğu Avrupa'da çok yaygın olmakla birlikte Batı Avrupa'da da, Asya ülkelerinde ve Afrika'da da en çok izlenen içerikleri oluşturuyorsanız merkezde bir yerde konumlandırımanız gerekir. Bu noktada da biz de olabildiğince merkezde bir yerde aslında üretmeye çalışıyoruz.

Birkaç veri paylaşayım: Biz "Hollywood" diye tanımlanan Amerikan sinema sektöründen sonra ihracat anlamında en güçlü yapılardan biriyiz. Bir de ihracatımız sadece üretilen dizi değil, aynı zamanda "remake" dediğimiz, üretilen özgün içeriğin yeniden sunumu. Bazen bir Kore ya da Avrupalı bir format Türkiye'de yeniden yaratılır, Türkiye'de yaratılan format daha fazla satılır mesela, öyle bir yeniden sunum yani bizim dokunuşumuzun yarattığı efekt çok daha fazladır, bu nokta önemli bizler için. Biz, şu an 600 milyon ile 1 milyar civarında insana ulaşıyoruz Türk dizileri olarak ve bunu doğrudan, herhangi bir kamusal destekle değil kişisel olarak üyelerimizin özellikle kendi öz kaynağı ya da yayın kuruluşlarının ortaklıkları ile oluşturduğumuz bir hikâye bu. Son dönemde, özellikle Ticaret Bakanlığının ihracat kaleminin içine dâhil edilip, küçük de olsa birtakım ihracat kalemlerinin içine yerleştirildi.

Yine, son Sinema Kanunu'nun içinde dizi ihracatına dönük de bir teşvik kalemi konuldu ancak henüz hayata geçirilmedi. Bizim en temel hedeflerimizden bir tanesi de özellikle yabancı dizi ve filmlerin de Türkiye'de çekilmesini de sağlamak. Bu noktada da etkin iş birlikleri içine girdik. Pandemi tamamlandıktan sonra Türkiye'nin bu anlamda görünürliğini çok fazla arttıracığından eminiz. Bu, algısal olarak da endüstriyel olarak da bizleri çok büyütecek ve geliştirecektir.

Son olarak, sonuç bölümünde de Türkiye dizi ve sinema sektörü temelde aslında, hikâyelerinde kadını merkeze alan bir sektördür, bizim kendi tespitimiz bu. Bu noktada buna devam etmeyi de elimizden geldiğince sürdüreceğiz. Etkin olarak sizlerin bizimle paylaşacağı bilimsel olan bütün raporları biz kendi üyelerimizle, yaratıcı birlikliklerinde olan bütün herkesle paylaşıp, içeriklerimizde bunun etkin olarak sağlanması konusunda da açık olduğumuzu ama burada yaratıcılığı, özgün yaratıcılığı etkilemeyecek şekilde bir iş birliği, koordinasyon, bir mutabakat, bir istişare mekanizmasına açık olduğumuzu belirtmek isterim.

Son olarak, kamunun dizi sektörünü stratejik bir sektör ilan etmesi çok önemlidir yani yasaklayıcı, ceza veren bir noktadan değil de stratejik olarak taşıyıcı bir endüstri olarak görmesi, hem kültürü hem bilimi hem de ürünleri yani bizim şu an dizilerimizden dolayı turizmimiz yüzde 300 artmıştır, ihraç edilen herhangi bir ürün yüzde 300 o ülkede tercih edilmeye başlar, o ülkelerde insanların Türkçe öğrenmelerini, o ülkelerde bize olan sempatilerini çok fazla artırmıştır. Dolayısıyla, stratejik bir sektör ilan edilirse hem içeriğin yaratımı noktasında bir iş birliği, bir istişareye açık olduğumuzu bilmenizi hem de ürettiğimiz bütün ihraç ürünlerinin dizilerle beraber taşınması anlamında da bir aracı olmaya hazır olduğumuzu belirtmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum. Kıymetli Genel Sekreterimiz Burhan Bey’e teşekkür ediyorum.

“Özellikle sanatın çok önemli bir ticari üretim ayağı olan özel bir iş alanı.” diye tarif etmişsiniz TESİYAP’ı. Ülkemize ihracat rakamlarınızla çok ciddi bir katkıda bulunuyorsunuz. Bu vesileyle TESİYAP Başkanımıza ve tüm üyelerine ayrı ayrı teşekkür ediyoruz. Ve “yumuşak güç” olarak tarif ediyorsunuz. “Soft power”ı bazen, gerçekten sadece yumuşak değil sert bir güç olarak da nitelendiriyoruz, görtüntülere istinaden söylüyoruz.

Sizin yayınlamış olduğunuz diziler aile yapımızın üzerinde çok büyük etken. Özellikle medya, gündelik hayatın akışını yeniden tanzim ediyor ve bu artık yadsınamaz ve bununla birlikte bireyin ve toplumun dönüşümünü etkiliyor. Geliştirme anlamında da medyanın insan hayatındaki yeri yeni iletişim teknolojileriyle birlikte hızla gelişiyor; toplumların bugünü ve geleceği adına bu etkileme ve etkilenme süreçlerinin pek çok yönü insanlık nezdinde giderek çoğalan kaygıları ve soru işaretlerini de beraberinde getiriyor.

Biz, özellikle şunu istiyoruz: Medyanın sosyal sorumluluğu çerçevesinde tamamen kendi hâline bırakılmadan ama aynı zamanda, yayıncılık özgürlüğüne de ket vurma noktasına da savrulmadan eşitlikçi bir bakışın nasıl inşa edileceğini birlikte konuşalım istiyoruz. Bu vesileyle, TESİYAP’ın sunumunda da ifade ettiği yani “Özellikle kadınların istihdamına ilişkin gerek kamera önünde gerekse kamera arkasında büyük önem atfetmekte ve kadınların bu sektöre kazandırılmasına büyük çaba sarf etmekteyiz.” diyorsunuz ama üzüler bir şey ifade etmek isterim ki; dizilerde, özellikle yayınlamış olduğunuz dizilerde ücretli bir işte çalışmayan 1 erkeğe karşılık 9 çalışmayan kadın figürü var ama istihdam oranlarımıza baktığımızda ise 1 çalışmayan erkeğe karşı 3 çalışmayan kadın var. Yaşamı siz bize gösteriyorsunuz, yaşanıldığı gibi göstermeye çalışıyorsunuz ama o veriler ışığında eğer bu gösterileri yaparsanız bizim için çok kıymetli ve değerli olur.

Özellikle, kadına yönelik şiddetin var olduğu ve çocuklarımızın ruhunu, kadınların ve erkeklerin, ailenin ruhunu etkilediği ve toplumu değiştirdiğini biliyoruz. –toplumlarda ve gittiğiniz ülkelerde de gündem olduğunuzu biliyoruz– Dolayısıyla, bu Komisyonun çok büyük bir misyonu var. İktidarıyla muhalefetiyle bütün milletvekillerimiz, biz, yasal düzenlemeleri bitirdik, artık lütfen uygulamada ve öğretilerde yeni şeyler yapalım. Adım adım ilerliyoruz zaten bu konuda size ihtiyacımız var, çok ciddi

ihtiyacımız var. Biliyoruz ki oradaki görüntülerde izlenme oranlarınız artıyor, belki ratingler artıyor; yurtdışına ihracat yapmanıza sebebiyet verecek –biraz evvel Sayın Savcı ifade etti, yayınlanan dizilerde yurtdışından talepler; Aşk-ı Memnu da bu kadar, diğer dizide bu kadar diye– Dolayısıyla, entrikanın olduğu, şiddetin olduğu diziler çok daha fazla üretiliyor, çok daha fazla ihraç ediliyor, amenna ama özellikle, senaristlerimiz bu konuda yazıları yazarken –hele de çok güzel senaristlerimiz, hanımefendiler burada– onlara şunu söylemek istiyorum. Biz, özgürlüğünüze ket vurmak istemiyoruz, memnuniyetle ama savrulmadan kadın–erkek fırsat eşitliğini gösteren yayınlar yapılısın istiyoruz. TESİYAP’tan özellikle bunu istiyoruz.

Sayın Savcı, sizin ilave edeceğiniz bir şey yoksa hemen...

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI TİMUR SAVCI – Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben teşekkür ediyorum.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ BURHAN GÜN – Sayın Başkanım iki cümle kurabilir miyim?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Burhan Bey.

Usulümüz şu: Biz sizi dinliyoruz, sonra ben diğer arkadaşlarımıza sözü veriyorum, sonrasında arkadaşlarımız sorularını soruyor, en son cevap hakkını size veriyoruz.

SENARİSTBİR Kıymetli Başkanımız Ayhan Sontürek burada.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI TİMUR SAVCI – Sayın Başkanım Sonyürek soyadı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Size bir şey söyleyecektim; çok önemli, CV’nizde bir şey gördüm. Bunun içeriğini merak ediyorum. “TAFF Pictures” Tam Aile Filmleri Fabrikası, muhteşem bir şey. Bunda ne ürettiniz? Yani aileye dokunan filmler mi ürettiniz? Biz, tam da bunu istiyoruz. Tabii ki TİMS&B–Production ile çok önemli yayınlar yapıyorsunuz ama TAFF benim daha çok dikkatimi çekti yani bizim ihtiyacımız olan, Tam Aile Filmleri Fabrikası. Muhteşem bir ismi var, içi de öyle mi bilmiyorum.

Şöyle yapayım. Siz ayrılacaksınız programınız dolayısıyla; hemen cevabı size verelim, sonrasında Ayhan Sonyürek’e vereceğim.

Timur Bey, buyurun.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI TİMUR SAVCI – TAFF Pictures’la 40’ın üzerinde film ürettik son 6 yıl içinde. Geneli de evet. Gerçekten, hani, “family content” denilen aile içerikleri ürettik, çoğunluğu o tip işlerdi, fena da gitmedi filmler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bıraktınız mı?

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI TİMUR SAVCI – Hayır, hayır, devam ediyoruz. Sadece, bu pandemi sürecinde, biliyorsunuz sinema salonları kapalı olduğu için, üretime dönük daha az bir şey vardı ama şimdi yeniden hızla start verdik.

Bu arada Cemal Bey’le ortağız o şirkette.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, gördüm. Cemal Okan Bey’le güzel bir iş yapmışsınız, Kıymetli Başkanımızla. Ben, TÜRKSAK Başkanıyla yapmış olduğunuz bu iş birliğini aile temalı olması dolayısıyla altını çizerek ifade etmek isterim.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR SAVCI – Teşekkür ederiz. Çok sağ olun fırsat verdiğiniz için.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ediyorum.

Evet, Ayhan Bey, söz sizde, buyurun.

7.- SENARİSTBİR Başkanı Ayhan Sonyürek, SENARİSTBİR Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Üyesi Duygu Nişancı ve SENARİSTBİR Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Üyesi Çağrı Kaya'nın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Sayın Başkan, Komisyonunun değerli üyeleri, sayın katılımcılar; Senaryo Yazarları Meslek Birliği Yönetim Kurulu Başkanım. Benzer sıkıntıları biz de yaşıyoruz, üyelerimizin üretimleri üzerinden de bazı anlaşmazlıklarımız olduğu oluyor. Bununla ilgili, yönetime geldiğimizde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu kurduk; bu Komisyon bazı çalışmalar yaptı, hatta İstanbul Barosu Kadın Merkeziyle ortaklaşa bazı çalışmalar yaptı. Kullanılan dil, hukuki olarak kadınların alacakları destekleri, bunları anlatacağız ancak ben sözü Komisyon üyelerimize vermek istiyorum çünkü kadınları çok ilgilendiren bir konuda kadınların söz söylemesi gerektiğini düşünüyorum, öncelik onların. Sunuşu onlar yapacak, devamında sorular bölümünde bizlerle ilgili o veryansın edilen konularda biraz cevap vermek istiyorum çünkü dramanın nasıl algılandığını, insanları nasıl etkilediğine, nasıl dönüştürdüğüne dönük biraz toptancı bakış var, aşırı genelleme var; bununla ilgili yanlışlamaları aydınlatmak istiyorum.

Ben, Süper Baba, İkinci Bahar, Canım Ailem gibi dizilerin senaryo ekiplerinde bulunduğum hâlde şiddet içeren filmlerin de o kadar...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Mesela hangisi? Şiddet içeren hangi...

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Şiddet içerse bile insanları ne kadar etkilediğine dair bazı aydınlatmaları örnekler üzerinden yapmak istiyorum, sunuş bittikten sonra sorular olduğu zaman kullanmak istiyorum hakkımı.

Komisyon üyelerimiz Duygu Nişancı, senaryo yazarı, aynı zamanda Kanal D drama bölümünde dramaturg olarak çalışıyor. Yine, Komisyon üyemiz Çağrı Kara, İstanbul Kent Üniversitesinde öğretim görevlisi, aynı zamanda eğitim uzmanıdır; onlar hazırladıkları sunuşu yapacaklar.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Kıymetli Başkanım, çok teşekkür ediyorum. Senaristlerimize çok büyük iş düşüyor, çok büyük görev düşüyor. Siz yazıyorsunuz, yapımcılar yapıyor, sanatçılarımız da icra ediyorlar. O yüzden hele de Duygu Nişancı ve Çağrı Kaya, senaryo yazarı olarak 2 hanımefendinin var olması bizi de çok memnun ediyor.

Duygu Nişancı, dramaturg, Kanal D.

Buyurun Sayın Nişancı, söz sizde.

SENARİSTBİR TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSYONU ÜYESİ DUYGU NİŞANCI – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri ve değerli katılımcılar; SenaristBir olarak, Kadına Yönelik Şiddetin Tüm Yönleriyle Araştırılması ve Gereken Tedbirlerin Alınması amacıyla kurulan bu Komisyonunda söz hakkı almaktan, yapılan çalışmalara destek verebilmekten büyük memnuniyet duyduğumuzu belirtmek isteriz. Bizler, önce bu toplumun birer ferdi, sonra yazarları olarak kadına yönelik şiddetin, toplumun en büyük ve en acil çözülmesi gereken sorunlarından biri olduğunu düşünüyoruz. Bu yolda üzerimize düşen sorumluluğu alıyoruz ve fazlasını da almaya hazırız.

Tarihsel olarak toplumsal şiddetin kaynağı, otoritenin sağlanması ve baskın grubun toplumu oluşturan diğer bireyler ve diğer topluluklar üzerindeki hâkimiyetini sağlamak amacıyla; temelde bu hâkimiyetin korunması, sonrasında ise üstünlük kurma ve sürdürme isteğine dayanmaktadır. Ataerkil toplumlarda cinsiyet ilişkileri hayatın birçok alanında erkeklerin daha baskın olduğu, kadınların genellikle ikinci plana itildiği, eşit olmayan güç ilişkisini ortaya çıkarmıştır. Kadına yönelik şiddet; cinsiyetçi, güç odaklı ve çok yaygın bir sosyal olgudur. Sosyal bilimciler bu yaygınlığın sebebini “Şiddetin toplumsal, hukuksal, ekonomik, geleneksel, siyasal ve eğitimsel yapının olanaklarıyla kadına karşı kullanılan bir tehdit, bir araç olması.” şeklinde tanımlamaktadırlar. Erkeğin yasalardan ve ataerkil geleneklerden kaynaklanan bu konumunu, üstünlük nesnesi olarak kadına karşı bir değersizleştirme argümanı olarak kullanması ve toplumun bu bakışı doğallaştırması kadına karşı şiddeti artıran bir unsurdur. Bu bilimsel verilerden hareketle; kavramsal açıdan üzerinde büyük tartışmalar yaşanan İstanbul Sözleşmesi; meselenin sebep ve sonuçlarını ve alınması gereken tedbirleri tüm yönleriyle ortaya koymakta, bu alanda ilerleyebilmek için bize kılavuzluk etmektedir.

Konuyla ilgili bütün araştırmalar ve uluslararası kanaatler göstermektedir ki; kadına yönelik her türlü şiddetin engellenebilmesi ancak beşikten yetişkinliğe, toplum içindeki bireylerin eğitiminden başlayarak tüm kurumların gerekli sorumlulukları aldığı topyekûn bir seferberlikle mümkün olacaktır. Bu bütün içerisinde elbette, toplumun güncel olarak temas içinde olduğu televizyon dramaları ve filmler de ciddi bir alan kaplamaktadır. Diğer bütün konular gibi bir ülkenin medyası, bütününden bağımsız değildir. Bu yapımların paydaşları, yani yapımcılar ve kanallar, senaristlerle birlikte ürünün niteliğini belirler. Kadınların ve erkeklerin dramadaki temsiliyetleri, kadına yönelik şiddet konusundan bağımsız düşünülemez. Kadın erkek eşitliğine aykırı bir bakışla yazılan, çekilen ve topluma sunulan her ürün, bu şiddeti körükleme riskini barındırmaktadır. Farkında olarak ya da olmayarak kullanılan eril dil, kadının objeleştirilmesi, edilgen bir nesne olarak temsil edilmesi, kadınların ve erkeklerin tek tipleştirilmesi; örneğin, hikâyelerde güçlü olanın çoğunlukla erkek karakter olması, kadın karakterlerin erkeklerin bakımına ve korumasına muhtaç olması, erkekte şiddet gören kadın karakterin yine o erkek karaktere sevgi beslemesi, şiddet gösteren erkek karakterin cezasız kalması, nitelikli işleri hep erkek karakterler yaparken kadın karakterlerin sadece aşk, dedikodu, ev bakımı gibi meselelerle uğraşması gibi örnekler, kadınlar ve erkekler arasında eşitsiz bir varoluş olduğu yanlışlığını pekiştirmektedir.

Ancak dramaturji bir bütündür, bir bütün olarak ele alınmalıdır. Örneğin, gösterilen şiddet sahneleri tek başına şiddeti tetiklemez, izleyici şiddeti ya da negatif başka unsurları tek başına almaz; bunu hikâyenin kendine has gerçekliği içinde, karakterlerin duygularıyla, sebep sonuç ilişkileriyle takip eder. Yani dramada yer alan şiddet sahneleriyle seyircinin hayattaki tutumu arasında sanıldığı gibi direkt bir etkileşim söz konusu değildir. Şiddeti tek başına değil, hikâye içindeki yeri ve işlenme biçimiyle ele almak gerekir. Seyirci, dramayı özdeşleşme yoluyla takip eder. Özdeşleştiği karakter, örneğin şiddetin mağduruysa seyircide şiddetten yana değil bilakis aksi yönünde bir duygu oluşur. Drama ve seyirci arasındaki bu ilişki komplikedir, tek boyutlu ele alınarak toptancı bir bakışla cezaların ve yasakların bahanesi edilmemelidir.

Kadınlara karşı nefret ve ayrımcılık içeren her türlü toplumsal kodun karşısında olmadıkça sorunun çözümü mümkün değildir. Bu doğrultuda, herhangi bir kültürel ya da siyasi bakış açısını esas alarak çözümü yasaklarda aramak, cezalarla filmlere, dizilere ve topluma yön vermeye çalışmak, gerçeğin inkâr edilmesi yoluyla üzerini örtmek, niyetlenenin aksini üretmek için uygun zemin hazırlama riskine sahiptir. Unutmayalım ki gerçek hayatta olmayan bir şeyi dizilerde göstererek var edemeyiz ve gerçek hayatta olan şeyleri dizilerde saklayarak olmalarının önüne geçemeyiz.

Şimdi, Çağrı devam edecek, çözüm yolları üzerine.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Çağrı Hanım’a söz veriyorum.

Çağrı Hanım, senaryo yazarı, İstanbul Kent Üniversitesi Öğretim Görevlisi.

Buyurun Kıymetli Hocam.

SENARİSTBİR TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSYONU ÜYESİ ÇAĞRI KAYA – Teşekkür ederim.

Tüm bu bahsettiklerimizden hareketle çözüme gelirse; kadınların ve erkeklerin geleneksel cinsiyet rol kalıplarından çıkarılması, kadını küçültücü, incitici ve önyargılı içeriklerin üretilmemesi için sektör içerisindeki her meslek grubunun kendi etik değerlerinin geliştirilmesini ve yerleştirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bununla ilgili, SENARİSTBİR olarak kurduğumuz Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu aracılığıyla üyelerimizde farkındalık yaratmak için eğitimler planlamaktayız. Kadına yönelik şiddete karşı, eril olmayan bir dille yazılacak ve farkındalık yaratacak kamu spotları hazırlamaya SENARİSTBİR olarak, gönüllü olarak talibiz.

Sinema ve TV çalışanları olarak uluslararası insan hakları esaslarını temel alarak hazırlayacağımız toplumsal cinsiyet eşitliği manifestosunu sektör içerisinde yaygın hâle getirmeyi planlamaktayız. Bu manifesto, medyada kadının temsilindeki eşitsiz dili ve her türlü şiddeti estetize ve romantize eden içeriği tespit etmeye ve tanımlamaya yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu manifesto senaristlerden başlayarak sektörde içerik üretiminin her aşamasında çalışanlara yönelik olarak hazırlanacaktır. Manifestoyu imzalamak, toplumsal cinsiyet eşitliği diline uygun içerik üreteceğine dair söz vermek anlamına gelecektir. Bu bağlamda hazırlanacak toplumsal cinsiyet eşitliği manifestosuna uygun projelerin teşvik edilmesinin ve desteklenmesinin sağlanması da önerilerimiz arasındadır. İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi’yle yürütülmüş olan görüşmeler sonucunda destek olmak isteyen hukukçular vasıtasıyla, kadınların kanunen sahip olduklarını bilmedikleri hakları onlara fark ettirecek yayın içeriklerinin hazırlanarak dizilerin içerisinde kadınlara bu alanda bilinç ve farkındalık kazandırmaya yönelik çalışmalar yapılması planlanmıştır. Bu çerçevede, TV dizilerinde kadınların sahip olduğu hakları doğru işleyen ve bilgi vermeye yönelik bölümleri içeriğine dâhil eden yapımların teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması da önerilerimiz arasındadır. Çocukları ve 18 yaş altı gençleri etkileyebilecek her türlü içeriğin üretiminde dikkat edilmesi gereken hususları belirlemek amacıyla üniversitelerle iş birliği yaparak üyelerimizle uzmanları bir araya getirmeyi planlamaktayız.

Bizler SENARİSTBİR olarak kadına yönelik şiddetin karşısındayız. Meslek birliğimiz olarak toplumsal cinsiyet eşitliği sağlamak üzerine çalışmalar yürüten kurumlarla her türlü iş birliği yapmaya hazırız.

Hepinizi saygıyla selamlıyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çağrı Hanım’a ve Duygu Hanım’a çok teşekkür ediyorum.

“Tarihsel olarak toplumsal şiddetin kaynağı, otoritenin sağlanması ve baskın grubun toplumu oluşturan diğer bireyler ve topluluklar üzerindeki hâkimiyetini sağlamak amacıyla temelde bu hâkimiyetin korunması sırasında üstünlük kurma ve sürdürme isteğine dayanmaktadır.” dediniz. Şimdi, Duygu Hanım’ın başladığı yerden Çağrı Hanım devam etti ve senaristlerimizin ideal dili bizi çok mutlu etti. Bunlar bizim hayallerimiz, hayallerimizi süsleyen şeyler ama gerçekler böyle mi diye bir bakmak istiyorum.

Türkiye’de yerli dizilere çok büyük bir ilgi var, özellikle kadın izleyicilerin en çok tercih ettiği tür yerli diziler. Bu, tüm dünyada da biraz evvel TESİYAP’ın söylemiş olduğu ihracat rakamlarından da belli ve fakat sorun şu: Dizilerde genellikle -hani biz ataerkil topluma atıfta bulunarak, geleneksel topluma atıfta bulunarak söylüyoruz ama bunu gösterirken de uyguluyoruz dizilerde- erkeğe soğukkanlılık,

istikrar, cesaret ve başarı; kadınlara ise duygusallık, zarafet, sadakat özellikleri atfediliyor, ayrıca kadınlar, konumları ne olursa olsun genellikle aile içinde ve evde gösteriliyor, pozisyonu yönetici olsa bile pozisyonunu değil rolü gösteriliyor, çalışma yaşamında yer alan kadınların ev kadını ve anne nitelikleri ön plana alınmıyor. Bu, 2009'daki RTÜK'ün tespitlerinden; bununla birlikte şiddet, yerli dizilerin kurucu öğelerinden biri ve şiddet eylemleri maalesef daha fazla, aynen toplumda olduğu gibi kadınlara daha fazla dizilerde. Özellikle bizim güldürü dizilerimizde bile bu durum değişmiyor. Bu zihinsel değişimi yapmak için bizim size ihtiyacımız var, senaristlerimize ihtiyacımız var. Bu manifesto... Biraz evvel Duygu Hanım'la konuşurken "2006 Başbakanlık Genelgesi" dedim, inanılmaz bir genelgedir; tüm kurumlara ve disiplinlere görevlerini, neler yapılması gerektiğini tarif eder. ve biz 2006'daki bu Başbakanlık Genelgesi'nden sonra 2007'de, şimdi de 2021-2025 Ulusal Eylem Planları'nı yayınladık. Her şey keşke yazıldığı gibi olsa; yazılı kurallarımız var ama uygulamaya gelince çok adım adım ilerliyoruz.

Evet, televizyon dizilerinde görünürlükte bir değişim var, programlarda kadın ve erkeklerin daha dengeli ve eşitlikçi bir temsiline doğru gidiyoruz, bunu fark ediyoruz. Kadınlar geleneksel rolleri dışında da artık temsil ediliyor; geleneksel kadın imgesine ek olarak özgüvenli, çalışkan, rasyonel, güçlü bir kadın imgesini de programlarda artık görmeye başladık. Bu, olumlu bir gelişme fakat yeterli mi? Değil. Bu değişim için o toplumun DNA'sını bozmadan, toplumsal kodlarımızı bozmadan, dejenere etmeden kadının güçlenmesini sağlayacak senaryolar bizim sizden en önemli beklentimiz, çünkü güçlü kadını ortaya koyduğumuzda biraz evvel TAFF'a atıf yaptım; güçlü kadın güçlü aileyi ve güçlü toplumu oluşturacak.

Bu vesileyle size senaristlerimize ve çok kıymetli Ayhan Sonyürek Başkanına teşekkür ediyorum.

Ayhan Başkanım sadece tek bir sorum var size: Yönetiminizde kaç kadın var?

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – 7 kişilik Yönetim Kurulu üyemizin 4'ü erkek, 3'ü kadın.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Senaristlerimiz Duygu Hanım ve Çağrı Hanım Yönetim Kurulu üyesi değil dimi?

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Yok, onlar Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu üyeleri.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bir kere çok teşekkür ediyorum Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu kurmanızdan ve sivil toplum örgütlerimizle, İstanbul Barosuyla yaptığınız çalışmaları çok önemsiyoruz ve istifade edelim istiyoruz ama o çalışmalardan siz senaristler de ne olur istifade edin.

Çok teşekkür ediyorum.

Sözü Anadolu Yayıncılar Derneği Başkanı Sayın Sinan Burhan'a... Anadolu'nun sesi, Sinan Bey, Sayın Burhan...

Buyurun Kıymetli Başkanım.

8.- *Anadolu Yayıncıları Derneği Başkanı Sinan Burhan'ın, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu*

ANADOLU YAYINCILAR DERNEĞİ BAŞKANI SİNAN BURHAN – Sayın Başkanım, değerli üyeler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan konuşmalarınızda sıklıkla vurguladığınız bir konu var: “Mevzuat yeterli ama uygulamada problem var.” diyorsunuz. Hakikaten zaman zaman da Adalet Bakanımız da açıklama yapıyor: “Mevzuat yeterli fakat işte hâkimlerimizden, savcılarımızdan uygulama, inisiyatif bekliyoruz.” diyor. Şimdi sorun, tabii sadece mevzuatla alakalı değil, biz Anadolu Yayıncılar Derneği olarak bu meseleye bir bütün olarak bakıyoruz. Televizyonların, dizi sektörü temsilcilerinin sunumlarını dinledik; onların tek başına bu sorunları çözebilme imkân ve ihtimalinin olmadığını görüyoruz. Biz dernek olarak da yasaklamalara kesinlikle karşıyız.

Sayın Başkanım buradaki temel mesele şu: Tabii kapitalist bir dünyada yaşadığımız için bütün meseleleri rating, reklam düzleminde ele alıyoruz, yeni iletişim teknolojileriyle birlikte de dijital bir dünya çıktı, burada da abonelik, izlenme oranları ekseninde geliyor; bunun temelinde de kâr mantığı var. Tabii kapitalist dünya insanı, emeği, dini, kültürü, tarihi gerekirse sömürür, kullanılır, kullanmaktadır.

Şimdi Sayın Başkanım, buradaki temel mesele şu: Kadına yönelik şiddeti önlemek sadece yasalarla olacak bir konu değil; bu, Diyanetle, Millî Eğitimle hepsiyle bir arada düşünülmesi gereken bir konu. Şimdi Türkiye’deki en büyük sıkıntılardan bir tanesi şu: Kadına şiddeti önlemek derken tam tersi şu üç noktada problem ortaya çıkıyor. Birincisi şu: Erkek düşmanlığı. İkincisi, gelenek düşmanlığı. Üçüncüsü de din düşmanlığı. Bu 3 temel konu ortaya çıkmış durumda, hâlbuki bunların da içerisinde olduğu yeni bir yol ve yöntem belirlemek mümkün değil. Biz, bu toplumda yaşıyoruz, bu toplumun kültürü vardır, gelenekleri vardır ve kodları vardır; bunun dışında çözüm aramak mümkün değildir, muhaldir.

Şimdi, bütün dünyada, mesela, Vatikan’da bile, İsrail’de bile şu anda din adamları LGBT olsun, kadına yönelik şiddet olsun, kürtaj vesaire gibi konuları tartışıyorlar. Bu konularla ilgili olarak sadece hani İslam toplumlarında ya da bizim toplumumuzda değil, şu anda, mesela, dün Macaristan’da LGBT’yle ilgili bir yasa kabul edildi. Dolayısıyla da şimdi Türkiye’de ve dünyada feminist yapılar ve dernekler, LGBT dernekleri korkunç bir finansa sahipler; bu finans nedeniyle gerek medyada gerek sosyal medyada çok ciddi manada örgütleniyorlar ve bizim kendi kültürel kodlarımızla hatta bizi bırakın Hristiyanlar, Museviler bile -şu anda Papa’nın açıklamaları var, İsrail’deki Yahudi toplum liderlerinin açıklamaları var- bu konularla ilgili bir mücadeleden bahsediyor. Şu anda, Sayın Başkanım, biz diyoruz ki yani “Yasak”. Biz, bunu söylerken yasakçı bir dil asla savunmuyoruz, biz özenetim, bir şuurlandırma, bilgilendirme olarak değerlendiriyoruz, içerik üretiminin önemli olduğunu söylüyoruz. Bugün, sosyal medyada da böyle. Artık dijital dünya evimize girmiştir, hemen herkesin çocuğu, ailesi vesaire bu dijital teknoloji ile karşı karşıyadır, bizim bunu yok saymamız mümkün değildir, ancak içerik üretmekle bu konu üzerinde bir çözüm üretebiliriz.

Şimdi, temel mesele şu Sayın Başkanım: Şimdi, bütün dünyada bakıyorsunuz tek dinli, tek cinsiyetli bir dünya tasavvuru var. Mesela, Kore’de bir grup çıktı, ne erkek ne kadın; böyle bir şey yok! Fiziksel olarak, ruhsal olarak tek dünya tasavvuru, tek din tasavvuru ve tek cinsiyet tasavvuru; bu, daha da vahim bir şey. Yani sadece kadına yönelik şiddet değil, bu, aynı zamanda erkeğe yönelik bir şiddettir, insanlığa yönelik bir şiddettir; bizim bunu kabul etmemiz söz konusu falan değil. Dolayısıyla da fitrata aykırı olan, geleneğe aykırı olan, kültüre aykırı olan hiçbir uygulamayı kabul etmek söz konusu değildir, biz yayınlarımızda da bunu zaten yapmıyoruz, yapmayız da.

Şimdi, Sayın Başkanım, dizi sektörü, televizyon sektörü... Dediğim gibi yani dizilerde izleyip de ben şahsen hani bir şiddet uygulayan falan çok görmüyorum. Bu sektörü savunmak için söylemiyorum ama böyle bir şey bir sonuçtur; yani eğitimin, kültürün, ekonominin vesairenin bir sonucudur. Dolayısıyla da televizyonlarla ilgili olarak da söylüyoruz, biz Anadolu medyası olarak hiçbir şekilde bu tür haberlere, yani kadına şiddete yönelik haberlere, üçüncü sayfa haberlere -en çok okunan haberler o

olması nedeniyle yani cinayet haberleri, gasp haberleri vesaire- biz, bunlara mümkün olduğu kadar yer vermiyoruz, şiddete ilişkin görüntülere yer vermiyoruz. Bu konuda yapıcı ve yol gösterici bir durum söz konusu fakat dediğim gibi sadece Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun vereceği cezalarla bu çözüm söz konusu değildir, burada toplu bir seferberlik söz konusu olmalıdır Sayın Başkanım.

Konuşmamın sonuna doğru gelirken şunu da söylemek istiyorum: Bu mesele, küresel kapitalist medyanın ortaya koymuş olduğu dünya tasavvuruyla alakalı bir meseledir, dizilerde de reyting meselesidir, televizyonlar da rating meselesidir; bu iş bir finans kapital meselesidir. Kadına şiddet meselesinin altında bu mesele vardır; o yüzden, biz kültürümüze, geleneğimize, savaş açmayan diziler, yayınlar yapılmasını arzu ediyoruz. Erkek düşmanlığı, din düşmanlığı, kültür düşmanlığı, gelenek düşmanlığı doğru değildir, hepimizin annesi, babası, çocuğu vardır. Dolayısıyla da biz bir medeniyet tasavvuru olan bir sivil toplum örgütüyüz. Bugüne kadar kendi ailemizde herhangi bir şiddetin “ş”si bile, sözlü şiddet, fiili şiddet böyle bir şey söz konusu olmamıştır. Bizler birbirini tamamlayan bir cüz olduğumuzu düşünüyoruz.

Ben size teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Burhan, çok teşekkür ediyorum. Anadolu’nun sesini tüm Türkiye’ye duyurmaya gayret ediyorsunuz ve doğru bilgileri, doğru haberciliği yapmak üzere de mücadele ettiğinizi biliyorum. Özellikle, ben şunun altını çizmek isterim: Kadınlarımızın kendilerini en fazla güvende hissettikleri yer ailesi ama en fazla şiddete maruz kaldığı yer de ailesi. Şiddete maruz kaldığı yer, aile içindeki özellikle eşten, şiddetin kimden geldiğine bakıldığında yüzde 70’i en fazla korunaklı olmamız gereken yerden, ailenin içerisinden geliyor. Bu vesileyle ailemizi güçlendirebilmemiz için kadınıyla erkeğiyle birlikte güçlü olmamız lazım, beraberce yol yürümemiz lazım, kadını eksik bıraktığımız zaman toplumun ilerleyemeyeceği çok aşikâr.

Geçmişten günümüze çok net örnekler var, detayını da konuşacağız. Bu vesileyle kadınlarımızın güçlü rol modellerle güçlendirilmesi ve örneklendirilmesi... Özellikle, Anadolu’da güçlü kadın rol modellere ihtiyaç var ve sizin bu anlamda yayın yaparken bu figürleri öne çıkaracak, güçlendirecek yayın yapmanız bizim için çok anlamlı olur. Kadına yönelik şiddetle ilgili hassasiyetiniz için, yayın anlayışınız için de teşekkür ediyorum.

Tabii Anadolu Yayıncılar Dernek Başkanımız Sinan Burhan’ın yönetiminde hiç kadın olmadığını biliyorum.

Sayın Burhan; duymadım tünele girdik galiba!

ANADOLU YAYINCILAR DERNEĞİ BAŞKANI SİNAN BURHAN – Sayın Başkan, eksiklik ama inşallah en kısa zamanda ilk genel kurulda bunu telafi edelim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, bu konuda istirhamım. Bunu sadece size söylemiyorum kıymetli başkanlarım, sayın bakanlarımız geldiğinde de yönetim kademesinde kadın yöneticilerimiz için teşekkür ettiğimiz ve eksiklikleri gördüğümüzde de eksiklikleri söylediğimizi bilmenizi isterim.

Şimdi, radyo, bizim en önemli iletişim aracımız. Şimdi, artık podcastler falan yeniden radyo dönüyoruz gibi geliyor yani yeniden radyoculuk...

Radyo ve Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Başkanı Aydın Şerbetçioğlu; Kıymetli Başkanım, söz sizde.

9.- *Radyo ve Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Başkanı Aydın Şerbetçioğlu’nun, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, film, dizi ve yayınlarda kullanılan dil ve medyada kadına yönelik şiddet sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu*

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; yüce Meclis çatısı altında bu komisyona katkı vermem için çağırmanızdan, davet etmenizden dolayı hepinize teşekkür ediyorum meslek birliğim adına, saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz; öncelikle RATEM’den bahsetmek istiyorum birkaç cümleyle. RATEM, 2 Mart 2001 tarihinde 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’na göre kurulmuş. Radyo ve Televizyon Yayıncılar Meslek Birliği; Türkiye genelinde TRT dâhil ulusal, yerel, bölgesel yaklaşık 78 ilde radyo ve televizyon üyesi olan bir meslek birliğidir. İdari ve mali açıdan Turizm Bakanlığı denetimine tabidir; tabiri caizse yarı resmî değil resmî kurumuz çünkü her açıdan Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlıyız.

Şimdi, RATEM’in üyesi olduğu, uluslararası temsiliyetleri var. Türkiye’yi en güzel şekilde, en iyi şekilde çalışmaya gayret ediyoruz. ABU (Asya Pasifik Yayıncılar Birliği) tüm dünya yayıncılarının üye olduğu bir birlik. Bu birliğe üye olurken de Dışişleri Bakanlığının oluru, Kültür ve Turizm Bakanlığının da onayıyla üye olduk. WIPO (Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü) kalıcı gözlemci üye şeklinde üyeliğimiz orada devam ediyor. Avrupa Yayıncılar Birliğinde sadece gözlemci üyeyiz. Avrupa Yayıncılar Birliğine sadece Avrupa ülkelerinin resmî devlet yayın kuruluşları üye olabildiği için bizim üyemiz TRT üzerinden gözlemci üyeliğimiz devam etmektedir. Amerika Yayıncılar Birliğiyle ise de karşılıklı ilişkiler ve birtakım IFTV projemiz vardı bizim, dizilerimizin de tanıtımıyla ilgili. Sayın Burhan Bey de bilir, dizi satışlarının artırılmasıyla ilgili IFTV çalışmamız vardı, Amerika Yayıncılar Birliğiyle de görüş alışverişlerinde bulunduk.

Kadına şiddet ve medya olayına gelecek olursak... Kadına yönelik şiddet, sosyal, kültürel ve dini farklılık göstermeksizin tüm toplumların önemli sorunudur. Kadına yönelik şiddet, fiziksel, ruhsal ya da cinsel olabilmekte ve bu sorun kadının sorunu değil, ailenin ve toplumun bir sorunu olarak sağlıksız toplumların gelişmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, bizim, radyo, televizyonlarımız olarak kadına şiddetin önlenmesiyle ilgili gerekli sorumluluğumuzu yerine getirdiğimizi de belirtmek istiyorum burada. Neden? Çünkü bizim 6112 sayılı Kanun’un 8’inci maddesi kadına ve çocuğa şiddetle ilgili 3 tane fıkra içerir. Yani 8’inci maddenin “Yayın hizmetleri; g) Çocuklara, güçsüzlere ve engellilere karşı istismar içeremez ve şiddeti teşvik edemez. “s) Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez. ş) Şiddeti özendirici veya kanıksatıcı olamaz.” fıkraları gereğince de bizim yayın kuruluşlarımız -RTÜK’ün denetimine tabiyiz- bu kurallara uymadıkları zaman hemen RTÜK’ün cezalarıyla karşılaşmakta ve ağır cezalar da uygulanmaktadır; program kapatma gibi, yayını durdurma gibi, tekrarları hâlinde lisans iptaline giden ağır uygulama hakları var RTÜK’ün. O açıdan, biz yayıncı kuruluşlarımız olarak kadına şiddet olaylarında sorumluluğumuzu yerine getirdiğimizi... Ama bu yeterli mi? Birazdan geleceğim, biz buraya önerilerle de geldik; her ne kadar, Komisyonun görevleri içerisinde mi, hani burası sonuçta tespit ama...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, hayır, biz önerilerinizi dinlemek istiyoruz tabii ki.

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Siz önerilerle birlikte çözüm üreten de bir Komisyonsunuz, değil mi Sayın Başkan?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kesinlikle.

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – TV kanalında yayınlanan programlarda -hani biraz evvel içeride de konuşurken hepimizin görüşü neydi- izleyicilerin, dinleyicilerin kendinden, kendi yaşantısından, kendi gençliğinden kesitler olduğunda reytingler daha fazla artıyor -öyle mi sayın senaristlerim- daha bir sahiplenme

hissediyor, reytingler de yüksek oluyor. Reytingler yüksek olunca ne oluyor? Reklam veren daha fazla reklam veriyor. Bunu içermeyen diziler de 1 bölüm, 2 bölüm, 3 bölüm sonra yayından kaldırılıyor, final deniliyor.

Şimdi, o açıdan, şöyle bir şeyi de belirtmek istiyorum: Medyanın, ulusal çıkarları korumanın yanında, kadın, çocuk ve her türlü ayrımcılığa karşı tarafsız ve yapıcı bir tutumda olması gerekliliği konusunda da hemfikiriz. Medyanın asıl rolüyse zaten toplumu bilinçlendirmek ve toplumun sesi olmak.

1995 yılında özel radyo ve televizyon yayıncılığının başlamasıyla birlikte kadına şiddet haberleri, çocuğa şiddet haberleri, taciz haberleri daha çok yer almaya başladı. Biliyorsunuz, bundan işte, yirmi beş, yirmi altı sene evvelinden bahsediyoruz; tek kanal TRT’de bu şiddet haberleri, taciz haberleri kesinlikle yayınlanmazdı, haber bültenlerinde yer almazdı bile ama kadına şiddet haberlerinin özel radyo ve televizyonlarda yayınlanmasıyla kendini evine kapatmış, “Kaderimse bu, çekerim.” diye gördüğü şiddeti bile kimseye söyleyemeyen kadınlarımız birtakım özel radyo, televizyon kuruluşları sayesinde sesini duyurma imkânına kavuşmuşlardır. Ya, bu, özellikle Anadolu’da yayın yapan radyo televizyon kuruluşlarımızda fazla da görüldüğü gibi, zaten ana arter televizyon kanallarında da her kanalda bir kadın programı var, aile programı var; ailelerin sorunlarıyla ilgili bazen kanımızı donduran olayların en ince ayrıntısına kadar işlendiği kadın programları da yer almakta ve bunlar da bayağı bir reyting almakta.

Şimdi, Sayın Başkanım, hani siz de biraz evvel ifade ettiniz, dediniz ki: “Kanun yapmak işin en kolayı.” Kanunlarımızı zaten yaptık, kanunlarımızda en ufak bir eksiklik yok bu konuyla ilgili. 2006 yılında çıkarılan Başbakanlık Genelgesiyle de kanuni yönden inanılmaz iyi bir çalışma yapıldığını siz de söylediniz ama işte, bunları uygulayabilmek, bunları hayata geçirebilmek...

Şimdi, evinde şiddet gören bir kadın şiddet gördükten sonra annesinin babasının evine döndüğünde “Sen bu evden beyaz gelinliğinle çıktın, kefeninle ancak girebilirsin.” zihniyeti, kocasından şiddeti görüp karakola sığınan kadın, kocası çağırılarak barıştırılıp “Kocandır, döver de sever de.” deyip tekrar kocasıyla beraber şiddet gördüğü evine gönderildiğinde ondan sonra bunların devamının da kaçınılmaz olduğu ortada.

Şimdi, hani, lütfen yanlış anlamayın, bir de şuna da geleceğim birkaç sayfa sonra ama bizler, bizim jenerasyon yani 40’lı yaşlardan itibaren başlayarak 50’li yaşlar, biz “Kızını dövmeyen dizini döver.” “Kızı boş bırakırsan ya zurnacıya kaçır ya davulcuya.” “Kadının sırtından sopayı, karnından sopayı eksik etmeyeceksin.” zihniyetiyle büyütülmüş insanlar veyahut da erkekleriz diyelim. Şimdi, siz bu algıyı ne yaparsanız yapın, 25-30 yaş üstünde değiştiremezsiniz. Mahalle baskısı oluyor, toplum baskısı oluyor ya hani; yani bununla ilgili, bu durumların tespitinin yapılacağı... Biraz evvel de söyledim, “Var.” dediniz ama ben araştırmalarım sonucunda bulamadım onu ama Avrupa’da, dünyada haberlerin yapıış şekli, hazırlanış şekli ve sunumlarla ilgili mutlaka birtakım çalışmalar vardır ama belli bir standart oluşturulmamış Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri.

Bunun oluşturulmasıyla ilgili, kadına şiddetin önlenmesi medya çalıştay önerimizi sunuyoruz ilk etapta. Bu medya çalıştayında, kadına şiddet haberlerini hem sosyolojik hem de psikolojik bir vaka olarak irdeleyen uzman görüşlerine de yer veren, şiddetin ve saldırganlığın gerçek gerekçelerini, yasalarını tam anlamıyla kadınları neden koruyamadığını sorgulamak, kadın odaklı habercilikte ezberi bozacak, var olan algıyı yıkmak ve toplumsal bir bilinç yaratmak için bu çalıştay önerimizi sunuyoruz Sayın Başkanım.

Burada, sadece sivil toplum kuruluşlarıyla olacak bir şey de değil, sadece devletin bakanlıklarıyla da olacak bir şey değil bu Sayın Başkanım. Yani, burada, bu çalıştay ortakları... Biraz evvel siz de dediniz, birtakım çalışmalar yapılmış bu konuyla ilgili, sadece Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı davet edilmiş ama ilgili bakanlıklar davet edilmemiş şimdiye kadarki çalışmalarda, en azından belli dönemde yapılan çalışmalarda. Şimdi, burada Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ana bakanlık, Millî Eğitim Bakanlığı ki Millî Eğitim Bakanlığı bu çalıştay projesinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kadar önemli bir Bakanlık. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, RTÜK, RATEM, belediyeler, üniversiteler, STK'ler.

Şimdi, bu çalıştayda yapılıp çalıştaydan çıkan sonuç raporları neticesinde birtakım etik kurallarının, etik genelgelerinin yayımlanması ve bu yaşananlarla ve bunların kanunlara rağmen, kanunların uygulanabilmesini sağlayan sonuç raporlarıyla birlikte eylem planlarına geçilebilecektir. Bunun ışığında 2 tane proje önerimiz var, 2 aşamalı proje önerimiz. Bu projenin adı Kadına Saygı Projesi.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; ilk etapta birinci projede ilköğretim ve ortaöğretim okullarına yönelik resim ve kompozisyon yarışması. Hani, diyebilirsiniz ki “Ya, ilkokul öğrencilerinin bununla ne işi var?” Bakın, çocuklardan ilkokulda dil öğrenemeyen, lisede dil öğrenemiyor. İlkokulda bir şeylerle doldurulmamış beyinleri... Ben eğitimci değilim ama eğitimci eşiyim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Açık zihinden...

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Hah, açık zihinden dolayı bizim o algıya... Biz sigarayla ilgili, Sağlık Bakanlığıyla ilgili yıllardır kampanyalar düzenleriz. Bizim oradaki hedefimiz neydi biliyor musunuz değerli Komisyon üyeleri; çocuklardı. Çünkü çocuklar annelerine, babalarına inanılmaz algı oluşturarak annelerinin de babalarının da sigaradan vazgeçmelerini sağladılar. Eşim ve ben çok da keyifli, iyi sigara tiryakileriyiz. Benim 2 tane oğlum var, biri 30 yaşında, biri 23 yaşında sigaradan nefret ediyorlar. Yani o kuşaktan... Yıllardır yapılan bir proje çünkü bu.

Şimdi, bir de bunun ikinci aşaması, ikinci projede üniversite öğrencilerine yönelik televizyon, gazete, dergi ve radyo ve yeni medya dediğimiz sosyal medya tasarım yarışmaları ve prodüksiyon yarışmaları. Kadına Saygı Projesi'nde hedef kitleyi zaten ilköğretim okulları dedik, çocuklarımızın kadına saygı amacına da çocuklarımızın kadına saygı alıcılarına sahip çıkmalarını sağlamak.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Başkanım, birazcık zamanımızı iyi kullanabilirsek...

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Hemen geçiyorum.

Burada da zaten size de sunumları verdim, sizlere de dağıtılmıştır. İlgili bakanlıklar, proje ortakları olarak düşüyor. Bunların yönergelerini hazırlanması... Buradaki amaçsa şöyle Başkanım: Bizim daha on bir senedir yaptığımız bir proje var, bu projelere yakın, aynısı. Biz telif bilincini artırmakla ilgili Kültür ve Turizm Bakanlığımızın desteğiyle on bir senedir yaptığımız, iki senedir pandemi dolayısıyla yayımlayamadığımız “Aklıma Bir Fikir Geldi” yarışması yapıyoruz, Türkiye genelinde üniversitelere yönelik. Bu üniversitelerde fikrî mülkiyet hakkının, telif hakkını korsanla mücadeleleyi savunan, korsanla mücadeleyle ilgili televizyon tanıtım filmi, prodüksiyonu, radyo cıngılları, gazete, dergi, reklam tasarımı bu geçtiğimiz en son sunumda yaptığımızda da sosyal medya, yeni medya reklam tasarımlarıyla ilgiliydi ve burada üniversitelerle birlikte, bütün tespit ettiğimiz üniversitelerle Kıbrıs'a kadar gitmiştik. 10-12 üniversitede de Yargıtay 19. Daire, üniversiteler, sanatçılar, üniversite hukukçuları ve iletişimcilerden oluşan seçici kurulla birlikte bu okullarda, üniversitelerde paneller düzenledik. Bununla ilgili burada nedir? Üniversite gençliğimizin de kadına saygıya sahip çıkmalarını, orada öyle inanılmaz fikirler,

öyle inanılmaz prodüksiyonlar çıktı ki bunun akabinde de burada hazırlanana prodüksiyonların radyo, televizyonlarımızda sürekliliği arz edecek şekilde yayınlarının sağlanmasıyla birlikte toplumumuzda da kadına saygı anlamında daha da bilinçlendirilmelerinin sağlanmak olacaktır.

Hepinize teşekkür ediyorum. Her türlü işbirliğine açık olduğumuzu da 720 üyemiz adına deklare ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

“Kadına Saygı Projesi”nin ismi de çok güzel, teşekkür ediyoruz.

Tabii, kadına şiddetle mücadelenin paydaşları, kamu kurum, kuruluşlarımız, başkanlıklarımız, bakanlıklarımız, Aile, çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı bu esnada çok önemli bir rolü olan Sivil Toplum Örgütleri, akademisyenler ve medya.

Şimdi, medyanın sivil örgütlenmesi olarak bugün buradasınız. Ben özellikle bu projeler açısından çok önemli görüyorum ve Sivil Toplum Örgütünün bunu kendi eğitimleri açısından uygulamaları gerektiği kanaatindeyim. Yani siz, bizim kurumlarımıza yapmış olduğumuz önermeleri mutlaka tutanaklardan göreceksiniz, sonra raporlaştırdığımızda da göreceksiniz, biz tüm bakanlıklarımıza bu konuda eğitimde gördüğümüz eksik varsa eğitim eksikliğini, Millî Eğitim Bakanlığından YÖK’e, Diyanet İşleri Başkanlığına kadar, kolluk kuvvetlerinde ya da yargıda gördüğümüz eksikliklerle uygulayıcıların eğitimi konusunda da çok ciddi önermelerimiz oldu. Özellikle projelerinizin var olması ve uygulanabilir olmasını çok önemsiyorum ama Sivil Toplum Örgütü olarak, medyayı temsil eden örgütler olarak bu projeleri hayata geçirmenizi bir takip edeceğiz.

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Hep birlikte, isteriz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah. Çok teşekkür ediyorum, sunuşlarınız için.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- *Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanı Timur Savcı ve Burhan Gün, SENARİSTBİR Başkanı Ayhan Sonyürek ile diğer temsilciler Duygun Nişancı ve Çağrı Kaya, Anadolu Yayıncıları Derneği Başkanı Sinan Burhan, Radyo ve Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Başkanı Aydın Şerbetçioğlu’nun yaptıkları sunumlara ilişkin görüşmeler*

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Şimdi, Komisyon üyesi arkadaşlarıma sözleri vereceğim daha sonrasında da cevaplarınızı sizlerden isteyeceğiz.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Sanırım ilk sözü ben aldım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayati Bey, kaçırmışsınız bugün.

Kıymetli Başkanlarım, Hayati Arkaz Milletvekilimiz, Kadına Yönelik Şiddet Komisyon’unda hep söz almada birinci. Bugün ilk kez kaptırdı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sabah birinci oldu da...

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Evet, sabahtan ilk sözü almıştım. Semra Hanıma verdim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sabah birinciydi de bugün geciktiniz.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Evet, evet şöyle ben basınca bir baktı zaten.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Konu kadına saygı olunca zaten şevkle yapılıyor; söz hakkı verirken, kapıdan girerken falan o bakımdan yani.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Güzel, buyurun. Semra Hanım, söz sizde.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Sunumlarınız için teşekkürler, 2 kadın senarist arkadaşımıza özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Tabii, bu oturuma katılan dernek ve meslek birliklerinin bu süreçte sorumluluğu fazla, sizlerde bu sorumluluğun farkındasınız sunumlarınız da bunu gösteriyordu zaten. İlgili oldukları alanlarda mesleki faaliyetlerinizin icrasını yaşanan hak ihlallerine karşı da sorumlulukları var, bunları çözme noktasında da sorumlulukları var, özellikle derneklerin bu sorumluluğu var. Basın-yayın organlarında toplumsal cinsiyet ilişkilerinin düzenlenmesinde de önemli bir rolünüz var. Toplumsal cinsiyete dair de değindiniz zaten sunumlarınızda. Televizyonlardaki basın-yayın organlarında kadın algısına baktığımızda kadın daha çok cinsiyetçi, geleneksel roller veriliyor. İşte çocuklara bakan evde olan, yemek yapan, temizlik yapan, güçsüz, çaresiz, fedakâr gibi roller daha çok veriliyor, bir cinsel obje olarak bakılıyor. Duygu Hanım, bunu çok güzel ifade etti aslında, açtı verilen rolleri.

Öte yandan haberlerin veriş şekillerine de baktığımız zaman masum görünen kelimeler üzerinden cinsiyetçiliğin yeniden üretildiğini görüyoruz. İşte örneğin aşk, kıskançlık, töre cinayeti, namus meselesi gibi çok sık kullanılan ifadeler uygulandığı için şiddeti, işlediği cinayeti haklı gösteren algılamalara neden oluyor; bunu çok defa ifade ettik, sabah da ifade ettik katılanlara. Dolayısıyla toplumu etkileyen en önemli araçlardan biri olması sebebiyle medya ve yayın kuruluşlarının cinsiyetçi dille mücadele, şiddeti önlemedeki önemini bir kez daha söylemiş olalım.

Şimdi, Kadın Adayları Destekleme Derneği kaderin 1 Temmuz 2020 ile 1 Ocak 2021 tarihleri arasında prime timedde yayınlanan haber ve tartışma programlarının konuklarının cinsiyetçi dağılımını inceleyen bir araştırma yapmış. Bu araştırmada 2.089 programı izlemeye almışlar, araştırmada programlara katılan toplam 6.114 konuktan sadece 582’sinin kadın olduğunu tespit etmişler, bu oran da çok düşük aslında.

Medya ve yayın kuruluşlarında çalışan kadınların sorunlarına değinmenin de önemli olduğunu düşünüyorum. Sizler, özellikle kadınlar ciddi sorunlar yaşıyorsunuz. Özellikle kadın gazeteciler çalışma alanlarında aslında birçok sektörde olduğu gibi ağır cinsiyetçi mobbing, ayrımcılık, taciz ve şiddet gibi olaylarla karşı karşıya kalıyorlar. Yine, geçtiğimiz son Dünya Basın Özgürlüğü Günü’nde de kadın gazetecilere yönelik hak ihlalleri raporu yayınlandı ve Türkiye’de bu oran çok yüksek, öyle söyleyelim.

Şimdi, Anadolu Yayıncılar Derneği, medya ve yayın organlarında artan cinsiyetçi, tahakkümcü, eril dile karşı bir çalışma yapmamış sanırım; yani hani biz inceledik biraz, öyle bir çalışmanız yok. Şiddet konusunda ilk çalışmanız belki de bu Komisyona verdiğiniz sunumdur. Sunumunuzda yayın kuruluşlarında cinsiyetçi yaklaşımlara bütüncül değerlendirme ve çözüm önerisi de yoktu, göremedik. Sunumda şiddete maruz kalan kadınların medyada yer alan nedenlerini başlıklar hâlinde açarken “aldatılma” başlığının yanına parantez açıp “namus” yazmışsınız. Bildiğiniz gibi aldatılmayı tek taraflı, sadece kadının aleyhine işleyen, kadın cinayetlerini meşru gösteren bir yaklaşım var bu kavram üzerinden. Siz namus kavramını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bir başka başlık da “sağlık problemleri” deyip parantez içerisinde “cinnet” demişsiniz. Ağırlıkla cinnet geçirenlerin erkekler olduğunu ifade etmemişsiniz ama genelde erkekler cinnet geçirdim diyerek aslında suçtan aklanma gibi bir yöntem belirliyorlar. Önerilerinizde tüm dünyada LGBT’yi ve feminist derneklerinin kadın ve erkekleri birbirine düşmanlaştırdığından bahsetmişsiniz. Feminist mücadeleyi bence bilmiyorsunuz, öyle söyleyeyim. Tam da bu söylemlere karşı, bu ayrıştırıcı ayrımcılığı, cinsiyetçiliği meşrulaştıran söylemlere karşı, egemen zihniyete karşı aslında mücadele ediyor. Evet, biz de tek cinsiyeti doğru bulmuyoruz, tek ırkı doğru bulmuyoruz ki Anayasa 10’uncu maddeyi de o yüzden savunuyoruz ve önem veriyoruz.

Derneğinizin yönetim kurulunda kaç kadın var? Sanırım, yokmuş, Başkan öyle ifade etti.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Temenni var.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Evet, temenni var; umarım olur da. Bir erkek şiddeti yayın organında cinsiyetçi yaklaşım ve sorunlarla ilgilenen, araştırma, çalışma yapan bir kadın komisyonunuz var mı? Senarist arkadaşların öyle bir komisyonu varmış -toplumsal cinsiyet komisyonu- çok önemli bence. Derneğinize ilişkin biz yaptığımız araştırmalarda görmedik ama yine bir soralım: Var mı öyle bir komisyonunuz? Toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun bir yayın dilinin geliştirilmesi için bir çalışma yapıyor musunuz, yapmayı düşünüyor musunuz?

Yine, Radyo Televizyon Yayıncılık Meslek Birliğine geleceğim. Şimdi, kadına yönelik şiddet fiziksel, ruhsal, cinsel olabilmekte ve bu sorunu, kadının sorunu değil, ailenin ve toplumun sorunu olarak değerlendirmişsiniz. Aslında bir bütün toplumun sorunu yani kadının da sorunu, erkeğin de sorunu, biz o yüzden bu mücadeleyi veriyoruz. Bir meslek odası olarak hem kendi üyeleriniz arasında hem de üyelerinizin yaptığı çalışmalar arasında aile odaklı bakmaktansa kadın odaklı bakmanın, toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesiyle hareket etmenin daha önemli olacağını düşünüyorum.

Yine, sunumunuzda “Medya, kadına şiddeti önlemede sorumluluğunu yerine getiriyor.” demişsiniz ama verilen veriler öyle göstermiyor aslında, RTÜK sabah açıkladı bu verileri, veriler onları göstermiyor.

Yine, TV kanallarında “Kadın programlarında gerçek hayat hikâyelerinin yer alması sesini duymak isteyenlere cesaretlendiriyor.” demişsiniz. Hani şöyle değerlendirmek lazım: Evet, teşhir etmek gerekiyor yaşanan olayları ama özellikle bazı programlarda -kadın programlarında- genelde kadını suçlayıcı, yargılayıcı pozisyonda olabiliyorlar. İşte, “Ama sen kocana saygısızlık ettin.”, “Ama senin de şu suçun vardı.” gibi meşrulaştırıcı söylemler olabiliyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – İzinsiz çıktın...

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – “İzinsiz çıktın.” gibi meşrulaştırıcı söylemler olabiliyor, tam tersi teşvik edebiliyor.

Yine, bir çalıştaydan bahsettiniz...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Semra Hanım...

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Çok az kaldı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben süremin yarısını vereyim Başkanım. Aynı şeyleri konuşuyoruz.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Bir çalıştaydan bahsettiniz. Önemli, değerli, kadına yönelik şiddete dair çalışma yapmış olmanız çok önemli, bunun bir projesinden bahsettiniz: Kadına saygı. Evet, saygı önemli kesinlikle ama tabii, öncelikle kadını irade görmeye ihtiyaç var. Yine aynı şekilde saygı bu meselenin sonrasında gelecek bir şey aslında, çok saygı duyduğunuz birine de şiddet uygulayabiliyorsunuz aslında yani öyle bir durum da var. O yüzden projenin temelini aslında kadın-erkek eşitliğini sağlamak için yapılması gerekiyor.

SenaristBir, başkanları... Evet, toplumsal cinsiyet komisyonunuz var; bu çok önemli, çok değerli. Şu anda aktif çalışan senarist sayınız kaç? Merak ediyorum doğrusu. TV, dizi, film programlarında işlenen senaryolarda toplumsal cinsiyet süzgecinden geçiriyor musunuz? Bu komisyonunuz varsa, muhtemelen yapıyorsunuzdur. Dizi, film programında artan cinsiyetçiliğe ve şiddete karşı sorumluluk alanınızı nasıl açıklıyorsunuz? Barıyla beraber çalıştığınızı söylediniz ama diğer kadın kurumlarıyla beraber de çalışıyor musunuz? Eğer çalışmıyorsanız beraber çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Yine, son, Türk Televizyon Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanına birkaç sorum olacak. Televizyon, sinema sektöründe kadın yapımcı ve yönetmen sayısı kaç? Bildiğiniz, kadın komisyonu bulunmakta mıdır birliğinizde? Sunumunuzda sektördeki kadın istihdamını artırmaktan bahsetmişsiniz ama dizi, film sektörüne kadınların sıkça taciz ve mobbinge maruz kaldığını biliyoruz, buna dair neler yapıyorsunuz, herhangi bir soruşturmanız var mı? Öyle söyleyelim, bitirelim.

Teşekkür ediyorum tekrar sunumlarınız için.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Semra Hanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Arkaz...

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli katılımcılara hoş geldiniz diyorum efendim. Sunumlarınız için de çok teşekkür ediyorum, sağ olun, var olun.

Yedinci sanat olarak tanımlanan sinema, toplumu en iyi yansıtan araçlarından biridir. Sanat ve sanatçı bizler için çok değerlidir. Aziz Atatürk'ün dediği gibi "Her şey olabilirsiniz ama sanatçı olamazsınız." Bu konuyla ilgili Atatürk'ün sanata ve sanatçıya ne kadar değer verdiğini hepimiz biliyoruz ve çok sayıda da sözü var. Ayrıca, Türk toplumu, benim kendi izlenimlerime göre sinemayı ve radyoyu hakikaten çok seviyor; dizilerin de bu kadar çok sevilmesinin sebebi de o. Sinema salonlarının kapanmasıyla biliyorsunuz, diziler aşağı yukarı... Ben de takip ediyorum dünyada Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra en çok izlenen bizim diziler, bu da bizi gururlandırıyor. Onun için çok teşekkür ediyorum, sağ olun, var olun.

Sanat toplumun aynasıdır. Bizler sinema sanatımızın kadına yönelik şiddetle mücadelede büyük rol oynadığının farkındayız. Bu vesileyle belirtmek isterim ki aile yapısının merkeze alındığı, toplumsal değerlerimize bağlı, ayrıştırıcı değil bütünleştirici, şiddet ve kötü alışkanlıklara özendirmekten uzak, kadına yönelik ve aile içi şiddetin karşısında duran yapımları daha çok görmek istiyoruz. Bu noktada Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği Başkanı Uğur Bey'e, Timur Başkana bir sorum var. Bu konuda Timur Bey'in hassasiyetini de biliyorum. Yapımcılar olarak kadına yönelik şiddetle mücadele olaylarını topluma aktarırken ne gibi zorluklarla karşı karşıya kalıyorsunuz?

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Arkaz, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Söz verdiğim gibi kısaltmaları yapıyorum. Vallahi billahi kısaltmaları yapıyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum, çok kıymetlisiniz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli misafirlerimize de hoş geldiniz diyorum.

Çok değerli sunumlar yaptılar, özellikle senarist arkadaşlarımızın önerileri beni çok heyecanlandırdı. Bu da şunu gösteriyor aslında: Kadına şiddet ve şiddetin aşağı yukarı neden kaynaklandığı, nelerden doğduğu ve nasıl önlenmesi gerektiğini aslında hepimiz biliyoruz ya da tespitler herkes için aynı, sorunlar da herkes için aynı ve sorular da aslında herkes için aynı. Tabii, ben bir bakıma... Şöyle bir öneride bulundu arkadaşlarımız, dediler ki: "Biz ortak çalıştay yapmaya, çözüm önerilerinde yanınızda olmaya, birlikte, bu konuda her türlü katkı sunmaya hazırız. Bu soru, size şöyle bir soru sormamı gerektiren bir durum doğurdu. Şimdi, bu arkadaşlarımız, kiminle ne yapacağını bilmiyor, kiminle koordine olmalılar? Burada da şu ortaya çıktı, -bundan önceki bütün sunumlara da bakıyoruz- mesela RTÜK'ün sunumu,

muhteşem bir değerlendirme yapmışlar. Kamu kurumlarımızın geldiği sunumların hepsindeki tespitler, öneriler, çözüm önerileri mükemmel gerçekten ama bunlar birbirleriyle birleştirilemiyor, koordine edilemiyor ve çözüme gidilmiyor, hâlâ şiddet ortada duruyor. Bu basın-yayında da televizyonda da radyoda da hâlâ ortada duruyor. Bunu temel noktada ortadan kaldırmanın yolu, işte, bu koordinasyonu sağlamak olmalı Sayın Başkan.

Ben, sevgili arkadaşım da aşağı yukarı araştırdığımız zaman aynı sorulara, aynı sorunlara geldiğimiz için atlayarak gideceğim. Medya, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve yaygınlaştırılması açısından önemli bir işlev görmektedir, hem de çok önemli. Hemen hemen hepimizin evinde televizyonlarla, radyolarla; çocuk, genç, kadın-erkek; hepimizin evinde en çok beraber olduğumuz, işlev gören bir kurum niteliğinde. Kadınlar medyada hem içerik üreten olarak hem de sunumda olmak üzere cinsiyet ayrımcılığına maruz kalıyorlar, bu çok net. Kadınların medya sektöründeki varlığı düşük olduğu gibi bu alanda kadınların mobbing, taciz, şiddet gibi durumlarla daha çok karşılaştığı, bu nedenlerle de bu alanda yükselmelerinin zor olduğu birçok çalışmada dile getirilmekte. Aynı zamanda kadınlar ekranın görünür kısımlarında sayıca artıyor gibi görünse de karar alma mekanizmalarında hâlâ etkin ve nicelik olarak yer almıyorlar, bunlar düzeltilmeli.

Bu arada, çıkan tablodan gördüğümüz üzere, kadınların sayısının oldukça düşük olduğunu tahmin etmek zor değil. Kadın bakış açısının eksikliği, haberlerin veriliş biçiminde de kadınları sorgulayan tutumların kadını suçlayıcı bir eğilimi ortaya çıkıyor. Bu tarz haberlerde mağduru, suçlu ve şiddetin sebebi, şiddeti hak etmiş gibi gösterme eğilimi ve şiddetin sebebinin mağdura yani kadınlarda arama ana eğilim hâline geliyor. Mini etek giymek, gece yarısı sokakta olmak, evli olmadığı bir insanla ilişki yaşamak, şiddetin bahanesiymiş gibi sunuluyor. Kadın cinayetleri haberlerinde “Öfkeli koca dehşet saçtı.” gibi, “Bunlara tecavüz eden yandı.” gibi falan. Bunun gibi örnekleri çoğaltabiliriz. Ancak RTÜK’ün dün bize sunduğu bir rapor var, bu da çok dikkate alınması gereken bir şey. Can yakıcı bir sorun hâline geldi şiddet hepimiz için. 2020 RTÜK Faaliyet Raporu’nda yer alan Televizyon Yayınlarında Şiddet Araştırması’na göre her 10 kişiden 7’si televizyon yayınlarında şiddete çok yer verildiğini ve televizyon yayınlarında şiddetin son beş yılda arttığını düşünenlerin oranı yüzde 81,3. En çok rahatsızlık duyulanlar ise kadına yönelik şiddet. Haberlerin yüzde 84,4’ünde, dizi filmlerin yüzde 60,8’inde, kadın programlarının yüzde 59,9’unda; cinsel istismar, taciz, tecavüz görüntülerine yer verildiği, haberlerin yüzde 67,9’unda, dizi filmlerin yüzde 56’sında, kadın programlarının yüzde 55,6’sında, kadını parasız bırakma, mağdur etme görüntüleri olduğu belirtilmektedir. Yine, haberlerin yüzde 83,8’inde, dizi filmlerin yüzde 73,8’inde, kadın programlarının yüzde 51 noktasında dayak, dövüş, öldürme, işkence görüntülerinin olduğu ifade edilmektedir.

Şimdi, ben bütün dizileri izliyorum bu arada yani iyi bir takipçinizim. Hemen hemen bütün dizileri... İsimleri ezbere bilirim, Sadakatsiz, Masumlar Apartmanı, Doğduğun Ev Kaderindir, Yasak Elma, Alev Alev, Âlemin Kralı, Sen Çal Kapımı, Ufak Tefek Cinayetler, Maraşlı; hepsini biliyorum.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Bunların hepsini seyrediyor musun?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ramo, Hercai, Çukur, Sefirin Kızı, Kâğıt Ev; bunların hepsini biliyorum. Unutulmaz... Yani bakın, şimdi bunların ortak bir şeyi var burada. Bazı filmlerin mesela, Ramo, Çukur vesaire gibi ya bir aşiret figürüne bağlı ya mafya, adamlar vuruyor, vuruyor, vuruyor, öldürüyor. Öldürülenleri kim kaldırıyor, bu öldürülenlere kim ne diyor? Bir savcı mı var, hâkim mi var, polis mi var, devlet mi var? Yok. Ölenler hemen bir sonraki sahnede yok, sorgulayan da yok. Yani böyle bir algı, bana göre devletin acziyetini de gösteren bir şey. Eğer bu durum biraz önce söylediniz, “Toplumsal bir gerçeğini gizlemek olmaz.” dediniz, aşırı derecede bunu ajite etmek de olmaz, eğer bu toplumun bir gerçeğiyseniz ya hâlimize diyeyim, bitmişiz arkadaşlar, bitmişiz yani toplumun bir gerçeği

buysa. Eğer yani bu değilse bu kadar... Sigara içerken bir buzlanma var, içki içerken var, şunda var, bunda var. Ama cinsel istismarda, kadının dayağında, tecavüzde, tacizde, öpüşmede, hiçbirinde yok kardeşim, hiçbirinde yok. Size sözüm, sevgili Ahmet Kardeşim.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Erotizme diyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Size sözüm.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Destekliyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – “Aile, aile.” diyorsunuz ya, aile maile, ahlak mahlak bir şey kalmadı bu memlekette. Yani şimdi onu da bir tarafa bırakın, şiddet çok aşırı derecede televizyon programlarında var ve çocuklar ve gençler bir süre sonra... Hani biraz önce dediniz ki “ortaya çıkarma noktasında” evet, buna katılıyoruz ama bir de sindirme noktası var. Travma yaşayan kadınlar bundan daha çok etkilenebilme konumunda olabiliyorlar çünkü sunumu önemli, nasıl sunuluyor? Sonucu önemli. Kadına şiddet uygulayana ne oluyor? Hiçbir şey, hiçbir şey. Çaresiz kadın modeli sunuyorsunuz. Şimdi bunun yanı sıra dövülme sahnesi... Sen Anlat Karadeniz mesela, facia bir dizi ya, facia. Alev Alev yine öyle, bakın görün. Bütün bunların bir düzene, bir disipline erişmesi lazım, Sayın Başkan. Bu konuda kim, nasıl koordine edeceksek, kimler, hangi bakanlıklar, hangi...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Suzan Hanımcım, seni desteklemek adına soruyorum, Sen Anlat Karadeniz’in yönetmeni kim?

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Osman Sınav.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Senaristi kim? Yönetmeni söylüyorsunuz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hercai de öyle, Ufak Tefek Cinayetler öyle. Hepsi... Yasak Elma, Yasak Elma var ya Yasak Elma’da -ben çok enteresan bir sonraki sahneyi artık biliyorum- kimin karısı kiminle, kimin çocuğu kimden oldu, ne yaptık, ne yaptık, kim kiminle bilmiyoruz yani. Ne olduğunu bilmiyoruz. Şimdi, bütün bunlara bakıyorum, bir süre sonra gençlerimiz ve çocuklarımız az önce sevgili dostumuz anlatırken dedi ki “Açık zihin, çocukken birtakım eğitimlerin verilmesi, algıların yaratılması lazım.” Ağaç yaşken eğilir, doğru. E, bu çocuklar bir süre sonra psikolojik sorunlara maruz kalıyorlar, ileride, gençlik çağlarında, daha ileriki konumlarda.

Şimdi, dizilerde alkol, sigara, küfür dediğim gibi sansürleniyor, şiddet tüm açıklığıyla ortada. Birbirine silah çeken çeteler; eşini ve çocuklarını döven erkekler; tacize, tecavüze maruz kalan kadınlar; sözlü, fiziksel, psikolojik şiddet, tehditler, ölüm sahneleri, kan, yani bunların hepsi bu dizilerin içerisinde var. Çocuklar ve gençler üzerinde de dönülmesi zor tahribatlar ve olumsuz etkiler oluyor. Aşk, ırkçılık, mafya teması... Bir de şöyle bir şey var, kanun nizam yokmuş gibi kendince adalet arama konusu da var. Cinsellik, aldatma, para, şiddet, bunların hepsi var. Yani bunun, çocukların ve gençlerin psikolojisi üzerinde olumsuz etkileri olduğunu düşünüyorum. Kadına yönelik şiddet içerikli dizilere toplum tarafından rağbet gösterilmekte ve bu daha da vahim bir tablo. Hani biraz önce dediniz ya “Kapitalist bir düzen var. Bu isteniyor, izleniyor, reyting yapılıyor.” Aslında bu daha vahim bir durum yani şiddeti merakla izlemek isteyen bir toplumun olması. Dizi filmlerinde işlenen kadına yönelik şiddetin içerikleri gerçek hayatta şiddete maruz kalan kadının travmasını da hani bunu da düşünmeliyiz olumsuz yönde etkileyebilir. Yani bu bakımdan bu tespitlerimiz hepimizin aynı ama ben hepinize, özellikle hanımefendi arkadaşlarıma ve siz beyefendiye çok teşekkür ediyorum. Bu çalıştay konusu çok anlamlı, çok önemli. Ve en önemlisi bakanlıklar, sivil toplum örgütleriyle birlikte ama şu olmalı, hep yap, belirle, raporla, dursun. Bir eyleme dönüşmesi konusunda hepimiz baskıcı olmalıyız, hep beraber bütün aktörler, eyleme dönüşmeli bir şekilde. Bu çalıştayınızı önemsiyorum. Evet, ta en başından Millî

Eğitimin de katılması... Eğitimle başlıyor, aile içindeki birtakım eğitimlerle başlıyor, bunların temeli. Doğumdan ölüme her aşamada bireylerin özgür, eşit birey olma konumunu vurgulamalıyız. Kadın-erkek her ikisinin de saygın varlıklar olduğunu, birbirlerine karşı fitrattan doğan ödevlerin dışında, eşit yaklaşımların, eşit saygının, eşit sevginin varlığının ve olması gerektiğinin her şekilde, her platformda, reklamlarımızda, televizyon yayınlarımızda, kamu spotlarımızda, millî eğitimde, diğer her konumda, adalet mekanizmasında, hâkimlerimizde, savcılarımızda, tüm aşamalarda olması gerektiği konusunda hemfikiriz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Suzan Hanım...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Peki, bitirdim.

Söylediğim gibi, sizden ricam, Sayın Başkan...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnanamıyorum sürenize.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, çalışma ve ortaklaşma taleplerine bir cevap vermeniz gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben notlarıma aldım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bir adım atalım çünkü çok önemli.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben notlarıma aldım fakat söylediğim, biraz evvel kıymetli Başkanımıza da söylediğim “Sivil toplum örgütü sorumluluğu ve medya sorumluluğuyla bu çalıştayı yapıyoruz.” demeliler. Yani onlar taşın altına elini koyduklarında biz bedenimizi taşın altına koymaya hazırız.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Öncü olmak lazım Sayın Başkan, beraber siz bir öneride bulunun, bakanlıklara da...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Memnuniyetle.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın, şöyle bir şeyi gördük, buraya çağırdınız, bütün bakanlar geldi, bunu görüyoruz yani. O zaman siz bu konuda gerçekten öncü ve irade koyan bir tavır göstermelisiniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sonuç odaklı yaklaşımlarımızı siyaset yaptığımız arkadaşlarımızın hepsi biliyor. Dolayısıyla, ben bu Komisyonun çıktılarını çok önemsiyorum. Bugünkü konuklarımızı da çok kıymetli buluyorum ve çalışmamızın yaygınlaştırılması, doğru bilgilendirilmesi adına da bugünkü ekibin çok önemli rol oynayacağını düşünüyorum. Toplumsal cinsiyet eşitliğini hissederek senaryolarına dercederlerse bence muhteşem bir iş olur yani televizyon dizilerinde ne var ne yok... Şimdi arkadaşların sözlerini alacaklardır mutlaka, bende ve arkadaşlarımızın da elinde RTÜK raporları var. Sayın Başkan söyledi, 1.842 tane müeyyide uygulanmış, 1.842 kere.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sonlanmıyorsa yaptırım etkili değil Sayın Başkan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama bu, şuna benziyor yani suç işlerseniz ceza gelir. Ben, sizin, medyanın cezalandırılmasını ya da müeyyide uygulanmasını hiç istemiyorum çünkü siz toplumun yüzüsünüz. Arz-talep meselesi, toplum talep edince siz de ona istinaden diziyi, filmi ona göre yapıyorsunuz ama hiç olmazsa bu talepleri gerçekleştirirken o üstünü çizerek, altını çizerek, kare içerisinde ararak bahsetmiş olduğumuz kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlayacak görüntüleri tüm topluma hissettirin. Siz bunu başarabilirsiniz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya da bunun bir cezası olduğunu, şiddetin bir cezası olduğunu yansıtın yani.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Suzan Hanım’ın söylediği çok önemli.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Tamam, bu bir gerçek ama sonuçta ne oluyor yani?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şiddeti çözüm olarak gören failin cezalandırıldığını... “6284” denilen yasamız inanılmaz çok güçlü bir yasadır. Kıymetli Başkanım, İstanbul Sözleşmesi’nin en önemli ayağının yansması 6284’tür, ulusal bir iç hukukumuzdur ve biz o yasayı kendi ruhumuza, kurumlarımıza dercedersek zaten sorunlar ortadan kalkar diye düşünüyorum. Onu içselleştirmemiz lazım, -mış gibi değil, o da olsun, bu da olsun, şu da olsun... İstanbul Sözleşmesi’nin şeytanlaştıranlara da İstanbul Sözleşmesi’ni tabu hâle getirenlere de cevabımdır: Bizim iç hukukumuz çok güçlüdür. Bakın, istirhamım, 2006’daki Başbakanlık genelgesini baştan sona okuyun; İstanbul Sözleşmesi’nin çok üstünde bir belgedir. 6284 sayılı Yasa’yı, ne olur, madde madde okuyun. O yasayı çıkaran böyle bir Komisyonun başında oturan kişiyim. Dolayısıyla, elimizdeki yasaların kıymetini bilmediğimiz için... Fazlası zarar etmez, olsun ama toplumsal kodlarımıza, DNA’mızı bozmaya dair endişeler varsa bunu da anlamak lazım. İç hukukumuzu, Anayasa’mızı ana metinler olarak almamız ve kullanmamız gerekir. Bunları da sizin yaygınlaştırmanız gerekir yani nasıl yaparsınız bilmem; dizilerde, biraz evvel, size içeride de söyledim... Arkadaşlarımızdan bir tanesi söyledi “Kadının beyanı esastır.” diye. Vaktinizi alacağım kıymetli arkadaşlarım ama söylediğim cümleleri siz de duyusunuz isterim. Yine sizinle toplantı yaptığımız, geç saatte çıktığımız bir anda eve gittim, televizyonu zappladığım anda bir dizi karşıma çıktı, ismi “Kefaret” ve...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Biliyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Helal.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Çocuğu kaybolan anne 2’nci çocuğu alıyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yani oralarını detay bilmiyorum ama televizyonu açtım, o esnada gördüğüm fotoğraf şuydu: Bankta oturan bir kadın, yanına bir beyefendi geldi ve -nasıl mesajlaştılar falan detayını bilmiyorum- hanımefendi “Mahalleden tanışıyoruz.” dedi; işte, o ona dedi; sonra kadın birden oturduğu yerden “Bana saldırdı.” diye inanılmaz bir kıyamet kopardı ve bütün mahalleli de o adamın üzerine abandı, şiddet uygulanıyor diye dövdü. Oradan başkanlarımızdan bir tanesi “Kadının beyanı esastır.” dedi.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – 6284’e bunu kurban etmeyelim işte.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bakın, söylemek istediğim şu: Kıymetli Başkanlarım, değerli senaristlerimiz; siz eğer bu konuda böyle yanlış algı oluşturacak görüntüleri kullanırsanız o zaman elimizdeki yasalara zarar verirsiniz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Aynen öyle.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Dolayısıyla, biz kadınlar ancak şiddete maruz kaldığımızda başvururuz, kolluk kuvvetlerine gideriz; biz ancak şiddete maruz kaldığımızda yardım isteriz, KADES’e başvururuz, mahkemelere başvururuz. Dolayısıyla, sizin orada oluşturduğunuz o algı bizim elimizdeki yasaların karşısında fikirlerin oluşmasına sebebiyet veriyor. Ne olur, istirhamım, bu konuda hiç olmazsa yasalarımızın güçlenmesi için metinler yazın, senaryolar yazın.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Alt yazılar geçin falan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Onun gibi evet. Yani bu konuda gördüğüm o fotoğrafı özellikle söylemek istedim. Yanlış algı, elimizdeki metinlerin kaybolmasına sebebiyet verir.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Başkanım, cümlem yarım kaldı, bir cümleyle teşekkür edeyim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Peki, buyurun Suzan Hanım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şimdi, nihayetinde buraya gelen ve sunum yapan bütün arkadaşlarımız diyorlar ki: “Ben suçsuzum, benim görevim değil; ben suçsuzum, benim görevim değil.” Bence Fatmagül’ün suçu ne, kadınların suçu ne? Yani bunu çok önemsiyorum: Kadınların suçu ne?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Suzan Hanım, çok teşekkür ettim.

Sayın Ök, buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben değerli katılımcılara da çok teşekkür ediyorum.

Aslında, benim söylemek istediğim birkaç noktaya da siz değindiniz. Evet, İstanbul Sözleşmesi’ne -sizin de söylediğiniz gibi, biz de hep söylüyoruz- iki taraf asıldı yani bir tarafı rahatsız eden, işte orada melekler, şeytanlar ortasında İstanbul Sözleşmesi bir şekilde ve karşı tarafta da medyada da sanki İstanbul Sözleşmesi’nden çıktık, çıkınca “İstanbul Sözleşmesi yaşatır.” algısı oldu. Aslında, bizim burada -çok önemli bir nokta- 6284’ümüz var, çok güvendiğimiz, çok da güzel olan, bu Meclis tarafından çıkarılmış ve oy birliğiyle çıkarılmış bir yasa. Dolayısıyla, bu noktada senaristlere, meslek birliklerine çok büyük görev düşüyor. Bizim bu değerlerimizi hani böyle basite indirgeyerek elimizden kaybolmasını ya da yeni bir tartışma ortamı ya da yeni bir platform oluşturmaya sebebiyet vermemek gerektiğini düşünüyorum.

Ben biraz önce RTÜK’e de sormuştum, size de aynı soruyu sormak istiyorum. Aslında, bu dizilerde kadınların sahip oldukları hakları bilmeleri ve mesela faillerin caydırıcılığıyla ilgili, cezalarıyla ilgili yani bunun da ele alınması gerektiğini düşünüyorum senaryolarda çünkü şöyle bir algı var: İşte, ne olur? Ben takım elbiseyi giyerim, kadını döverim, yatarım, çıkarım; öldürürüm, yatar çıkarım gibi böyle bir algı var. Bunun bence senaryolarda işlenip aslında kadınlara karşı cinayet işleyenlerin ömür boyu, müebbet hapis aldıklarını, hayatlarının farklı bir şekilde, orada hapisshanede farklı işlemlere belki maruz kaldığını, bilemiyorum, caydırıcı olan... Hani diyoruz ya, Türkiye’nin gerçeği ne varsa dizilerde de o vardır, eğitimle onu değiştirmeliyiz gibi... Belki öyle bir caydırıcı bir şeyler olması lazım ya. Bu noktada ben aslında medyaya ve senaristlerimize çok büyük görev düştüğüne inanıyorum.

Aynı zamanda, ben özellikle kadın-erkek cinsiyet eşitliği komisyonu için teşekkür ediyorum. Bunun önemli olduğunu düşünüyorum ama bu yönde pozitif ne yaptınız, hani somut olarak, hani “Önceden böyleydi de şimdi, biz burada bunu yaptık.” dediğiniz böyle örnekler var mı, onu sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Ök, çok teşekkür ediyorum.

Yelda Hanım, buyurun, söz sizde.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok kıymetli katılımcılar, hepiniz hoş geldiniz, sunumlarınız için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Az önce kıymetli senaristlerimiz Ayhan Bey, Duygu Hanım ve Çağrı Hanım’la ayaküstü bir sohbet ettik içeriye girerken, güzel ve keyifli bir sohbet oldu. Özellikle “Toplumda kendi ayakları üstünde duran, rol model olabilecek kadın belediye başkanları, kadın siyasetçiler, kadın valiler, karar alma mekanizmalarında kadınlar varken onların üzerinden senaryolar, hikâyeler niye yazmıyorsunuz?” dediğimde Ayhan Bey de güzel bir cevap verdi, dedi ki: “Hayhay, bizim 300 senaristimiz var, biz buna hazırız, yeter ki yapımcılar istesin.” Aslında, Timur Bey gitmeseydi ben kendisinden özellikle bunu isteyecektim, kayıtlara geçmesini de istiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama Kıymetli Avukatımız burada.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Ben onun adına cevaplarım.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Evet, siz artık ileteceksiniz.

Gerçekten toplumun buna çok ihtiyacı var çünkü sürekli düşük profilli, sürekli ezilen, sürekli ikinci sınıf kadın olarak dizilerde ve filmlerde gösteriliyor ama Türk kadını gerçekten çok güçlü, bugün Anadolu’da kendi ayakları üzerinde duran kadınlar var, kadın çiftçiler var, çocuklarını tek başına büyüten kadınlarımız var yani toplumun her kesiminde rol model olabilecek çok önemli kadınlar var ve bunlar gerçekten ayaklarının üzerinde duruyorlar ve topluma gerçekten rol model olabilecek kadınlar, çok güçlü kadınlar. Türkiye’nin ve Türk insanının iyi haberlere, iyi dizilere, güzel hikâyelere ihtiyacı var, kadın hikâyelerine ihtiyacı var. Evet, Muhteşem Yüzyıl yapıldığında Türkiye’de yer yerinden oynadı, yurt dışında çok güzel işler ve teklifler aldı. Türkiye’de çok muhteşem kadınlar var ve filmi yapıldığında inanın bana çok da ses getireceğine inanıyorum. Siz kıymetli senaristlerin çok da güzel işler yaptığını biliyoruz ve bu anlamda da sizlerden kadınlar yönünde pozitif bir bakış açısı istiyoruz, özellikle kadın senaristlerimizden istiyoruz.

Az önce sunumunuzda da söylediniz, İstanbul Sözleşmesi’ne atıfta da bulundunuz ama ben Suzan Hanım’ın dediklerine baştan sonra katılıyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Vallaha bugün ben dışarı çıkınca kurban keseceğim.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Suzan Hanım, bugün gerçekten söylediklerinizin altına imza atıyorum, dediklerinin hepsine katılıyorum, kesinlikle çok önemli.

Evet, 6284 var, Anayasa’mızın 10’uncu maddesi var, iş sadece İstanbul Sözleşmesi değil, onu baz almamalıyız çünkü Türkiye Cumhuriyeti gerçekten çok güçlü, yasalarımız çok güçlü, kadınlarımız çok güçlü.

Tekrar çok teşekkür ediyorum geldiğiniz için.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ederim Yelda Hanım’a.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sevgili Yelda, bu arada bir tane film yapıyorlar Fatma Girik’le ilgili, müjde, Fatma Girik’in hayatıyla alakalı.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Öyle mi, tamam, güzel.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

Dizilerimizi, Muhteşem Yüzyıl’ı söyledi de Yelda Hanım, Muhteşem Yüzyıl’ın 23 Mayıs 2012 tarihinde 61’inci bölümünde padişahın, kadına yönelik şiddeti uygulayan bir kocayı cezalandırması, şiddetin bahanesi olmayacağını belirtmesi, kurgunun doğal akışı içerisinde nasıl sosyal açıdan faydalı işler yapılabileceğini tüm Türkiye’ye göstermiş vaziyettedir. Kadına yönelik şiddeti meşru göstermeyecek ve cezalandıracak bu tarz yapımlar elimizi güçlendirecek. Muhteşem Yüzyıl herkes tarafından işlendi ve kocası karısına şiddet uyguluyor diye padişah kocayı cezalandırıyor ve bu, örnek niteliğindedir. Kadınların her türlü hak ve fırsattan eşit bir şekilde yararlanmak amacıyla gerçekleştirdikleri bu adımları, bu yürüyüşleri medya yavaşlatacak mı, hızlandıracak mı, o size bağlı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Başkanım, bir soru sorabilir miyim merak ettiğim için ciddi anlamda?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Nilgün Hanım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Özellikle, bu ihracat konusunda ben tabii ki sektörü tebrik ediyorum, cari açığa çok büyük katkısı var ama merak ettim, hani o 190 ülkenin arasında İsveç, Norveç bizim dizileri satın alıyor mu? Bir onu merak ettim çünkü dün sunum yapan akademisyenler veriler verdiler de İsveç ve Norveç’le ilgili, onunla bağdaştırmak adına merak ettiğim için bu soruyu soruyorum eğer varsa elinizde bununla ilgili veri.

Sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ederim.

Sayın Gamze Taşcier, buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, hoş geldiniz.

İlk başına katılamadım, belki sunumlarınız içerisinde cevabını verdiğiniz sorular olabilir, şimdiden ben bunu da söylemiş olayım. Şöyle, biz geçen sene “Dizilerin Şiddet Karnesi” diye iki farklı rapor hazırladık. Çıkış sebebimiz de suydur: Emine Bulut cinayeti. Orada o cinayeti 18 yaşındaki bir genç çocuk telefonuna çekiyordu ve hiçbir tepki vermemesi nedeniyle kamuoyunda ciddi bir olumsuz tepkiyle karşılaştı bu genç arkadaşımız. Ama biz şunu biliyoruz ki toplumda maalesef şiddet o kadar içselleştirilmiş ki o çocuğun aslında o kameraya çekerken bir cinayeti değil, televizyondaki bir diziyi izler gibi ya da oynadığı bir PlayStation oyununu izler gibi bir algı içerisinde olduğunu düşünüyorum ben ve bu nedenle de biz bu çalışmayı yapma ihtiyacı hissettik.

Millî Eğitim Bakanlığının 2006 yılında yaptığı “Televizyon Programları İçeriklerinin Çocuk ve Gençler Üzerindeki Etkileri” diye bir raporu var, bunun üzerine başka da bir rapor hazırlanmamış. Buna göre, çocuklar, yılda yaklaşık dokuz yüz saati okulda geçirirken en az bin beş yüz saatini televizyon karşısında geçiriyor ve ilköğretim çağını tamamlamış bir çocuk yaklaşık 100 bin şiddet sahnesi, 8 bin ölüm ve öldürülme sahnesi izlemek zorunda kalıyor ve sonrasında, 2018’de yine RTÜK’e vatandaşların yaptığı şikâyetlerden 124 binin 48 bini diziler üzerine. Şimdi, ben burada bu çelişkiyi sormak istiyorum, evet, bu diziler çekiliyor, bunun bir alıcısı var muhakkak çünkü ratinglerden daha çok uzatıldığını görüyoruz bu dizilerin. Peki, bu, bir çelişki değil mi? Yani çok fazla dizilerden şikâyet var ama bir taraftan da bu diziyi talep eden bir kesim var, bu iki farklılık sizce nereden kaynaklanıyor?

Yine -Suzan abla kadar tabii, bütün dizleri izlemedim ama- biz bu raporu hazırlarken en çok rating alan 8 diziyi izledik, gerçi nasıl sabredebildim bilmiyorum, her dizi iki saat sürüyor, bu da çok ciddi bir sıkıntı. Aslında iki saat sürdüğü için şunu tespit ettik: Bu süreleri uzatmak adına aşırı ayrıntı veriliyor bu sahnelerde, dolayısıyla kadına yönelik şiddet ya da şiddet vakalarında da aynı ayrıntıya inildiğini gözlemledik. Bütün dizilerde istisnasız silah var kadına yönelik şiddet var, genel şiddet var, kadınların ağladığı, yalvardığı, âciz duruma düşürüldüğü sahneler var, psikolojik şiddet var, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini destekleyen söylemler var, kadını âdeta kocasının bir malıymış gibi gösteren söylemler var ve hemen hemen izleyebildiğimiz bütün bölümlerde de benzer şeylerle karşı karşıyayız. Biz bu raporu hazırladığımızda yine Sen Anlat Karadeniz dizisinin senaristi bizim bu raporumuza bir cevap verdiğinde şunu söyledi, dedi ki: “Parmak kırma sahnesini verdiğim zaman 2 kata çıkıyor benim reytingim.” Doğru, peki, biz bu çelişkiyi nasıl açacağız? Reytinge, kadın cinayetlerine kadının toplumdaki görünürlüğünü kurban mı edeceğiz? Evet, orada bir sektör var, bir ticari durum söz konusu, evet ama bu kaygılarla bunu nasıl aşabiliriz sizce?

Bir diğeri “Radyolar da sesini duyurduğu araçlar olarak görülüyor.” dediğiniz, biraz karışık olabilir yani kime söyleyeceğimi bilmediğim için, belki hepiniz cevaplamak isteyebilirsiniz çünkü. Kişiler radyolarda sesini duyurmaya çalışıyor bunu dönem dönem görüyoruz, işte muhakkak bir arkadaşı adına bunu soruyor. Peki, resmi kurumlardan hiçbir geri dönüş oluyor mu bu kişilere? Yani size bu kişilerle temas kurma ihtiyacı hisseden bir mekanizma işliyor mu? Bunu merak ediyorum.

Sinan Bey “Geleneksel yapıyı ayakta tutulmalı, yayınlar desteklenmeli.” dedi, geleneksel yapıdan kastınız nedir? Terör, töre, töre kavramı mı, ağa dizileri mi, mafya mı? Yani bu gelenek kavramının ben ne olduğunu sizden merak ediyorum bir dernek başkanı olarak?

Senaristlere bir sorum. Senaryoların yazım aşamalarında pedagog, psikologlardan bir danışmanlık alıyor musunuz ve bu senaryoları yaparken toplumsal cinsiyet üzerine bir analiz de yapma ihtiyacı hissediyor musunuz? Son olarak da ben de şunu söylemek istiyorum: Evet, 6284 çok kıymetli, Anayasa’nın 10’uncu maddesi çok kıymetli ama İstanbul Sözleşmesi’nin önemi denetleme mekanizmasını ortaya koyuyor olması. Bizim en büyük sorunumuz bu. Kurumlara yapmaları yönünde tavsiyede bulunuyoruz ama ne yaptıklarını denetlemiyoruz. İşte, İstanbul Sözleşmesi tam da o noktada diyor ki: Kadına yönelik şiddeti, medyasıyla, eğitimiyle bütüncül olarak önle ve denetleme yetkisini devlete veriyor, bizim en büyük eksikliğimiz buradan kaynaklanıyor. Dolayısıyla, 6284 evet ama şu anki durumunda yeterli değil, bunu da söyleme ihtiyacı hissettim.

Her birinize tekrar teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ESİN KARA - Gamze Hanım, teşekkür ediyoruz.

Şimdi de Ahmet Özdemir Vekilim buyurun.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) - Suzan Hanım, kurban çifte çıkacak herhâlde, sizin kurban.

Ben misafirlerimize hoş geldiniz demeden önce sizi gönülden tebrik ediyorum.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sizin desteğiniz 2 kurban sayılır.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) - 2 kurban sayılır, 3 kurban oldu; onu da beraber yiyelim kesilsin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben 7 kurban adına bir deve keseyim.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) - Yani gerçekten demek ki sizi biraz heyecanlandırmak ve kızdırmak lazım. Çok güzel konuştunuz bugün yürekten kutluyorum. Arada söylediğim şeyler de bir iki sözümü belki yanlış anladınız, size destek mahiyetindeydi.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Estağfurullah.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) - Gerçekten güzel hususlara temas ettiniz. Hepinize hoş geldiniz diyorum. Şimdi “Kamudan yasaklayıcı, düzenleyici, disipline edici hususlardan başka bir şey gelmiyor.” dedi Başkanımız “İş birliğine açığız.” diye söyledi. Burası bence çok önemli, ben tutanaklara girsin diye özellikle bu hususun altını çiziyorum ama. Ne Timurdu? Beyefendi yok şu anda.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ BURHAN GÜN – Timur Savcı.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) - Timur Savcı.

Kültür Bakanlığından yalnız bir filmine ben destek aldığını gördüm, demek ki sadece devlet denetleme, efendim, yasaklama, düzenleme disipline etme değil de destek de veriyor. Timur Savcı Bey’in de bu destekle bir film çektiğini gördüm, avukatımızın da zannediyorum 2 tane kısa filmine yine destek sağlandığını gördüm. Yani iyi işler yapıldığında, iyi senaryolarla gidildiğinde devlet pekâlâ desteğini de veriyor. Yine, Timur Savcı Bey’in güzel sözleri vardı “Kadınlar daha buluşçu,

daha yenilikçidir.” çok doğru çünkü duygusal zekâ çok güçlü kadınlarda. “Yapımcımız az kadınlardan, senaristlerimiz, yönetmenlerimiz, oyuncular fazla. Başarılı yapımlar kadın odaklı olanlardır.” dedi. Ben bunların hakikaten öyle olduğunu gördüm.

Duygu Hanım, bir de İlkey Türkay var Nişancı’lardan akraba mısınız?

SENARİSTBİR TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSYONU ÜYESİ DUYGU NİŞANCI
– Evet.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Şimdi, senarist 2 kadın arkadaşımızın ben... Euro 2020’de biraz gecikmeli devam ediyor ya, orada bazı oyuncular var topu göğüslerinde istop ediyorlar, ondan sonra yavaşça o sert topu ayaklarına oturtuyorlar. Bu 2 senaristimizin ben o futbolculara taş çıkartır bir marifette olduklarını gördüm. Gerçekten kadınlar başarılı, buluşçu ve yenilikçi. Önce kadına şiddetin altından girdiler, üstünden çıktılar, ne kadar kötü bir şey olduğunu söylediler, arkasından da dediler ki: “Evet, biz senaristiz, kadına şiddet içeren senaryolar yazıyoruz ama bizim yazdığımız senaryolardan etkilenip hiç kimse de kadınlara şiddet uygulamıyor. Kardeşim, hayat başka, gerçek başka, senaryo başka.” dediler yani topu önce göğüslerinde böyle bir güzel yumuşattılar o sert topu, sonra ayaklarına oturtular, öbür arkadaşını da paslayı verdiler. Bu noktada, biz tabii, senaryo ile gerçek arasındaki bağlantıyı kurmakta normal mantık yapısına sahip olan insanların kuracağı bağı kurabiliyoruz. Bana -tarih profesörüyüm- şunu çok sordular: “Ertuğrul Gazi hakikaten kumral mıydı?” Yahu, sanatçı kumraldı diyorum. “İşte, kaşları böyle miydi, gözler böyle miydi? O, Hülya Koçyiğit’in damadı kardeşim. Ertuğrul Gazi’nin gerçek fiziki yapısına dair bize kayıtlarda gelen bir şey yok. “Ertuğrul Gazi, bu kadar uzun mücadele etti mi?” Yok, senaristlerin hayal gücüne dayalı bir gelişimdir bu, Ertuğrul Gazi’yle ilgili bizim, tarihçilerin hepi topu bildiğimiz bilgi biyografik olarak şu kadar bir paragraftır diye kaç defa anlattım ama Ertuğrul Gazi başarılı bir yapımdı ve çok da sattı. Muhteşem Yüzyıl da... Ya, Kanuni Sultan Süleyman -işte Bernard Lewis şunu demiş, öteki bunu demiş yani- sarayda oturmaya fırsatı olmayan, ömrü savaşlarda geçmiş bir insan. Hürrem’e aşık mı? Aşık, ayrı bir şey. Gerçeklik aradık yani biz gerçek ile senaryo arasındaki ilintiyi, bağlantıyı kurmakta biraz toplum olarak zorlanıyoruz. Ben dizilerin gücüyle alakalı önce bunları söylüyorum, arkadan eleştirim de gelecek yani hep methettiğimi zannetmeyin.

Şarm El Şeyh’te biliyorsunuz bir turistik saldırı oldu. Ondan sonra Şarm El Şeyh’e gidenler bilir -ben gittim- harikulade bir yerdir, tabanı cam bir botla gezerseniz mercan kayalarını ve oradaki balık nesillerini yukarıdan, tabandan izleme imkânı bulduğunuz falan nadir yerlerden birisidir; turistlerin ayağı kesildi. Mısır Hükümeti, yıllarca turist çekmek için uğraştı, başaramadılar en son Christian Jacq’i buldular, arkasından Hollywood’tan bir yapımcı ve senarist buldular ve meşhur Ramses 1,2,3,4,5 serisini Christian Jacq’e yazdırdılar ve Şarm El Şeyh’teki turizmi o şekilde toparladılar. Mumya filmleri serisini de çektiler Mısır’a ilgiyi sağladılar. Yani biz bunların yabana atılır şeyler olmadığını biliyoruz ama bizim söylemek istediğimiz bu noktada yani toplumda marjinal şeyler var mı? Var. Oluyor mu? Oluyor. Yani sadist bir insan çıkıyor, sevgilisini öldürüyor, parçalıyor, bavula dolduruyor, ondan sonra... Hatta bavula doldurmadan önce gidiyor, testere alıyor, demir testere alıyor, getiriyor, götürüyor, beton döküyor, yakıyor; bunlar ne kadar olur? 10 milyonda 1 olur, belki 60 milyonda, 70 milyonda 1 olur. Biz bunlara fokuslanıyoruz yani Mısır Hükümetinin ve turizm şirketlerinin yaptığı çok doğru idi, bizde de doğru şeyler yapılıyor, dizilerimizin satılması bu anlamda önemli “Başarıyı biz böyle yakaladık, böyle devam edeceğiz.” diyebilirsiniz. Bizim istediğimiz şey şu: Birazcık özen, birazcık daha diğer senaryoların, dizilerin, filmlerin yanında düzgün işlerin yapılması.

Duygu Hanım’ın çalışmalarına baktım, ben Suzan Hanım kadar iyi bir dizi izleyicisi değilim ama iyi dizi izleyicisi kadınlar var ailemde, oradan biliyorum. Dügün Çalgıcısı var galiba sizin?

SENARİSTBİR TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSYONU ÜYESİ DUYGU NİŞANCI
– Şarkıcısı, Düğün Şarkıcısı.

HACİ AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Ben güzel de Türk halk müziği parçaları söylemiş, birazını izledim. Güzel bir parça mesela, o aile içinde olan güzel örneklerin gösterildiği bir şey, bunları biz görmek istiyoruz ama bizde genelde şöyle oluyor: Bir zamanlar tırnak içinde kullanıyorum, kapalı, tutucu, toplumu açmak için sipariş romanlar yazdırıldı. İşte bu romanlardan bir tanesinin adı Aşk-ı Memnu idi. Yasak... Neydi o sizin? Yasak Elma gibi bir şey bu da. Yani o zaman yazdırıldı ama ona karşı da bir başkası bir roman yazdı tuttu Ayaşlı ile Kiracıları'nı yazdı, toplumdaki ahlaki çürümeyi tamamen afişe etti. Yani Ayaşlı ile Kiracıları'nı Duygu Hanım biz sizden bir senaryo olarak, yenilenmiş senaryo olarak isteyebiliriz.

Şöyle oluyor: Toplum bir yerde duruyor, millet bir yerde duruyor ve millet gemisi şu tarafa doğru gidiyor, biz de millet gemisinin üstünde topluma yön verdiğimiz zanneden insanlar olarak güvertede geminin gittiği yönün aksine doğru gidiyoruz ve diyoruz ki: “Ne güzel, gemiyi bu tarafa çevirdik.” millet de aşağıdan bize bakıp geminin hiç de çevrilmediğini, yönünün düz olduğunu ve düzgün gittiğini görüyor. Aslında millet bizim bir yere gelmemizi biraz zorluyor. Genelde bu tip şeyler Tuba Ağacı Nazariyesi'ni ortaya koyan ve Birinci Dünya Savaşı ilan edildiğinde vefat eden Emrullah Efendinin -Millî Eğitim Bakanı- nazariyesi gibi bir nazariye var bizde. Zannediyoruz ki dizilerle veya filmlerle toplumu yönlendirebiliriz ama karakterlerimizin oluşumunda annemize, babamıza, etrafımızdakilere öykündüğümüz kadar Yeşilçam filmlerindeki tiplere, sizin yazdığınız dizilerdeki tiplere -özdeşleştirmeden senaristlerimiz çok güzel bahsettiler- öykünen, onlardan biraz karakter yapıları edinen insanlar olabilir.

Bu noktada biz sizden biraz hakikaten... “Aile falan.” diye Suzan Hanım az önce söyledi. Doğru. Ya, aile dizileri de istiyoruz. Yani neydi o, Süper Baba'lar, şunlar bunlar, Öyle Bir Geçer Zaman Ki falan, bu tip olgun, biraz daha Türk toplumunun, yaşadığımız dünyanın gerçeklerine yakın şeyleri de istiyoruz. Kültür Bakanlığının destekleri önemli bu anlamda. Sadece sansür değil, destek var. Bu noktaya biraz daha yönelinse çok şeyler bulunabileceğini...

Yani ben, o kadınların buluşcu tarafını, kadın senaristlerin yenilikçi tarafının da önemsenmesi gerektiğini düşünüyorum. Biz, onların çalışma şartları, özlük hakları falan gibi konuları herhâlde başka zaman kendilerinden bir dinlememiz lazım. Ben durumun çok da iyi olduğu kanaatinde değilim. Dizilerin başrol oyuncularının yüksek meblağlı alıp yan rol oyuncularının da çok küçük miktarlarda paralarla çalıştıklarına dair medya verilerini de bu açıdan önemsiyorum.

Yani şiddetle alakalı ezcümle, özetleyerek söyleyecek olursak, yani biraz daha şiddet unsurunu kötü gösteren şeyler olamaz mı? Biraz daha aileye vurgu yapan, iyi örnekler odaklanan senaryolar olamaz mı? Tamam, muhalefet et, meşhur ol temel kuraldır. Aykırı şeyler yaparsanız dikkat çeker ve izlenir olursunuz. Yani parmak kırıldığında izlenme oranlarının, reytinglerin arttığı gibi ama ben iyi örneklerin de bunların yanında paralel bir şekilde yürütmesinden yana sizden tavır beklediğimi şahsım adına ifade ediyorum.

Tekrar hoş geldiniz diyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Özdemir, teşekkür ediyorum.

Habibe Hanım...

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de öncelikle sunumlarınız için tekrar teşekkür ediyorum.

Benim de iki sorum olacak, birincisi: Kadına yönelik şiddetle mücadelede medyanın rolünün etkinleştirilmesi konusunda sektöre yönelik ödüllendirme mekanizmalarınız mevcut mu? Ödül kategorilerinin, jüri üyelerinin ve ödül sahiplerinin belirlenmesi noktasında medyada kadının temsiliyetinin iyileştirilmesi gibi hususların daha fazla göz önünde bulundurulmasına yönelik çalışmalarınız nelerdir?

Bir diğer sorum ise üye kuruluşların yani kendi içeriğinizdeki kuruluşların, kişilerin tabi olduğu mevzuata ve etik ilkelere ilişkin bilgi düzeyinin artırılmasına yönelik çalışmalarınız var mıdır? Etik ilkeler ve etik kodların belirlenmesi ve bunların denetlenmesi noktasında da sürece dâhil misiniz? Sektör noktasında da Hollywood’dan sonra önemli bir paya sahip olduğunuzu belirttiniz, şiddetin de endüstriyel bir sektöre dönüşmesinde dizilerin ve senaryoların katkısının büyük olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu da bir etik kod sorunu mudur? Bunu cevaplandırmanızı isterim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Öcal, çok teşekkür ederim.

Son sözü Esin Hanıma veriyorum.

Sayın Kara, buyurun.

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli misafirlerimiz, Komisyonumuza hoş geldiniz.

Dizi sektörüne bakınca benim hatırladığım şu: Biz küçükken “Manuella” diye bizi vardı. Annelerimiz genelde ocakta yemeklerini yakardı ve Manuella başladığı zaman istediğimiz kadar evin içerisinde yaramazlık yapabiliirdik çünkü annelerimiz bizden bihaber yaşarlardı. Tabii biz yurt dışından dizi alan bir ülke hâlindeyken şimdi, artık dünyaya dizilerimizi pazarlıyor hâle gelmemiz bizim için, sizler için, sinema ve medya sektörümüzün onur verici, gururlandırıcı bir durum ama bu noktada bazı itirazlarımız var. Ben, kadınların cinsel obje olarak sinemada ya da dizilerde yer almasını istemiyorum. Niçin? Çünkü genellikle çıplaklıklarıyla ya da belirli sahnelerle kadınlar hep bu konuda sömürülmekte ya da istismar edilmekteler diye düşünüyorum.

Kadın kahraman konusuna gelirsek madem bu kadar güzel çalışmalarımızı yurt dışına satabiliyoruz, bizim kendi kadim tarihimizden örnekler alarak, işte, bir Nene Hatun’dur, bir Tomris Hatun’dur, bir Halime Çavuş’tur birçok kadın kahramana sahibiz. Bunlar da dizi ya da sinema olarak dünyaya tanıtımımızda kullanılamaz mı? Bu noktada sizlerin de büyük katkıları olacağını düşünüyorum.

Dedik ya, hayatta ne varsa senaryoda da yaklaşık olarak o var. Yoksa senaryoda ne varsa hayatta da o mu dönüyor? Yani o şuna benziyor: Tavuk mu yumurtadan çıkıyor, yumurta mı tavuktan çıkıyor? Ben buna benzetiyorum. Suzan Hanımın mesela bir dizi daha eleştirmesini beklerdim. Bizim tam böyle yeni gençlik dönemlerimiz...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hepsine zaman yok, Başkan izin vermiyor.

ESİN KARA (Konya) – Kavak Yelleri’ni izlediniz mi Suzan Hanım? “Kavak Yelleri” diye biri vardı. Biz, orada işte gençlik dizisi diye izliyoruz. Ya, öyle bir şeydi ki üç-beş erkek, üç-beş kız her türlü kombinasyonda çıktılar ve her türlü evlendiler. Yani böyle bir mantığı bizim Türk aile yapısında görmedik. Yani üniversite ortamımızı da biz böyle görmedik, arkadaşlık ortamımızda da görmedik. Yani arkadaşının çıktığıyla sen çıkıyorsun, üç ay sonra öbürünün sevgilisi oluyor, o oluyor, her türlü kombinasyon yani matematik bile işin içinden çıkamayacak hâle gelmişti.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya, aşkın değeri kalmadı, sevginin... Vallahi billahi...

ESİN KARA (Konya) – Bakın, size katıldım, herhâlde bugün 10’uncu kurbanı keseceksiniz. Yani Suzan Hanıma ben de katıldım. Sayın Başkanım, Suzan Hanım artık bayağı bir kurban kesecek.

Yani şunu söylemek istiyorum: Anormal şeyleri normalleştirebilirsiniz, sizin elinizde çok büyük bir silah var ve bunu çok güzel bir şekilde kullanabilirsiniz.

Bir de efsane diziler vardı az önce siz söylediniz, Burhan Bey dedi ki: “Süper Baba.” Evet, Ekmek Teknesi, bir Perihan Abla, bir Bizimkiler, bunlar içerisinde şiddeti barındırmayan, toplumumuzun içinde ne varsa onları yaşatan dizilerdi ve bugün, bu dizileri andığımız zaman hepimiz kendimizden o kadar bir şeyler buluyoruz ki gözlerimiz doluyor. Yani şiddet de olmadan, çok süper kahraman, çok yakışıklı kahramanlara, çok güzel kadınlara da ihtiyaç olmadan, mahalle ortamının da canlandırıldığı, normal Türk aile yapısının da canlandırıldığı diziler dizi tarihine ya da sinemaya da, medya tarihine de imza atabilir diyorum.

Tekrar hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kara.

Bir tane gündemi de medyadaki çalışan kadınlarımıza ayırmak isterim. Özellikle medyada kadınların yer alış biçimleri kadar sektördeki çalışan kadınlarımızın da durumlarının çok önemli olduğu kanaatindeyim. Kadına yönelik mesleki ayrımcılığın yaşandığı sektörlerden bir tanesi de medya. Hep nedense mutfakta kadınlar var ama yönetim kademesindeki kadın sayısı medyanın her alanında yazılı, görsel, senarist, yapımcı, birlik dahil olmak üzere kadın temsiliyetinin çok yetersiz olduğunu görüyoruz. Rakamlar elimde, rakamlara boğmadan sözel olarak söylüyorum. Medyada en üst yöneticiler arasında kadın oranı oldukça düşük. Basında istihdam edilen kadınların çoğu haber muhabiri, magazin yazarı, kadın sayfası yazarı, senaristler ama senaristlerimizin, kadınlarımızın varlığı bizi mutlu ediyor ama uygulamaya koyanlar açısından kadın sayısındaki azlığa dikkat çekmek isterim. Kadınlar, medyadaki evdeki sorumluluklarının uzantısı olarak görülebilecek alanlarda da yer bulmakta. Siyaset, ekonomi gibi haber alanlarında maalesef, kadınlar azınlıkta; film, dizi, sinema sektöründe de – biraz evvel arkadaşlarımızın da teyiden söylediği– daha ziyade âciz konumda kadınlar rol model olarak gösterilmekte. Ben, biraz evvel kadınlarımızın yöneticilerin cinsiyetlerine göre oranlarını söylemiştim, sizlere tekrar etmek isterim. Genel yayın yönetmenlerimizin yüzde 31’i erkeklerden oluşuyor, genel yayın yönetmenlerimizdeki oran yüzde 0’a yakın, yayın koordinatörlerimiz yüzde 2, yönetim kurulu başkanlığı, sahiplik ilişkisini gösteren oranlar yüzde 7, künyedeki diğer sorumlular yüzde 28, Ankara temsilcileri yüzde 1, İzmir temsilcisi 1. Toplamdaki oranlara bakıldığında kadının erkekten fırsatlarının eşitlenmediğini görüyoruz. Çalışan kadınlarımızın medya havuzunda var olduğunu biliyoruz. Bu vesileyle Millî Eğitim Bakanımıza söylediğimiz cümleyi sizlere söylüyoruz. Kadınlarımızın Millî Eğitim Bakanlığındaki görev yapan öğretmenlerin meslek grubunun içerisindeki kadın öğretmenlerin oranı yüzde 60 ama yönetim kademesindeki oran oldukça düşük. Dolayısıyla, medya sektöründe de aynı oranları maalesef, görüyoruz. Bu vesileyle medyada çalışan kadınlarımızın temsil oranları da dâhil olmak üzere, kadına yönelik şiddetle mücadele için daha önce ifade ettiğimi bir kez daha söylüyorum: Biz, yazılı kuralları yazıyoruz, Meclisten çıkarıyoruz, Anayasa’mızı düzenliyoruz. Uygulamadan kaynaklanan aksaklıklara işaret ederken toplumu bilinçlendiren medyanın buradaki rolünün çok büyük olduğunu bir kez daha ifade edip sözü başladığımız gibi devam ettirmek istiyorum.

Hemen Televizyon ve Sinema Filmî Yapımcıları Meslek Birliği Genel Sekreteri Burhan Gün’e sorularımızı cevaplamak ve yorumlarını almak üzere mikrofonu, sözü veriyorum.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Teşekkür ediyorum.

Soruları olabildiğince not almaya çalıştım, elimden geldiğince de açıklamak isterim bize düşen kısmıyla ilgili tabii.

Bir kere bir bütün olarak sektörümüzün tam anlaşılmadığını düşünüyorum ben gelen sorulardan yani bizim iç yapımız, üretim modelimiz sadece çıktılar üzerinden yani ekranda görünür olan üzerinden birtakım yargılar aslında oluşmuş. Bu, bizim genel olarak yaşadığımız bir problem yani size özel değil. Bir bütün olarak ben de sektöre ilk avukat olarak başladığımda aynı şekilde benzer defanslar ve reflekslerle başlarken bir süre sonra işin üretim modeli ve yapısını anladıkça aslında, öyle olmadığını, işin çoklu bir üretim, çok katmanlı bir yapı olduğunu fark ediyor oluyorsunuz. Yani ne tek başına senarist ne yönetmen ne yapımcı ne de yayıncı bir karar verici değil aslında bizim sistemimizde. Bir bütün olarak hareket edilmesi ve bir bütün olarak yaklaşılması gerekiyor. O yüzden soruları ben de elimden geldiğince bu katmanlı çerçevede açıklamaya çalışacağım yani birçok kavram birbirine giriyor, hani olabildiğince bazı yerlerde tanımlama yaparak en azından bunu biraz rahatlatmak istiyorum, en azından yanlış bir kanı oluşmasın diye.

Gördüğünüz bir dizinin arkasında 250 ila bazen 1.000 kişiye yakın insan çalışıyor yani muazzam bir endüstriden bahsediyoruz. Biz, İstanbul Valiliği ile kısıtlama döneminde çekim izinleri konusunda TESİYAP iş birliği yaptı. Bizim sektör muaf sektörlerden sayılmadı 5 ay boyunca, nihayet son 2 genelgede sayılabildik. O arada çekim izinleri için T.C. kimlik numaraları bildiriyorduk valiliğe, haftalık 30 ila 40 bin civarında insan bildirdik yani elimizde böyle bir data da oluştu. Bu 30–40 bin kişi aktif olarak dizi, film, reklam, animasyon, post prodüksiyon, belgesel ya da “art house” dediğimiz sinema gibi farklı türlerde üretimler yapan alanlar. Biz tek bir çerçeve, pencere değiliz, içimizde çok artistik yönü güçlü olan üretimler varken tamamen endüstriyel olan üretimler de olabiliyor ya da tamamen çocuklara dönük animasyon projeleri ile yetişkinlere dönük bambaşka türlerde üretim skalalarına sahibiz. Bu da bizim sektörden endüstriye dönüştüğümüzün en önemli göstergeleri. Hâliyle toplama baktığımızda büyük bir endüstriden bahsettiğimiz için burada hak ihlalleri var mıdır? İlk gelen sorulardan bahsederek söylüyorum. Hak ihlalleri toplamda çok büyük bir sayıda değildir bu yani çok küçük çapta elbette tüm alanlarda olduğu gibi olur. Bizim bu konularda üyelerimize dönük yaptığımız en önemli çalışmalar; örneğin iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin ya da son dönem KVKK çalışmaları gibi mevzuat bize neyi görev edindiriyorsa sektöre ilgili, o konuda derhâl bir çalışma yapılıyor ya da... Bu sendikalarla da çalıştığım için sendikalar, meslek birlikleri ve şu an yapımcılarla farklı katmanda birçok grupla çalıştım sektörde. Oralarda da üyeler kendi bulundukları meslek organizasyonuna gidip ihlal konusunda başvuru yapıyorlar, o konuda hak mücadelelerini veriyorlar yani elinden geldiğince herkes kendi içerisinde bir mücadele içinde.

Cinsiyetçi dil ya da taciz, mobbing vakaları... Biraz önce verdiğiniz bir örnek gibi hani, toplamda sektörün bütününe baktığımızda çok küçük bir bölüm görünür yani çok küçük, az sayıdadır fakat yansımaları çok fazladır. Efekt etkisi çok yüksektir sektörümüzün, ben size o yüzden o rakamları söyledim yani 40–50 bin kişilik haftalık üretim yapan bir endüstride birkaç tane vakanın bir bütüne yayılmasının algısal olarak çok doğru olmadığını düşünüyorum. Özellikle kadın–erkek eşitliğinin üretimin arka tarafında yoğun bir şekilde sağlanmaya çalışıldığı bir sektörde, özellikle sinema fakültelerinde –ben de yüksek lisansta Marmara Sinema mezunuyum ben– kadın öğrenci sayısı her zaman daha fazladır, sektöre her zaman daha fazla kadın katılır. Bu anlamda, bir süre sonra bu şey değişecektir elbette. Yani bir bütün olarak baktığımızda, reklam veren, reklam ajansları, yayın kuruluşları, yapımcılar, yönetmenler, senaristler, oyuncular... Bitmeyen bir meslek grubu. Biz bir ara 128 tane meslek tanımlamıştık sadece alanımızda ve hepsi uzmanlık gerektiren alanlardı bunlar. Dolayısıyla buralarda tabii ki problemler var, kimse “Yok.” demiyor ama bunun yarattığı efekt çok göz önünde çünkü bizlerden herhangi birinde bu tip bir vaka olduğu zaman bunun gündemde kalma süresi ve sıklığı ve yarattığı etkiyle başka bir alanda olması arasındaki etki farklı. Dolayısıyla, alanda herkes çok dikkatli olmaya çalışıyor bunun bilincinde olduğu için, öyle söyleyeyim fakat hukuk mücadeleleri,

dünyada olduğu gibi, bizde de açık bir şekilde yapılıyor şu an. Yani işte “Me Too” hareketi gibi, Batı’da başlayan, burada da benzer şekilde yapılan çalışmalar gibi, herkes olabildiğince uğradığı hak ihlalini açıklamaya çalışıyor ama -yine hukuktan iyi bildiğim bir şey olduğu için söylüyorum- taciz ya da diğer istismarlar siyah sayılar olarak geçer her zaman yani açıklanamayan sayılardır. Hani bunlarla ilgili bir veri ya da çalışmamız yok. O yüzden o konuda açık olmayanlarla ilgili bir şey söylememiz ya da bizim bir bütün olarak bu konuda itham edilmemizin haksızlık olacağını düşünüyorum. Bu konuda bir veri, bir çalışma varsa belki, bu noktada biz de her türlü katkıyı sunarız.

Kadın yapımcı ve yönetmen sayısı ile ilgili bir soru gelmişti. Şimdi, bu konuda bir veri çalışmamız yok. Biz, TESİYAP tüzel kişilerden oluşan bir örgütüz yani bizde şirketler üye. Bizim kanunumuzda yapımcıların şirket olması gerekiyor, şahıs şirketi ya da şey fakat bizim TESİYAP özelinde 189 üyemiz var, 21 tanesi kadın üye tarafından temsil ediliyor yani rakam olarak söylemek için. Biz, Yönetim Kuruluna kadın üye davet ediyoruz. Hani yönetim kurulumuzda kadın üyemiz yok, davet ediliyor fakat tercih edilmiyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kaç kişi?

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ BURHAN GÜN – 5 Yönetim Kurulu üyemiz var. Genelde Yönetim Kurulu üyesi olmayı istemezler yapımcılar, onu da söyleyeyim; kadın veya erkek fark etmez. Yapımcıların çok tercih etmediği bir sivil toplum örgütünde yönetici olmak en sevmedikleri şeydir. Şu yüzden: Yoğun rekabet hâlinde oldukları için birbirleriyle bu noktada benim gibi profesyonellerle çalışılması, o yüzden daha birleştirici bir figürün ya da figürlerin olması daha belirleyicidir. Bu noktada, biz de TESİYAP’ı büyüttükçe bu konuda profesyonel kadrolarımızda bu tip bir tercih yapacağımızı bilmenizi isteriz.

Şimdi, “Kadına şiddetle ilgili ne gibi zorluklar ya da üretim yapılırken yaşanıyor?” diye sormuşsunuz. Şöyle, hiçbir yapımcının projede, kadına şiddetle ilgili “Bunu teşvik edici, bunu destekleyici bir şeyi istiyorum.” şeklinde bir beyanına ne şahit oldum ne de karşılaştım. Yani bu konuda herkes olabildiğince yaratım sınırları içerisinde dikkat etmeye çalışıyor. Senarist arkadaşlarım o konuda daha uzman oldukları için açıklayacaklardır, dramatik yapının, anlatımın özünde çatışma olduğu için birtakım çatışmalar olmadan da seyir olmayacağı için tercih bu yöne doğrudur ama buralarda da toptancı bir bakış açısı tehlikelidir. Yani yaratıcı olan, senarist, yönetmen gibi kişilerin dizayn edilmeye çalışılması ya da onların “şu konularda ürünler üretilmesini teşvik edilmesi” yerine bizde olan mekanizma istişare ve aslında beyin fırtınalarıyla bunun artılarını, eksilerini tartışarak, daha zeki fikirler ya da -mesela sizin biraz önce verdiğiniz Muhteşem Yüzyıl 61’inci bölüm örneği gibi- farklı türde yaklaşımlar için birlikte çalışma önemini o yüzden vurgulamıştık aslında.

Bu üretimi yaparken -o yüzden- çoklu bir yapı var. Yani bir kişi oturup karanlık bir köşede yazıp ertesi gün diğeri çekmiyor. Bir senarist, dünyayı kuruyor; sonra bir yönetmen, alıyor onu görsel olarak onu yeniden dizayn ediyor; onu yapımcı, prodüksiyon olarak yeniden tasarlıyor; yayın kuruluşları, onun içine ticari kaygılarla... Mesela biraz önce “Niye iki saat?” diye sordunuz, tamamen ticari üretimle ilgili bir şeydir bu. 3 kuşak reklam almaları gerekir dizilerin finanse edilebilmesi için. Çünkü bir dizinin altmış dakikada on iki dakikalık bir süresi vardır, birim fiyatı bellidir. Onu üçle çarptığımızda ancak siz bir dizinin bir bölümünün finansını sağlayabilir hâle gelirsiniz. Hani bu ekonomik...

Kimse uzun dizi yapmak istemiyor. Mesela dijital dünya şu an içimizde: Netflix, BluTV, diğer Disney+ gibi gelecek olan mecralarda, oralarda otuz dakika, kırk dakika çünkü oranın üretim mantığı abonelik sistemi. Araya bir reklam alma, ürün yerleştirme gibi bir şey olmadığı için. Dolayısıyla “free tv” dediğimiz ana, açık kanalda yapılan üretimin bütçelendirme... Yani yapısı değişmediği sürece şu şartlarda bizim onun üretim süresini değiştirme şansımız da yok ama bu konuda elimizden geldiğince

biz, üyelerimizi teşvik etmeye çalışıyoruz tabii ki. Fakat aralarında da bir rekabet var, ne kadar uzun süre sürerse reyting de o kadar yüksek bir bariyer de alıyor. Bunun verdiği bir şeyden dolayı da uzuyor diziler. Bu, dış ihracatta bir avantaja da dönüştü ilginç bir şekilde, bilinçli bir şey değildi bu fakat normalde ihracatta kırk beş dakika üzerinden yapılır. Biz, iki saat yapınca 3 bölüm dizi ihraç eder noktada... Yani 30 bölümlük bir dizi aslında 90 bölüm olarak ihraç ediliyor, bu da bize bir ihracat avantajı sağladı. Bu noktada da yani elimizden gelse elbette bu tip şeyleri yaparız ama dediğim gibi tek bir dinamik yok. Yani yapımçı akşamüzeri karar verdi: “Ben kırk dakikalık dizi yapacağım.” Ki denendi bu tip şeyler fakat başarılı olamıyor maalesef. Dediğim gibi bu üretimin modelinden kaynaklanıyor.

Ha, kadınların mesela... Dizinin yine hep... Fokuslanılan konu görünür olanla ilgili yani ben izlerken “Neden kadın, haklarını bilmiyor ya da erkek, haklarını bilmiyor? Ya da neden bunların cezaları çok yoğun olabilir?” gibi sorular geldi ya oralara... Şimdi, -dediğim gibi senarist arkadaşlar daha doğru söyleyecektir- dramatik çatışma gereği bazen -hatta biz uyarıyoruz, avukatlığını da yaptığımız için dizilerin- diyoruz ki “Ya, sağda değil solda oturman lazım.” Savunma tarafıyla şey tarafı arasındaki, hani iddia savunma karar dengesi açısından, çok teknik bir konudur bu bakın. Fakat diyor ki “Işık yüzünden, kameramı koyduğum yerim yüzünden ben istemiyorum.” diyor mesela bazen yönetmen. Yani yaratıcının kendi kararı bile bazen hayat gerçekliğini bozmak pahasına bu tercih ediliyor. Çünkü bu bir belgesel olmadığı için, kurmaca bir yer olduğu için olabildiğince anlatımı güçlendirecek materyaller kurulması gerekiyor. Ya da niye gerçekliğimizin dışında bir şey var? Bilim kurgu denen bir şey var mesela ya da distopya denen türler var. Hani bu anlatımın zenginliğini ortaya koyan, anlatımı güçlendiren yapılar, bu noktada dediğim gibi olabildiğince... Yani organik yapıdan kaynaklanan anlatımlar kurulmaya çalışılıyor.

Sonuçta diziler aslında bir üstyapı, yani bir sonuç, beslendiği kaynak toplumsal bir yapı. Biz, onların çözüm yeri değil aslında. Toplumsal yapı değiştikçe, farklılaştıkça dizilerdeki bu farklılaşmayı da çok rahat gözlemliyorsunuzdur. Yani kadının üretim hayatına girmesi, kendi mesleğine sahip olması, ekonomisinin güçlenmesi, tabii ki bir dizi yapımıcısını da heyecanlandıran ve tercih edeceği bir konudur ama onun içine başka tür enstrümanlar koymadığında izlenme kabiliyeti az olduğu test edilmiş ve denenmiştir. Biraz önce verilen Süper Baba, Perihan Abla gibi örnekler bizim ilk başlangıç örneklerimiz fakat bunların ihracat kabiliyeti zayıf. Ne zaman ki daha genele dönük üretimler yapılmaya başlandığı zaman daha başarılı ihracatlar yapılmıştı, bizdeki veriler böyle. Fakat çok ilginç bir şey söyleyeyim, mesela dünyada yaptığımız bütün çalışmalarda bizleri çok fazla, nasıl diyeyim kapalı, daha açık olmayan, öyle söyleyeyim yani şey tabirle söylüyorum, muhafazakâr bulurlar bizim dizilerimizi mesela, tam tersi. Yani bizim buradan baktığımızın tam tersi yönünden bakarlar. Çünkü “Sizin dizilerinizde erotizm yeterince yoktur, şiddet yeterince yoktur.” diye eleştiri de gelir, bu sefer ihraç ettiğimiz yerlerden. Fakat bu bize şunu da sağlar, biz çok ortada, merkezde üretimler yaptığımız için aslında yani dünyasal olarak söylüyorum, onların “prime time”larına gireriz, orada da benzer mekanizmalar vardır. Bu da garip bir ikilem yaratıyor bizde.

Bir soru vardı yine “Yurt dışında, İsviçre vesaire gibi yerlere gidiyor mu?” diye.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Burhan Bey, toparlayabilirsek...

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Ha, soruları cevapladım yani ben sadece.

Biz şöyle, ihraç ettiğimiz ülkelerin ekseriyeti önce MENA ülkeleriydi. Yani Orta Doğu ve Kuzey Afrika. Daha sonra Asya ülkeleri oldu, şu an Latin Amerika’nın 17 ülkesinin tamamında, Doğu Avrupa’da ve artık Batı Avrupa’da da izlenmeye başlandı. “Kadın” dizimiz Fransa’da en çok reyting alan dizilerden biri hâline geldi. Mesela hani oralarda da bu etkiyi görmeye başladık.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın... “Kadın” dizisi...

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – “Kadın” dizisi orada mesela birinci oldu şu an.

Teşekkür ederim.

ESİN KARA (Konya) – Suzan Hanım, nasıl bir dizi?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Suzan Hanım, izlemedin mi onu? “Kadın” dizisini izledin mi?

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Efendim?

ESİN KARA (Konya) – Suzan Hanım’a bilgi almak için... Diziyi tanımıyoruz ya.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bana söyledi.

Şimdi, ben bir şey söyleyeceğim: Ben, dünyaya entegre olmaktan vazgeçelim, televizyonda, şeyde yani bu gibi dizilerimiz olmasın demiyorum ama bunları yayınlarken... Şimdi mesela kafası kopan bir adam, bu sahneyi izlerken, ne kadar... Nasıl sigara içeni buzluyorsanız, onu da yapabilirsiniz. İkincisi altta bir metin, altyazıyla bunun yani...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Katılıyorum, söyledikleriniz kayıtlara girdi, katılıyoruz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hayır, hayır. Yani kayıt anlamında söylemiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, hayır şey, doğru söylüyorsunuz...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yani elbette sinema dünyası, mutlaka yayın dünyası, televizyon dünyası da gelişmeli, ekonomi kısmını da düşünmeliyiz ama bunun bir dengeye ve gerçekten bu nitelik, nicelik konusunda...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, evet...

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Şey, bir iki kişisel soru vardı, onlara cevap verebilir miyim? Timur Bey ve benimle ilgili bir soru...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, buyurun.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Şimdi, biz, destekleri diziler yönünden söylemiştik. Film, kısa film, senaryo geliştirme gibi destekler Sinema Genel Müdürlüğü tarafından veriliyor. Hatta biz üyelerimizin buralara başvurusu için de teşvikte bulunuyoruz yani ana akımın da buralardan istifade etmesi için. Dolayısıyla buradaki sözümüz, dizilerin doğrudan teşvikiyle ilgiliydi. Sadece Ekonomi Bakanlığının ihracat teşviki var, bir de son Sinema Kanunu’nun içinde bir dizi teşviki var ama uygulanmıyor. Yani bu bilgi notu da yanlış olmasın. Desteklenen filmler daha çok festival filmi diye ya da “art house” niteliği yüksek, sanatsal değeri yüksek olan filmlerdir. Bunlar çünkü ticari olarak dezavantajlıdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı da o dezavantajını ortadan kaldırmak için destek verir. Ayhan Bey mesela kurul üyesi, ben bir önceki Sinema Destekleme Kurulunda üyeydim. Dolayısıyla biz, sektör olarak da bu teşvikleri Bakanlıkla beraber yürütüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Dizileri izlemeye devam edeceğiz. İnşallah siz de kadına yönelik şiddetin, en azından reyting kaygısıyla şiddet ya da eşitsizlik durumları varsa şayet oralarda şiddet varsa... Mesela Suzan Hanım’ın söylediği gibi altta bir yazı geçmese bile Alo Şiddet Hattı’nı orada kenarda bir tane verebilir misiniz?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sonuçta o kötü adam cezalandırılmalı yani.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gibi...

Yani bir uygulamaya dönük, o hani atraksiyonun en yükseğe çıktığı anda, dizide, siz onu sonradan eklemiş olursunuz. O, Alo 183 hattı ya da KADES indirimi gibi uygulamaları sizin diziniz, yapımınız vesaireniz bittikten sonra o görüntüleri bizlere izletirken dercetmeniz çok önem arz eder, farkındalık yaratır ya da başında ya da bitiminde “Burada, şurada şiddet vardır ama bu şiddetle ilgili şöyle bir yasal düzenleme var.” gibi uyarıcı bir yazının olması diziler için çok önemli ve sonunda, esnasında yapabilirsiniz, ihraç ettiğiniz anda da o görüntüleri çıkarın.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Bir bilgi notu verebilir miyim?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabi ki hemen açıyorum mikrofonunuzu.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Şimdi bu aşı konusunda Sayın Sağlık Bakanımızla beraber biz şunu söyledik: Aşı karıştığı varmış yoğun bir şekilde, mesela 4, 5 dizide bununla ilgili sahne göreceksiniz bir iki hafta içinde.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – SMA’lar için görüyoruz Mucize Doktor’da.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Mesela biz bunlarla o kadar çok iş birliği yapıyoruz ki aslında.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tamam, şimdi size iş birliği teklif ediyoruz.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Hayır, şimdi bu bize eğer gelirse biz...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kim getirecek size? Biz getiriyoruz, Türkiye Büyük Millet Meclisi getiriyor.

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Somut olarak mesela “Ne yaparız?” dediğimizde mesela bir sürü insan aşı oldu ve aşı “tweet”i paylaşıyor, görüyorsunuzdur belki. O kampanyayı beraber yapıyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama bu konuda biz bunu hissedelim. Yani arkadaşlarımız, birçoğumuz medya okuryazarlığı bakıyor, görüyor, duyuyor dizilerde bunu hissederek, bütün seküler kesim de bundan rahatsız muhafazakâr kesim de rahatsız. Toplumun kendi dinamikleri, aile kurumu, kadını, çocuğu, erkeği, her bir birey ayrı ayrı seyrediyor çünkü reyting almazsanız bunu yapmazsınız, seyrederken de öbür taraftan RTÜK’ü arıyor, şikâyet ediyor. Şimdi elimizde işte dizilerle ilgili şikâyetler var, sizde de vardır. Ama hiç olmazsa bu reyting ve ticari kaygıyla bunlar yapılıyorsa orada uyarıcı ibareler ya da senaristlerimiz...

TELEVİZYON VE SİNEMA FİLMİ YAPIMCILARI MESLEK BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ
BURHAN GÜN – Senaryo, sahne yazarız. Bakın, tekrar söylüyorum yani siz somut olarak bize “Şöyle şöyle içerikler vardır, nasıl işlenir?” derseniz, biz üyelerimizle mesela Sosyal Güvenlik Kurumuyla bayağı sigorta müfettişleri falan Birol Güven’in bir dizisinde geldiler, Seksenler’de anlatabiliyor muyum?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Biz bunu raporumuzda yazacağız ve raporlarımızı da size göndereceğiz. Raporlarımızı ben daha önceki Komisyon Başkanlıklarında da çok yakın takip ettim süreçlerini, sizle de takip edeceğiz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Gerçekten altını çiziyorum bu çalıştay çok önemli. Buna öncülük etmenizi rica ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabii ki.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Gerçekten siz öncülük edin, bizler de katkı sunalım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – İnşallah.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kendi aralarında da koordinasyonu sağlamış olur ve bizim Bakanlıklarımızdan da sağlanmış olur. Hepimizin evinde televizyonlar var. Şiddetle ilgili en etkin mesaj vereceğimiz alan sevgili Başkan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Katılıyorum.

Buyurun Sayın Sonyürek.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Sağ olun.

Ayrıntılı sorulara yine kadın üyelerimiz...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır ben sizden cevap bekliyorum, ben sizden bekliyorum.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Kadın üyelerimiz cevap verecek ama ben...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yok, ben Ayhan Bey’den bekliyorum çünkü sizin bakışınız, ben orada...

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Ben onu anlatacağım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama bakın şimdi, biz şunu söylüyoruz Cumhurbaşkanımız “Kadına yönelik sıfır tolerans.” diyor ve onun ortaya koyduğu politikaları biz uyguluyoruz, anlatıyoruz. Dolayısıyla birlik başkanlarının burada olmasını istememin en önemli sebebi de bu. Sizin ruhunuzu bize yansıtmadır.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Ben cevap vereceğim de ayrıntıları onlar cevap versin. Hani vaktimin bir kısmını ona ayırmayayım diye söyleyecektim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Peki.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Öncelikle bu 2006 yılındaki Başbakanlık Genelgesi’nin çok kuvvetli yazıldığıнын farkındayız, inceledik hatta medyayla ilgili bazı maddelerini tek tek ayırdık. Talebimiz onun uygulanması çünkü uygulanmadığına dair okuyunca anladık bazı şeyleri, raporların üç ayda bir ulaştırılması gibi. Hani o konuda takibi bizde sizden talep edelim 2006 yılındaki Başbakanlık Genelgesi’nin takip edilmesini.

Şimdi ben bir parça deneyimlerimden yola çıkarak size bazı bilgiler vermek istiyorum. Hani yirmi sekiz yıldır dizi yazarlığı yapıyorum, 30’dan fazla farklı dizinin senaristliğini yaptım. Bazı yanlış algılamalar var. Medya ne kadar etkiler, dramalar ne kadar etkiler; bu konuda biraz konuşmak istiyorum.

Şimdi hatırlarsınız yani biliyorsunuzdur, Türk müziği bir dönem radyolarda yasaklanmıştır. Televizyonlar olmadığında tek yayının radyo olduğu dönemde yüzümüzü Batı’ya dönelim diye Türk müziği yasaklanmıştır. Pazar günleri biz pazar konseri izlerdik klasik müzik, bale izlerdik, opera izlerdik. Şu an en etkili dizi 5-10 arası reyting alırken o tek kanal olduğu için 80-90 reyting gibi bir şey düşünün siz onu ve arabesk yasaktı bu ülkede; İbrahim Tatlıses, Ferdi Tayfur, Orhan Gencebay yılbaşında bir kez çıkarlardı sadece ve ülke müzik dinlemedi, yönünü klasik müziğe, Batı’ya mı döndü yoksa arabesk mi patladı? Medyanın gücünü fazla abartıyoruz bence öncelikle, bir medyanın yanında olarak. İnsan mühendisliği yapamaz medya çünkü yüzlerce kanal var şu an, binlerce alan var, kontrol edemeyiz ama bu şu demek değil, sorumluluktan kaçalım değil biz üstümüze düşeni yapalım, üyelerimizin yanlış

yönlendirdiği, kadını aşağılayan ya da şiddeti teşvik eden sahnelerle karşı bir manifesto hazırlayacağız. Bu manifestoya imza attıracağız, bu imzaların arka jenerikte yayınlanmasını talep edeceğiz, bunu sonra yönetmenlere, yapımcılara sunacağız. Kadın cislar olacak, şunları yapmayın ve şunları teşvik edin diye maddeler olacak, bunun altına imza isteyeceğiz, bu konuda kaçmıyoruz ama tahmin ettiğiniz kadar medyanın etkileme gücü yoktur.

Dramanın etkileme gücüne gelelim. Siz bir çocuğu düşünün, tahta bir tabancayla silah gibi oynar, onun tahta olduğunu bilir, oyun bittiğinde onun için o tahtadır ama oyun oynarken onu silah gibi hisseder. Dramalar da insanların çocukluk hâlleridir, orada jenerikte yazar isimler, senarist, yönetmen, oyuncu biliriz ama unutmak isteriz aynı o çocuk gibi çünkü eğer kanarsak biz ona haz alırız, eğleniriz, güleriz, ağlarız ya da eğlenmenin bir kısmı ağlamaktır ama film bittiği anda o tahta, tabancaya dönüşür, gerçek değildir. Bunu filmin kendi gerçekliği içinde izleriz.

Sonra şiddetin her görüldüğü yerin tu kaka olması aslında tersinden de zararlı bir bakıştır. Eğer şiddeti gören kadınsa ve kahramanımız kadınsa seyirci bu şiddeti lanetler, şiddetin karşısında durur. Siz yerde baygın yatan kadının kafasını kocasının tekmelediği sahneyi seyrettiğinizde şiddetin yanında mı yer aldınız yoksa o adama çok büyük bir öfke mi duydunuz? Toplumsal öfke duyduk ve o adam tutuklandı. Şiddeti her gördüğümüz yerde şiddeti teşvik ediyor gibi bir toptancı, aşırı genellemeci bir bakış var. Şiddette özdeşleşme, kahramanın yanında mıyız? Kahraman şiddet gösteriyorsa evet, bu, şiddeti teşvik eder. Adaleti tecelli ettiriyorsa tek başına, hukuka gitmiyorsa evet bu anlamda şiddeti en çok teşvik eden filmler kahramanlık filmleridir çünkü adaleti onlar tecelli ettirir, onlar öldürür, yargıya bırakmaz, şiddeti en çok onlar teşvik eder aslında. Kadına karşı şiddetin uygulandığı bir sahneyi izliyoruz ve biz buna üzülüyorsak şiddeti asla tasvip etmez, şiddetin karşısındadır. Toptancı olarak her sahneyi lanetlemeyelim öncelikle.

Ahlakın bozulmasıyla ilgili örnekler vereyim. 1980 yılında Dallas vardı. Orada Ceyar, eşini aldatırdı, Sue Ellen da alkolikti ve eşini avukat Cliff Barnes'la aldatırdı. Seksen yılında insanlar, muhafazakâr insanlar da olsa Sue Ellen'ı tutardı ama o insan film bittikten sonra pencereden baktığında eteği kısa birine muhafazakârca yaklaşabilirdi. İnsanın ikisini ayırt edebilme gücünün olduğunun farkına varıp biraz insanların algısına da saygı duyalım. Dallas'ı izleyip annelerimiz Sue Ellen olmadı, babalarımız zaten Ceyar'dı, Ceyar olmaya devam etti.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Yok, benim babam değildi.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Çok genellemeci.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Evet, şimdi...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bizim kadınlarımızın ekonomik bağımsızlığı yok o yüzden.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Şimdi, aslında şiddetin en çok öğrenilen yeri anneler ve babalardır. Anne ve baba üretir çocuğa şiddeti, erkek çocuğuna baba öğretir. Eşini yüksek sesle azarlıyor, onun üstünde bir kimlikle onu azarlıyorsa, "Bu çorba niye böyle?" diye sesini yükseltiyorsa çocuk modelleyecek onu, kız çocuk da annesi boyun eğici davranıyorsa onu modelleyecek. Erkek şiddetinin en temel yanı üstün olduğunu hissetmesi erkeğin, annelerin çocuklarını üstün olarak görmesi, erkek çocuk doğduğu zaman sevinilmesi, bu bile şiddeti teşviktir. Çünkü erkek üstünse, üstün hissediyorsa normal insandan yani bir normal kadından daha fazla hakkı olduğunu düşünür. Aslında, biraz önce burada bir şiddet söylemi oldu, hemen hemen hepiniz de o şiddet söylemine katıldınız. Çok normal bir şekilde, aynı erkeğin kadına şiddetinde olduğu gibi, bir hayvanı kesmek, öldürmekten bahsettiniz mesela kurbandan, gülüştünüz falan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben dışarıdayken oldu galiba.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Başkan burada değildi.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Yok, Suzan Hanım çıktı kurban keseceğim dedi de...

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Hepimiz buradaydık.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hepimiz buradaydık.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben 7 kurban yerine deve keseceğim dedim.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Şimdi, orada neden biz hayvana şiddet uygulamaktan rahatça bahsettik? Normal çünkü üstün olduğumuzu düşünüyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayvanın kurban edilmesi...

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Kesilmesi yani öldürülmesi.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Başka bir şey ama yani.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Kurban etmek başka bir şey.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kurban edilmek başka bir şey. Yani şimdi “Hayvanın başını kesip önüne atacağım.” dese herkes tepki koyar ama kurban bizim...

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Peki, o zaman şöyle söyleyeyim ben. Otuz bir yıllık vejetaryenim, şöyle söyleyeyim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – O sizin...

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Hayır, şuraya gelmek istiyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Saygı duyuyorum, özür diliyorum.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Estağfurullah. Şunu demek istiyorum: Bir hayvanın kesilip yenebilmesini normal karşılıyoruz türcü olduğumuz için, ondan üstün olduğumuzu düşündüğümüz için.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yok.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Eşit olduğunu düşünseniz kesmezsiniz. Erkek de kadından üstün olduğunu düşünüyor. O yüzden şiddet uygulayabilir, normal karşılıyor, normalleşiyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yani kadınları hayvan yerine koydunuz mu?

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Asla.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Yok, yok yanlış anladınız.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yok, yok öyle demedi.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Öyle mi anladım? Yanlış anladım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şu anda kendimi kötü hissediyorum. Şu açıdan: Bu bizde bir ritüel, yani bir deyimdir kurban keseyim aynı yerdeyiz falan diye ama bir vejetaryenin bakış açısıyla ya da hayvanseverin bakış açısıyla ne kadar kötü bir cümle kullandığının farkındayım kusura bakmayın.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – Estağfurullah. Ben bir örnek vermek için...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sünnettir kurban kesmek.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Söylediği her şeyde de bu anlamda haklı ama öyle algılamadım. Yani insan, kadın anlamda söylemedim Sayın Başkan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Peki.

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK –

Şöyle bitirmek istiyorum: Benim çocukluğumda biz okulda dayak verdik, bu dayacı öğretmen normal karşılardı, çocuk hak ettiğini düşünürdü, veli de “Sen bir şey yapmışsındır, hak etmişsinizdir.” derdi. “Eti senin, kemiği benim.” diye teslim edilirdi öğretmenlere, ustalara çıraklar ama şu an bakıyorum çocuklar çok şiddet görmüyor, çok azaldı, münferit denecek yere geldi. Çünkü arada bir fark var o günden bugüne, çocuklar değerlendirildi, çocuklara daha çok değer verildi ve çocuk kendini değerli hissediyor. Biz, annemize bir şey söylerken komşuyla muhabbetini kesmezdi anne bizi sustururdu, şimdi, anne susuyor çocuğunu dinliyor. Çocuk çok değerli hâle geldi, değerli hâle gelen bir çocuk da kendisine değersizce davranan birine karşı duruyor, “hayır” diyor, şikâyet ediyor, isyan ediyor. Öncelikle, kadının kendisini değerli hissetmesi gerekiyor, erkeğin de kendisine o kadar değerli hissetmemesi gerekiyor. Mücadele kadına değer vermekten geçiyor bence.

Diğer sorulara arkadaşlarımız cevap verecek.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Peki, teşekkür ediyorum.

Buyurun Duygu Hanım, kıymetli hocam.

SENARİSTBİR TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSYONU ÜYESİ DUYGU NİŞANCI – Öncelikle şuradan başlamak istiyorum: Pek çok birbirine benzer soru oldu. Tam olarak sizin de dediğiniz şekilde bu İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkeziyle yeni yaptığımız çalışma, yeni yürüttüğümüz çalışma tam olarak aslında 6284’ün bilinmesi, kadınların haklarının neler olduğunun bilinmesi, KADES, elektronik kelepçe, nafaka hakları ya da işte belli davalarda biraz kulaktan dolma bilgilerle yazılmış mahkeme sahneleri yerine daha gerçekçi, daha ayakları yere basan şeyler yazılması talebiyle baro bizim meslek birliğimize geldi ve biz çok mutlu olduk böyle bir çalışma içerisine girecek olmaktan. Bunu yaygınlaştırmak bizim için çok çok önemli, arkasında durduğumuz, bunun için çalıştığımız bir mesele. Çünkü şöyle deriz: Her akşam insanların evine misafir oluyoruz aslında yani onlarla birlikte, o salonun içinde var oluyoruz. Dolayısıyla elbette şiddet vesaire gibi konularda böyle gördük... Hani üç yaşında bir çocuk değil yani o bizim seyircimiz, halk, yurttaşları bu kadar da hemen sünger gibi, çekiyor gibi de düşünmemek lazım ama neticede ciddi bir medya organı bütün evlerin içerisinde var ve oraya koyabileceğimiz pozitif şeyler, yani bir çağrı merkezi numarası, işte arkada bir afişte yazan bir bilgilendirme, kadınların sahip olduklarının bile farkında olmadığı haklar adına onları bilgilendirmek için çok önemli. Bu tabii ki sadece kalemle olacak bir şey değil, sadece senaristlerle değil, yapımcılar, yayıncılar, sanat yönetmenleri, dekoru, kostüm yapanlar, oyuncular herkesin birlikte aslında bu konuda bilgilenmesi gerekmekte. Biz, bunun için öncülük almaya, sorumluluk almaya hazırız.

Kendimiz zaten ne tür bilgilendirmeler yapılabileceğine dair bir çalışma şu anda hazırlıyoruz ve bunu çok yakın bir zamanda bütün sektör bileşenleriyle de paylaşacağız. Şuna bir şey getirmek istiyorum: Şimdi, sigarayı sansürlüyoruz ya da işte alkollü içkileri sansürlüyoruz ama “Niye silahı sansürlüyoruz?” bakış açısıyla gidersek elimizde açık hiçbir hikâye kalmaz. Tam tersi bunu geriye sarmak gerekiyor, sigarayı sansürleyerek bugüne kadar sigaranın kullanılmasında ne kadar geriye gittik yani bunun nasıl bir etkisi oldu bir dönüp buna bakmak gerekiyor ya da alkollü, içkiyi benzer şekilde. Hani diyorsunuz ya “Seyirci hem şikâyet ediyor, hem seyrediyor.” Bir taraftan tek tip kadından, tek tip aileden yani niye bütün karakterler aynı diye şikâyet ederek diğer taraftan da ahlaki bir sansürü savunamayız. Çünkü aslında bu ikisi birbirini doğuruyor.

Yani tabii bunun başka bileşenleri de var ondan da bahsetmek isterim. Bir reyting kaygısı bir yarış tek sebebi de bu kısıtlama değil elbette yani bunu söylersek haksızlık etmiş olurum ama bu ikisi birbiriyle çok bağlantılı. Ahlaki olarak herkesin kafasında başka bir aile, başka bir doğru kadın biçimi olabilir, bunu her gelen kendi bakış açısının dayattığında zaten süregelen bu süreç sonunda bugün

senaristlerde çok büyük bir otosansür var. Yani hiç kimsenin sansür uygulamasına da gerek kalmayacak ve çok tehlikeli, hikâyeleri tek boyutlu hâle getiren hep aynı şeyi... Çünkü şöyle düşünüyor senarist: Benim para kazanmam gerekiyor, ne yazsam satarım? Yani çünkü bir hikâye yazmak bugün en az... Siz oturacaksınız, bir dizinin genel hikâyesini kuracaksınız, bir fikir bunu götüreceksiniz, yani bir yere götürülecek hâle getireceksiniz, olgunlaştıracaksınız, altı ay, yedi ay belki bir sene. Bu kadar emek verdiğiniz bir şeyi “Hayır, almıyoruz, bunlar televizyonda gitmiyor.” deyip geri çevrildiği anda çöpe atmış oluyorsunuz, sizin emeğiniz, çabanız tamamen boşa gitme riskinde. Dolayısıyla ana arterler tercih ediliyor yani bunu sadece açıklayabilmek adına söylüyorum. Senarist kendi karnını doyurabilmek için, bu işten para kazanmaya devam edebilmek için ne satıyorsa onu yeniden üretmek durumunda hissediyor kendisini. Zaten bunu yapamayan pek çok yazar, televizyondan uzaklaştı, bunun bir araştırması var mıdır bilmiyorum ama her senarist de bu kalemi oynatamıyor. Şimdi eski dizilerden bahsettik Süper Baba’dan işte Ekmek Teknesi’nden...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ama senaryolarınız bu şiddeti teşvik ediyorsa, şiddeti meşru gösteriyorsa o zaman kadın hakları, insan hakları, kadın erkek fırsat eşitliği bunları söylerken yani...

SENARİSTBİR TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSYONU ÜYESİ DUYGU NİŞANCI – Kesinlikle bunun karşısında olunmalı, biz zaten etik değerlerden bahsediyoruz. Her senaristin, önce senaristin sonra yapımcının ve yayıncının kanalların da burada yeri çok önemli. Mutlaka etik değerleri olmalı; bu topluma karşı sorumluluk; bir kere bu, anayasal bir sorumluluk. Kadına karşı şiddetin karşısında olmak hepimizin sorumluluğu ve bunun bir sefer de değil yani bir seferlik eğitimlerle de değil sürekli geri alınacak raporlarla... Yani bu konuda ne yaptığımızın biz mutlaka raporunu vermeliyiz, bu denetim sağlanmalı. Benim burada tek söylemek istediğim şu: Yasağın sonu yok yani bu sefer o sahneyi silelim, bu sahneyi silelim... Hem bir sonuç vermeme ihtimali çok büyük hem de tam tersi bir otosansürle iyi kalemlerin bu işten uzaklaşmasına ve hikâyelerin çoğunlukla aynı yere, aynı alana doğru gitmesine sebep olduğunu düşünüyorum.

Bir de ufacak bir rating savaşı, çok uzun süredir kullanılan reyting ölçüm sisteminden, acaba bunun bugüne, bu çağa uygun olup olmayışından, sürelerin çok uzun olması... Evet, belki ticari olarak yurt dışı satış için şu anda bir şey sağlıyor olabilir ama herhâlde tek pozitif tarafı budur. Bunun dışında, seyirciye olan etkisinden çalışan insanların ruh ve beden sağlıklarına kadar uzun dizi süreleri, pek çok şeye negatif etki ettiği gibi dizi hikâyelerine de ediyor. Çok yerinde bir örnek vermiştiniz. Dolayısıyla, şiddet sahnesi de olabildiğince sündürülüyor ya da işte aşk sahnesi de yani her şey sündürülüyor, her şeyi uzun uzun anlatmak zorunda kalıyoruz. Aynı hikâyeyi kırk dakikada anlatacak olsak bu ajitasyonun hiçbirine belki de gerek kalmayacak ama maalesef şu an süregelen uygulamada diğer diziler yüz yirmi dakikaysa siz yüz yirmi beş dakikalık bir diziyi yayına verdiğiniz anda avantajlı duruma geçiyorsunuz çünkü o kalan beş dakikada bütün herkes kanalı değiştirip hangi dizi devam ediyorsa oraya geliyor ve o ana kadar alınan ortalamada birden çok yüksek... Yani böyle yapa yapa zaten, işte kırktı altmış oldu, altmıştı doksan oldu falan derken bugün yüz otuz, yüz kırk dakikalara maalesef gelmiş durumda.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum Duygu Hanım.

Sözü hemen hızlıca Çağrı Hanım’a, Çağrı Hocaya bırakıyorum.

Buyurun.

SENARİST ÇAĞRI KAYA – Duygu Hanım zaten notları almıştı, ikimizin adına cevap verdi.

Teşekkür ediyorum ben de.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

Ben birkaç şey söylemek isterim. (2006/17) sayılı Başbakanlık Genelgesi'ni çok önemseydiğimi altını çizerek söyledim. 2004 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde Töre ve Namus Cinayetlerini İnceleme ve Araştırma Komisyonu kuruldu -aynen böyle bir komisyon- ve o Komisyon çok büyük bir işlev gördü. Daha sonrasında, Türk Ceza Kanunu'nda yapılan değişikliklerde 81/1 (k) maddesi elimizi çok güçlendiren bir madde oldu. Sadece bir tek yasal değişiklikten bahsediyorum. O gün yapmış olduğumuz yasal değişiklik, bugün töre ve namus cinayetlerinin oranının yüzde 50 oranında azaldığını bize gösteriyor ve şu anda yargıdan aldığımız bilgiye göre sadece 17 tane töre saikiyle işlenen kadın cinayeti var. Keşke sıfırlansa; amacımız ve hedefimiz bu. Dolayısıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisinin komisyonlarının ve çıkardığımız yasaların gücünü anlatmak adına söylüyorum. Sonrasında, Başbakanlık genelgesi de tam da bu Töre ve Namus Cinayetlerini Araştırma Komisyonunun önermeleriyle çıkarılmış bir genelgedir ve bu genelgeyle birlikte -bakın, altını çizerek, iddiayla ve ısrarla söylüyorum- kadına yönelik şiddetle mücadele bir devlet politikası hâline gelmiştir 2006 yılından itibaren ve o günkü o devlet politikası bugüne kadar uygulanan bütün eylem planının mimarıdır; 2006 yılı Başbakanlık genelgesi. 2007-2012, 2012-2015, 2016-2020, 2021-2025 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Eylem Planlarının sebebi, vesilesi 2006'daki Başbakanlık genelgesidir. 2019 yılında ise Cumhurbaşkanının başkanlığında bir koordinasyon toplantısı yapıldı, Aile Bakanı koordinatör bakandı ve ilgili 4 Bakan -İçişleri, Adalet, Millî Eğitim ve Sağlık- vardı. O koordinasyon sonrasında da çok önemli 2 tane genelge yayınlandı. Bu genelgelerden bir tanesi 2020 yılının Ocak ayındaki İçişleri Bakanlığının genelgesi, 6284'ün uygulanması için çıkan genelgedir. Mutlaka incelemenizi, senaryolarınızda onlara yer vermenizi; valiliklerin nasıl toplandığını, il koordinasyon kurullarının valilerin başkanlığında toplandığını senaryolarınıza dercetmenizi gönülden arzu ederim. Başbakanlık genelgesindeki aktörlerin yapması gereken eylem planları yüzde 100 yapılmıştır dersek tabii ki doğru olmaz, eksikler vardır ama Başbakanlık genelgesi fiiliyatta çok ciddi manada uygulanmaktadır. Bunun en önemli göstergeleri 2010'daki Anayasa değişikliğidir, Türk Ceza Kanunu'ndaki değişikliklerdir, İş Kanunu'nda eşit işe eşit ücret dâhil olmak üzere... Burhan Bey çalışma ve sosyal güvenlik kurumlarımızın bilgisi dâhilinde olan avukatlarından biri; dolayısıyla, kadınlarımızın hem istihdamını hem eşit işe eşit ücret konusunda yaşadığı zorlukları da biliyordur. Bu vesileyle, çıkardığımız yasaların temeli de tam 2006 genelgesine döner. O yüzden, o genelgeyi herkesin çok iyi hazmetmesini arzu ediyorum. Anayasa'mız, Türk Ceza Kanunu'muz, Medeni Kanunu'muz, genelgelerimiz, eylem planlarımız Başbakanlık genelgesinin vesilesidir.

Bir şeyi daha metinlerimizde düzeltilsin düşüncesiyle ya da kayda geçsin düşüncesiyle ifade etmek isterim. Vejetaryen olmanızı çok hoşgörüyü karşılarım, başla göz üstüne; isteyen istediğini yiyebilir ama kurbanla ilgili... Kurban, bizim dinimizin -kimine göre vacip kimine göre sünnettir- yapılması gereken... Yapanın da zenginliğinden, özgürlüğüne kadar uyması gereken kriterleri vardır. Dolayısıyla, hayvanın kurban edilmesi ile katledilmesi arasında çok ciddi bir fark vardır. Kurban, bizim dinimizin gereğidir. Durumu uygun olanlar kurbanı keser. Bu vesileyle de böyle bir hatırlatma yapmak istedim.

Sözü Sayın Sinan Burhan'a bırakmak istiyorum.

Sayın Burhan, buyurun.

ANADOLU YAYINCILAR DERNEĞİ BAŞKANI SİNAN BURHAN – Sayın Başkanım, bir iki noktanın altını çizmek isterim. Bunlardan bir tanesi “Anadolu Yayıncılar Derneği olarak ne tür önerileriniz var?” denilmişti. Sanırım tam anlaşılmadı, eksik kaldı. Birincisi, Diyanet İşleri Başkanlığıyla ortak prodüksiyonlar üreterek -sonuçta toplumun en önemli unsuru dindir- İslam'da kadının yeri, toplumda kadının yeri gibi birtakım bilgilendirici programlar yapılabilir dedik.

İkincisi, Millî Eğitim Bakanlığının müfredatına konularak Millî Eğitim Bakanlığıyla ortak programlar, projeler üretilebilir. Bir öneri olarak bunu da ortaya koyduk.

Üçüncüsü, dedik ki: Başarılı olan kadınların televizyonlarda yer bulması, rol model olarak öne çıkarılması konusunda yayıncılık yapılabilir. Bununla ilgili önerilerimiz var. Bu tür yayın yapanların ödüllendirilmesi gerektiğini, Anadolu medyasında ve diğer televizyonlarda bunun altını çizdik.

Dördüncü olarak, yasaklarla bir yere varmamızın mümkün olmadığını; bu sorunun hukukla çözülemeyeceğini; reytingle, tiraj gibi birtakım kavramlar nedeniyle, televizyonların ve dizi sektörünün daha fazla para kazanma hırsı nedeniyle kadını bir sömürü aracı olarak kullandıklarını; kadına şiddetin sadece fiziksel olarak değil, aynı zamanda ruhsal olarak, bedeni üzerinden de yapılabileceğini, bir erotik unsur olarak kullanıldığını ifade ettik. Dolayısıyla, buna da karşı olduğumuzu söylüyoruz. Şiddet sadece fiziksel değildir, aynı zamanda sömürü de şiddetin bir unsurudur; bunun da altını çizmek gerekiyor.

Beşinci nokta, gerek LGBT gerek feminist derneklerin bu noktada erkeği, kültürü ve dini yok sayma noktasında hareket ettiğini, bunun da kadına yönelik şiddeti azaltmadığını; tam tersi, negatif bir unsur oluşturduğunu söylüyoruz. Önemli olan dengedir, adalettir, ahlaklıdır. Dolayısıyla tersinden de bu noktadaki küresel fonların kadını ve kültürel kodlarımızı tahrip noktasındaki tehlikenin altını çizdik.

Bir de kavramlara nasıl, ne anlam yüklediğiniz sizin bulunduğunuz medeniyet coğrafyası ve bakış açısıyla ilgili bir şeydir. Sayın Vekilim Gamze Hanım “Geleneğe ne anlam yüklediniz?” dedi. Topluma ait iyi, dünden bugüne oluşmuş olan güzel değerler olarak ben geleneğe bir anlam yüklüyorum. İşte, az önce de Ayhan Bey söyledi, kurban meselesinde Ayhan Bey’in bakış açısı farklı olabilir, bizim bakış açımız farklı olabilir. Biz, millî, yerli ve dinî hassasiyetler olarak meselelere bakarız. Bunu kabul ederler, etmezler; bunu da ben bir özgürlük olarak değerlendiriyorum. Yani kurban kesme özgürlüğü olduğu gibi kesmeme özgürlüğü de var, LGBT’ye ilişkin kendi bireysel tasarrufları da olabilir, onu da yasaklamanın doğru olmadığını söylüyorum ama benim karşı olduğumu söyleme hakkım var. Ayrıyeten de filmlerde, dizilerde sadece kadına yönelik şiddet değil, bu topluma ait ezana, bayrağa, kültürümüze ait... Bir dönem Kemal Sunal filmlerinde dini ve dindarları gerici, yobaz gösteren senaryolar olmuştur, bunları da şiddetle biz reddediyoruz. Dolayısıyla da bir bütün olarak bu işe bakılması gerektiğini söylüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sinan Bey, çok teşekkür ediyorum.

Son söz, Sayın Başkan Aydın Bey, buyurun.

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Şimdi, galiba ilk soru, eleştiri Semra Hanım’dan geldi ki biz “Kadının sorunu değil, toplumun sorunu.” dedik, zaten bunda hepimiz de hemfikiriz. Hani kadının yalnız başına çözebileceği bir şey değil; bu, kadının sorunu, kadına yapılan şiddet, çocuğa yapılan şiddet toplumumuzun sorunu, buna hep beraber bir çözüm üretmemiz gerektiğiyle ilgili biz bir görüş bildirmiştik.

Şimdi, biraz evvel Ayhan Bey “Medyanın eski gücü kalmadı.” tarzında bir şey dedi. Şu anda...

SENARİSTBİR BAŞKANI AYHAN SONYÜREK – O kadar gücü hiç yoktu tahminen.

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – “O kadar eski gücü kalmadı diye tahmin ediyorum.” dedi ama şu anda son yıllarda medya, yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü güç olarak dünyanın bütün ülkelerinde kabul edilmiş vaziyette.

Şimdi, size bir örnek vereyim, biz geçen sene 18 Martta pandemi dönemi sürecinin başlamasıyla birlikte RATEM olarak hazırlamış olduğumuz televizyon görsellerini, radyo spotlarını radyolarımıza göndererek bu maske, mesafe, hijyen olayları ve bu konuyla ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme spotları hazırladık, üyemiz olan 700'e yakın radyo ve televizyon kuruluşunda yayınlanmasını sağladık. Bununla kalmadık, ortak haber bülteni, RATEM ofisimizdeki stüdyomuzda 300'e yakın haber radyomuzun dokuz, on bir, on üç, on beş, on yedi, on dokuz gibi günde 6 kere basın bülteni bilgilendirmesi haber bültenleri yayınladık; böyle böyle, böyle böyle toplum bilincini artırmaya çalıştık.

Şimdi, şunu da söyleyeyim: RATEM'e kişiler, şahıslar veyahut da herhangi bir radyoda, televizyonda çalışanların elemanları üye olamaz; kanunumuz gereği, RATEM'e, RTÜK'ten yayın ön lisans izni almış, RTÜK kütüğünde bulunan anonim şirketler, anonim şirketler olarak üye olurlar, anonim şirketler de kendi temsilcilerini gönderir RATEM'de temsile.

Bizim şu anda 20 kişilik Yönetim Kurulumuzun içinde 2 kadın var, hatta birisi de Başkan Yardımcımız. Onun eksikliğini biz de biliyoruz, onun sayısını artıracamız, bir ay içerisinde Genel Kurul yapıyoruz ancak şöyle söyleyeyim: Yönetici kadememizde çalışan 7 personelimizden 6'sı kadın.

Şimdi, Habibe Hanım, demiş ki: “Bununla ilgili şimdiye kadar üyeleriniz için eğitim çalışmaları yaptınız mı?” Bu pandemiden dolayı bölge toplantılarını yapamıyoruz. RTÜK'le iş birliği hâlinde eğitim, güzel Türkçemizi güzel konuşma, haberin diliyle ilgili ve Türk Dil Kurumu Başkanının da katıldığı, ne bileyim, İçişleri Bakanlığından bir temsilcinin de katıldığı üyelerimize yönelik bölgesel toplantılar yapıyoruz. En son, mesela, bu medya, radyo ve televizyon yayıncılık etik kurallarını RTÜK, RATEM ve Televizyon Yayıncıları Derneği olarak bundan on-on beş sene evvel biz çalıştık ve hatta hepimizin, bütün üyelerimizin ve ulusal televizyonlar da dâhil girişlerinde o etik kuralların şeyi yazar, bir kurallar silsilesi, imza attığımız, onun uygulamasını yaptık. Çeşitli daha eğitim programlarımız var ama bizim dijital içerik üretim şeyleriyle ilgili.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Yalnız, on beş yıl uzun bir süre.

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Bakın, o, hâlâ geçerli.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Orada belirlenen kurallar değişebilir.

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Sayın Vekilim, o kurallar hâlâ geçerli. Bizim burada haberin hazırlanışı, haberin sunum şekli ve kadına saygı anlamında bir çalıştay yapalım fikrimiz bundan geçiyor, bir etik kurallar şeyi çıkaralım ve hani 2 kişi toplansın, 3 kişi toplansın da ona göre buna bir karar versin değil. Mesela, bütün bakanlıklar buralara sunumlar yapmışlar, kitaplar, dergiler, kataloglar hazırlamışlar, araştırmalar yapmışlar, eksikleri, tespitleri yapılmış ve buraya sunulmuş. Aslında, haddimi aşıyor muyum bilmiyorum Başkanım da hani bu hani Araştırma Komisyonu ya araştırma, uygulama ve takip etme komisyonu olsa anahtar teslimi devlete iş teslim edersiniz. Sadece araştırıp Komisyonunda tespitleri yapıldıktan sonra siz bütün bakanlıkları mutlaka görevlendireceksinizdir, onun mutlaka takibini yapıyorsunuzdur ama bizim burada söylediğimiz olay, ilgisi, alakası olabilecek tüm bakanlıklar ve kurumlarla birlikte yapabilmek. Bakın, ben araştırdım, böyle bir projenin dünyada örneği yok, böyle bir çalışma yapılmamış.

Sivil toplum kuruluşları ile bakanlıkların hepsi bir çalışma yapılıyor, hepimiz de takip ediyoruz, bir toplantı oluyor, konferans oluyor, büyüklerimiz katılıyor, bir grup heyet 20-30, 50-100 kişi geliyorlar, açılış konuşmaları bitiyor, büyüklerimiz salondan ayrılıyor, 10 kişiyle iki günlük panel devam ediyor.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Doğru söylüyorsunuz.

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Şöyle bir şey var, bunu geçen hafta da burada yaşadık, RTÜK’ün düzenlediği “İslamofobyaya ve medya” konulu sempozyumda iki gün boyunca, hele 2’nci gün kimse yoktu. Cumhurbaşkanımız geldi 100 kişilik grupla, onlar gidince orada olanlar da gitti zaten, 10 kişi kaldık, Cumhurbaşkanının oturduğu yerde oturdum ben.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Son 10 kişi de konuşmacı oldukları için kalmış olabilir mi?

RADYO VE TELEVİZYON YAYINCILARI MESLEK BİRLİĞİ BAŞKANI AYDIN ŞERBETÇİOĞLU – Takip ediyorlar. Vallahi Cumhurbaşkanımızın oturduğu yere hususi oturdum, 3’üncü sıradaydım ben.

Yani şimdi, şöyle bir şey var, işin aslına baktığımızda, biz, okuyan bir toplum değiliz, okuyan, araştıran, okuyarak, araştırarak bilgilenen bir toplum, öğrenen bir toplum değiliz; biz hani dinleyerek, seyrederek... Biraz evvel Hacı Ahmet Bey hani dizilerde, tarih profesörü insan diyor... İşte, eğer tarihimizi muhteşem Süleyman’dan, Hürrem’den veyahut da şeyden öğrenirsek bunun böyle şey olacak hâli yok.

Ama şu anda yeni uygulamalar da çıktı, biliyorsunuz, insanlar gazete makalesi bile okumuyor, en çok şey dinleniyor, yazarın gazetede makalesi “sesli gazete” diye daha az takip ediliyor. Yani o açıdan bu konularda insanlarımızı bilinçlendirmek ve ben erken aşamada, ilkökul ve üniversite seviyelerine yönelik mutlaka girişimler, mutlaka çalışmalar ve projeler yapılması gerekiyor. Oradan çıkan sonuçlarla sürdürülebilir, uzun soluklu, bir sene, iki sene, üç sene, dört sene, beş sene, kaç sene sürerse...

Bakın, tütünle ilgili şeyde, o zaman Recep Akdağ Sağlık Bakanı, bizi çağırdı, “Böyle böyle yapıyoruz, bundan sonra size bütçe de ayıracam. Bu kadar daha yapın, parasıyla yaptıracağım bunu da, 2’ye katlayalım.” dedi. Ne kadar başarı elde edebildiğimizi göstermek için söyledim size bunu ama burada...

Sayın Vekilim “Hani bu programlarda size katılıp da yardım isteyen falan oldu mu?” dedi. Benim şimdiye kadar takip ettiğim oldu, gece mesela, akşam oluyor, gündüz oluyor, zor durumda, eşinin korkusundan polis falan arayamıyorum ama yaptığımız, psikologların, yaşam koçlarının katıldığı birtakım programlarda derdini, sıkıntısını anlatan, ondan sonra... Bir katılımcımız oldu, gayet iyi hatırlıyorum, bundan birkaç ay evvel dedi ki: “Kızım, sen bizzat gel, ben seni arıyorum, telefon numaranı sen santrale numaranı ver, bizzat seninle ben ilgileneneceğim.” dedi. Psikolog bir ablamız vardı, program yapıyordu, ertesi gün aradı, o gün aradı, ertesi gün randevu istedi, bundan sonra “Aydın Bey, bunun tedavisi, psikolojik sorunlarıyla ilgili, gerekli psikiyatri tedavisi benim sorumluluğunda.” dedi. Bu mesela, Emniyete, kaymakamlığa yardım için arayanlar oluyor “İhtiyacım var.” diyenler oluyor Emniyete, kaymakamlığa bilgilendirdiğimiz isim ve adreslerini verip belediyelere ve sivil toplum kuruluşlarına yönlendirdiğimiz birçok bizzat benim karşılaştığım var. Anadolu’da bu yerel radyo, televizyonları, bunları bizzat yapan arkadaşlar var. Bunu sosyal medya hesaplarından da örnek olsun diye paylaşımlar da var yani bu aşamada önemli olan birtakım tespitleri yapmak, tespitleri yaptıktan sonra o güçleri bir araya getirip hedefi 12’den vuracak tespitlerle, uygulamalarla sorunumuzu, kadına şiddeti yok ederek, kadına saygıyı en üst seviyelere nasıl çıkarabiliriz? Bunun çalışmalarına bakmamız lazım.

Hepinize teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

11’incinin ikincisini yapıyormuşsunuz Sayın Başkan, daha bu da devam edecek gidecektir. Allah gücünüzü, kuvvetinizi artırsın diyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, yirmi yıllık siyasetimde ben Cumhurbaşkanımızdan bir şey öğrendim, onun iyi bir öğrencisiyim, uygulamam siyasetimde de Komisyon da Allah nasip ederse uygulayacağız. Daha önce Erken Yaşta Evlilikleri İnceleme Komisyonu Başkanlığını yaptığımızda da sonrasında da usulümüz şu: Önce sorunu teşhis ediyoruz yani tanı koyuyoruz -ki kadına yönelik şiddetin teşhisini herkes koymuş vaziyette- sonra bunun tedavisi için Komisyonunu kuruyoruz, tedaviden sonra da tedavi ederken de tüm kurumların yapması gereken işlerimizi yapıyoruz ve sonra da takip ediyoruz “3t” diye nitelendiririm teşhis, tedavi ve takip. İnşallah, Komisyonumuzun da görevi bu anlamda teşhisini yapıp tedavisini yapacak. Aynı zamanda sizin söylemiş olduğunuz Şiddeti İzleme Komitemiz, Aile Bakanlığımızın başkanlığında İçişleri Bakanlığımız, Adalet Bakanlığımızla birlikte toplanır, raporlarını hazırlarlar. Bunlarla ilgili raporlar da, bizim Komisyon raporlarımıza da girecek önerilerimiz olacak.

Son sözüm, özellikle 2006’daki Başbakanlık Genelgesi’nde 11 maddelik medyaya yönelik 2006 Başbakanlık Genelgesi’nin önerileri içerisinde var olan yasal düzenlemeleri biz 2011 yılında yaptık. Biraz evvel RTÜK Başkanı, sabah üstü RTÜK Başkanı 6112 sayılı Yasa’dan ve ilgili maddelerden 8’inci madde miydi? 8’inci maddenin (d),(g),(f)... Ben hukukçu olmadığım için yasal bilgilerde destek istiyorum uzmanlardan ve 2011 yılında 6112 sayılı Radyo ve Televizyon Kurulu Yayın Hizmetleri hakkında yasal düzenleme yapılmış ve 8’inci maddesinde yayın ilkeleri belirlenmiş. Maddede “Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programları içermez, şiddeti özendirici ve kanıksayıcı olamaz.” denmiş, bu yasal düzenlememizin de en önemli referansı yine 2006’daki Başbakanlık Genelgesi, orada çünkü talimatlar verilmiş “Şunları yapın.” diye, bu talimatların çerçevesinde biz yasama olarak üstümüze düşeni yapmışız. Uygulayıcılarımıza, medyamıza, bu konuda bizim size ihtiyacımız var bir kez daha diyoruz ve bütün başkanlarıma vakitlerini ayırdıkları için... Her birinizin ayrı ayrı zamanınızı aldık ama çok önemli bir şey için zaman ayırdığınız, bilin ki sizden dinlediklerimizle ya da sizin bizim sorularımızla... Belki bir cana dokunursak ne mutlu bize, bir hayata dokunabilirsek ne mutlu bize.

Ben çok teşekkür ediyorum katılımcılara, Komisyon üyesi arkadaşlarıma, uzmanlara, basın mensuplarına; toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati:18.14

